

Jaarrekening 2016

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	4
2. Nota van aanbieding	5
3. Programma Krachtige Kernen	11
4. Programma Economische Kracht en Werk.....	29
5 Programma Omzien Naar Elkaar	42
6. Programma Burger & Bestuur.....	59
7. Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	69
8. Paragraaf Lokale Heffingen	72
9. Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	81
10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	87
11. Paragraaf Financiering	89
12. Paragraaf Verbonden Partijen.....	91
13. Paragraaf Grondbeleid	101
14. Paragraaf Demografische Ontwikkelingen.....	104
15. Paragraaf Bedrijfsvoering.....	111
16. Jaarrekening	124
17. Bijlagen.....	163
18. Overige gegevens	168

1. INLEIDING

Voor u ligt de jaarverantwoording 2016. Het document waarin wij verantwoording afleggen over het gevoerde beleid over het afgelopen jaar. Evenals het jaar 2015 heeft ook het jaar 2016 voor een groot deel in het teken gestaan van de uitvoering van de nieuwe taken waarvoor de gemeenten met ingang van het jaar 2015 verantwoordelijk zijn geworden. Deze nieuwe taken op het gebied van jeugd(zorg), WMO/AWBZ en de participatiewet betekenden niet alleen een toename van de begrotingsomvang met ruim 11 miljoen maar ook een forse toename van het aantal nieuwe klanten en nieuwe partners.

Via verschillende tussenrapportages en raadsbrieven hebben wij u op de hoogte gehouden van de voortgang van deze nieuwe taken. Tegelijkertijd hebben wij u ook steeds gewezen op de vele onzekerheden en risico's die de uitvoering van deze nieuwe taken met zich mee brengen. Hoewel wij steeds meer "vaste grond onder de voeten krijgen" via ervaringscijfers blijft het een uitdaging de daadwerkelijke zorgbehoefte en consumptie te voorspellen.

Ook de transformatie binnen het sociaal heeft in 2016 de nodige aandacht gehad. Het, door u ingestelde, stimuleringsfonds heeft hier zeker een positieve bijdrage aan geleverd.

Verder hebben wij in 2016 verder uitvoering gegeven aan het proces "Mijn Dinkelland 2030!" De buurtmannen en vrouwen hebben goede contacten opgebouwd in de verschillende kernen wat binnen meerdere kernen al heeft geleid tot concrete acties. Zoals met u is afgesproken is de inbreng vanuit de kernen hierbij leidend.

Het jaar 2016 was ook het eerste jaar van onze gewijzigde wijze van afvalinzameling. De eerste cijfers wijzen uit dat we er samen met onze inwoners in geslaagd zijn ons afval nog beter te scheiden en het restafval verder terug te brengen. Dit levert de burgers een voordeel op in de portemonnee en de samenleving een belangrijke duurzaamheidsbijdrage

Tot slot kunnen wij u melden dat de verkopen van het aantal kavels in de verschillende kernen in 2016 een positief beeld laat zien. Het lijkt erop dat onze inwoners na een aantal jaren van onzekerheid toch weer vertrouwen hebben in de toekomst en zich op de woningmarkt begeven.

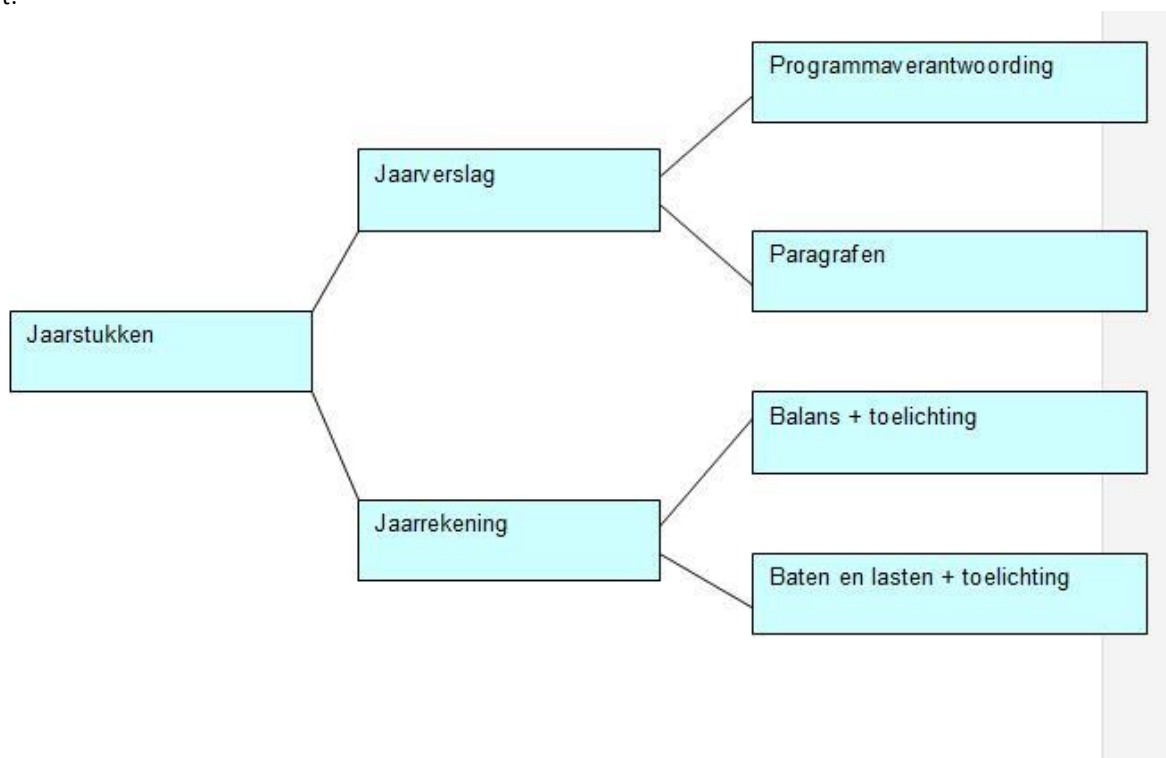
Voor een verdere inhoudelijke en financiële toelichting op het jaar 2016 verwijzen wij u naar de jaarstukken 2016.

2. NOTA VAN AANBIEDING

Het college biedt hierbij de jaarstukken 2016 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan. Met de aanbieding van de jaarstukken legt het college verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer in 2016. Uitgangspunt hiervoor is het leveren van een gedegen kwaliteit waarbij het verkrijgen van een goedkeurende verklaring, ook voor de rechtmatigheid een voorwaarde is.

Indeling jaarstukken

De in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) genoemde jaarstukken bestaan uit:

De jaarstukken zijn het sluitstuk van de Planning en Control cyclus. In het eerste deel, het jaarverslag, staat het gevoerde beleid centraal. In het 2e deel, de jaarrekening, worden de cijfers gepresenteerd.

In het jaarverslag wordt de indeling van de begroting gevolgd en wordt de realisatie van de doelstellingen uit de programmavelden “Krachtige Kernen”, “Economische Kracht en Werk”, “Omzien Naar Elkaar” en “Burger en Bestuur” nader beschouwd.

Resultaat en analyse

Resultaat

Verloop resultaten producten Planning & Control cyclus op begrotingsbasis 2016:

Saldo primitieve begroting 2016 (overschot)	€ 330.027
Saldo 2 ^e Programmajournaal 2015 (overschot)	€ 176.625
Saldo 1 ^e Programmajournaal 2016 (tekort)	€ 172.881
Saldo 2 ^e Programmajournaal 2016 (overschot)	<u>€ 2.130.770</u>
Saldo 2016 op begrotingsbasis(overschot)/ ten gunste van de reserve incidenteel beschikbare algemene middelen	€ 2.464.541

Verloop begroting 2016 versus rekening 2016:

Naast de specifieke verantwoording, zoals u die in het vervolg van jaarrekening zult aantreffen gaan wij in dit algemene deel in hoofdlijnen in op de financiële uitkomsten.

Onderstaand een opbouw van het uiteindelijk resultaat, zowel vóór bestemming als na bestemming.

(Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2016	Raming 2016 na wijziging	Raming 2016 vóór wijziging
Baten	67.621	69.477	61.358
Lasten	-66.635	-75.215	-64.470
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	986	-5.739	-3.112
Onttrekking aan reserves	30.323	31.816	12.580
Toevoeging aan reserves	-29.862	-26.077	-9.469
Het gerealiseerde resultaat	1.446	0	0

Analyse verschillen reserves

Onder de programma's en in de staat van reserves (en voorzieningen) wordt uitvoerig ingegaan op de verschillende mutaties betreffende de reserves (en voorzieningen). Ook wordt verderop in deze nota van aanbidding nog een nadere toelichting gegeven op het (ontstaan van het) totaal van onze reserves (en voorzieningen). Voor een verklaring van het resultaat voor bestemming (dus zonder de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves) in relatie tot het resultaat na bestemming wordt ook hier even kort stilgestaan bij de verschillen tussen de raming en de realisatie betreffende de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves.

De hogere toevoeging aan de reserves heeft voor een deel te maken met de winstnemingen binnen het grondbedrijf welke leiden tot een hogere storting in de reserve grondbedrijf. De lagere onttrekking aan de reserves heeft te maken met een lager nadeel op afval waardoor er minder kon worden onttrokken aan de reserve afvalstoffenheffing en een lagere onttrekking aan de reserve onderwijshuisvesting vanwege een latere oplevering van de school in Rossum.

Het dividend van ROVA over 2016 wordt niet in 2016 maar in 2017 ontvangen. Hierdoor moest in 2016 een beroep worden gedaan op de reserve afvalstoffenheffing. Het niet mogen instellen van de voorzieningen groot onderhoud gemeentelijke gebouwen en voorziening wegen en kunstwerken zijn tevens van invloed op deze mutaties. Voor deze onderdelen zijn nu reserves ingesteld. Daarnaast heeft er een correctie op het Klooster te Ootmarsum plaatsgevonden. Tevens heeft er in 2016 geen extra storting aan de voorziening riolering plaatsgevonden dit doen we bij het 1^e programmajournaal van 2017. Bij het opstellen van het nieuwe GRP in 2017 zal hier rekening mee worden gehouden.

Analyse uitkomsten op hoofdlijnen

Hierna wordt ter verklaring van het voordelig resultaat (na bestemming) een analyse op hoofdlijnen gegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

In globale lijnen luidt het overzicht als volgt:

omschrijving	voordeel	nadeel
(Bedragen x € 1.000)		
<u>Programma Krachtige kernen</u>		
1 Woonservicemiddelen	56	
2 Energiekosten gebouwen	46	
3 Verkopen reststroken grond	31	
4 Voorziening Klooster Ootmarsum		750
5 Herinrichting centrum Denekamp	55	

6 Verkeer	67	
7 Zwembad Dorper Esch	187	
8 Mijn Dinkelland 2030	41	
9 Sanering Diepengoor		228
10 Zwembad De Kuiperberg		50
<u>Programma Economische kracht en werk</u>		
11 Terrein Avia Tankstation		75
<u>Programma Omzien naar elkaar</u>		
12 Huisvesting en begeleiding nieuwkomers	35	
Sociaal domein	3.190	*
<u>Programma Burger en bestuur</u>		
13 Bestuurlijke samenwerking	50	
14 Verkiezingen	37	
15 Wethouderspensionen en wachtgelden		325
<u>Programma Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien</u>		
16 Baten toeristenbelasting	86	
17 Algemene uitkering	196	
18 Onderuitputting kapitaallasten		258
19 Vakantiegeldverplichting		364
20 CAO gemeenten		51
Sociaal domein	*	626
Overige mee- en tegenvallers	96	
Totaal	4.173	2.727

Zoals uit het overzicht blijkt wordt het voordelige resultaat over het jaar 2016 ten bedrage van € 1.446.000 voor het overgrote deel (afgerond € 2,7 miljoen minus mutatie reserve € 0,15 miljoen) veroorzaakt door de voor- en nadelen binnen het sociaal domein. Hiervan heeft afgerond € 1,4 miljoen betrekking op de afrekeningen met betrekking tot het jaar 2015 die in 2016 hebben plaatsgevonden. € 1,3 miljoen heeft dus betrekking op het dienstjaar 2016. Daarnaast zijn we op grond van gewijzigde wet- en regelgeving geconfronteerd met extra lasten in 2016 op grond van de wethouder pensioenen en vakantiegeldverplichtingen binnen Noaberkracht. Ook moesten we in de jaarverantwoording 2016 een correctie doorvoeren betreffende de kapitaallasten vanwege een dubbeling in het tweede programmajournaal 2016. Voor het Klooster in Ootmarsum is er tevens een voorziening gevormd van 0,75 miljoen. De overige verschillen betreffen veelal afwijkingen die betrekking hebben op de reguliere taken. Deze worden nader verklaard en toegelicht in het [jaarverslag](#) en [de toelichting op de jaarrekening onder de](#)

programma's. Uit bovenstaand overzicht blijkt dus dat de jaarrekening 2016 met een positief saldo van € 1.446.000 is afgesloten. Dit positieve saldo is onder meer ontstaan omdat budgetten in 2016 niet volledig zijn aangewend voor een bedrag van € 394.000. We stellen voor deze budgetten over te hevelen naar 2017.

Over te hevelen budgetten 2016			
		t.l.v.	t.l.v. alg.
(Bedragen x € 1.000)	Totaal	reserves	middelen
Welzijnssubsidies	30		30
Stimulering sociaal domein	234		234
Sanering Diepengoor	-228		-228
Vledderstraat/Brinkstraat/Ootmarsumsestraat en Grotestraat	40	40	0
Herinrichting centrum Denekamp	55		55
Vorbereidingskosten renovatie zwembad Dorper Esch	558	424	134
Parkeerplaats de Stadsweide	298	298	0
Kanaal Almelo Nordhorn	35	35	0
Verbeteren ondernemersklimaat	38	38	0
Twee kunstwerken op Ronde	66	66	0
Belevingsonderzoek toeristen	5		5
Wifi buitengebied	8		8
Grensoverschrijdende samenwerking	15		15
Kloostertuin	78	78	0
Verplaatsing vv DTC"07	47	20	26
Afkoop groot onderhoud sport	156	156	0
Uitvoering dorpsplan Tilligte	16	16	0
Uitvoering dorpsplan Agelo	41	31	10
Laadpalen bij gemeentehuis voor elektrisch rijden	5	5	0
Beleidsimpuls fietsverkeer	105	105	0
Volkshuisvesting	588	531	57
Kulthuis Denekamp	-187	-187	0
Beleidsadviezen wegen	5		5

Mijn Dinkelland 2030	41		41
Te storten in reserve verplichtingen voorgaande jaren	2.051	1.657	394

Het daadwerkelijk voordelig resultaat komt hiermee op een bedrag van € 1.052.000 (€ 1.446.000 minus € 394.000). Het positieve saldo wordt conform bestendige gedragslijn gedoteerd aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen. In het raadspectief komen wij terug op de actuele stand van de reserves en het eventueel vrij te besteden bedrag in de reserves. Dit alles rekening houdend met de benodigde weerstandscapaciteit.

Reserves en voorzieningen

In samenvattende vorm geven wij onderstaand een overzicht van de mutaties in de reserves en voorzieningen.

	Saldo 1-1-2016	Saldo 31-12-2016	Mutatie
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>			
Algemene reserve	8.310	9.078	767
Bestemmingsreserves	28.144	27.036	-1.109
Reserves grondexploitatie	663	1.937	1.274
Totaal reserves	37.118	38.050	933
Voorzieningen algemeen	3.943	5.394	1.451
Voorzieningen grondexploitatie	0	0	0
Totaal voorzieningen	3.943	5.394	1.451
ALGEHEEL TOTAAL	41.061	43.444	2.383

De toename van de reserves en voorzieningen voor een bedrag van € 2,4 miljoen wordt deels veroorzaakt door dotatie van het resultaat van 2015 (€ 1,4 miljoen), winstnemingen grondbedrijf (€ 1,3 miljoen), mutatie voorziening pensioenaanspraken wethouders (€ 0,3 miljoen) en onttrekkingen met betrekking tot het afboeken van activa met maatschappelijk nut (1,4 miljoen). De toename van de reserves en voorzieningen voor een bedrag van € 2,4 miljoen wordt deels veroorzaakt door dotatie van het resultaat van 2015 (€ 1,4 miljoen), winstnemingen grondbedrijf (€ 1,3 miljoen), mutatie voorziening pensioenaanspraken wethouders (€ 0,3 miljoen), vorming voorziening Klooster Ootmarsum (€ 0,8) en onttrekkingen met betrekking tot het afboeken van activa met maatschappelijk nut (1,4 miljoen).

In de toelichting op de jaarrekening is de staat van reserves en voorzieningen opgenomen, met daaraan toegevoegd een overzicht van alle mutaties per reserve en voorziening. Verder verwijzen wij tevens naar de paragraaf weerstandsvermogen. Voor de volledigheid moet worden opgemerkt dat in bovenstaande opstelling van de reserves en voorzieningen (nog) geen rekening is gehouden met de voorgestelde toevoegingen op grond van de resultaatbestemming 2016.

Financiële positie en resultaatbestemming

Beoordeling financiële positie

Bij het beoordelen van de financiële positie dienen wij ook naar financiële vooruitzichten, met daarin opgenomen een weging van de risico's van de gemeente, te kijken. Verder is de reservepositie evenals de aanwendbaarheid daarvan van belang en speelt de hoogte en (onbenutte) belastingcapaciteit een belangrijke rol. De beoordeling op deze plek houden wij beperkt omdat ook in de separaat aan de orde zijnde

meerjarenbegroting 2018-2021 wordt ingegaan op de vooruitzichten voor 2018 e.v.

De jaarrekening kan met een batig saldo (voor bestemming) worden afgesloten. Zoals ook uit de rechtmatigheidsverklaring van de accountant blijkt zijn de begrotingsposten niet substantieel en ontoelaatbaar overschreden.

Zoals elk jaar is het vooral de onderuitputting op rente en afschrijving van uitgestelde investeringen geweest die een belangrijk aandeel heeft gehad in dit resultaat. Onderuitputting is in feite incidenteel omdat de niet uitgevoerde investeringen in volgende jaren toch op ons afkomen.

Bestemming resultaat

Het positieve eindresultaat na besluit van de raad bedraagt € 1.446.000. Dit positieve eindresultaat is een resultante van de in deze nota van aanbidding genoemde voorstellen.

Dat wil zeggen dat de rekening in eerste instantie een batig saldo na bestemming kent van € 1.446.000.

Daarnaast stellen wij uw raad voor om van dit saldo € 394.000 in te zetten voor budgetoverheveling waarnaar er een bedrag overblijft van € 1.052.000. Conform bestaand beleid wordt dit bedrag gedoteerd aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen.

Procedure behandeling

De jaarstukken komen aan de orde in de Auditcommissie. Daarna vindt vaststelling door de raad plaats.

Hiervoor ontvangt u medio juni een separaat voorstel.

3. PROGRAMMA KRACHTIGE KERNEN

De leefbaarheid in onze kernen vindt de gemeente Dinkelland een groot goed. Wij realiseren ons echter ook dat de demografische ontwikkeling een forse impact heeft die niet te stoppen is. Dit krijgt gevolgen voor de voorzieningen in de kernen. Een vergrijzende bevolking brengt andere behoeften met zich mee. Voorzieningen in de kernen kunnen en mogen niet overwegend afhankelijk worden van overheidssubsidies. Wij willen dan ook investeren in levensvatbare initiatieven die de leefbaarheid in stand kunnen houden. Alleen zo blijven kernen aantrekkelijk voor alle groepen uit onze samenleving.

Thema Wonen en Vastgoed

Op het gebied van wonen plaatsen wij de demografische ontwikkelingen centraal. Wij blijven hiervoor inzetten op flexibiliteit en marktconforme prijzen. Wij willen de ontwikkeling van de woonvisie en de detailhandel combineren. Een compact centrum met in de periferie kleinere woonunits die vooral geschikt zijn voor de ‘nieuwe’ senioren en voor startende jongeren.

Ontwikkelingen

Impactanalyse Omgevingswet

Resultaat: groen

De impactanalyse is afgerond. Uit de impactanalyse is gebleken dat de invoering van de omgevingswet het beste tot stand komt als dit leidt tot een algehele transformatie naar een meer integraal gerichte en faciliterende organisatie. De benodigde kaders en middelen om dit vorm te geven zijn uitgewerkt en gepresenteerd op 21 november 2016.

Tijd: groen

Conform gestelde planning.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Herontwikkelen

Bij herontwikkelen kijken we zowel naar de plek als naar de opgaven die eraan gerelateerd zijn, bijvoorbeeld ontwikkeling in leegstand of vergrijzing van de bevolking. Hier is participatie van belanghebbenden en marktpartijen vanzelfsprekend.

Wat doen we daarvoor?

- Afstoten gemeentelijk vastgoed

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning. Doelstelling is om het vastgoed binnen de huidige raadsperiode af te stoten.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De locaties die verkocht moeten worden zijn 't Klooster Ootmarsum, (voormalige) Groenbouw Denekamp, (voormalig) Boerderij Aveskamp Denekamp en Walstraat 2 Ootmarsum. Daarnaast hebben we de extra taakstelling op ons genomen om 'n Emter te Ootmarsum af te stoten, mits daarvoor een duurzame herinvulling wordt gevonden. De verkoop van het klooster wordt gezien als een aparte opgave en voor de overige locaties geldt dat reeds een verkoopstrategie is gekozen. De verkoop en herontwikkeling wordt in 2017 voortgezet en zo nodig bijgestuurd.

- Centrumplan Weerselo (Gebiedsontwikkeling 3.0)

--	--	--

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Past vooralsnog binnen de financiële kaders.

Stand van zaken

Het concept van het Ontwikkelperspectief is verder uitgewerkt. Er is ingezet op het realiseren van de sterke randen en de mogelijke invulling van het gemeentehuis. De supermarkt heeft besloten op de huidige locatie te gaan ontwikkelen. Met diverse betrokken partijen zijn gesprekken gevoerd om te komen tot die sterke randen.

- Herontwikkelen Commanderie terrein

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Project Commanderie fase 1 is in 2016 afgerond. Brouwerij Othmar, gasterij Oatmossche, en het Openluchtmuseum hebben haar deuren geopend in het nieuwe Commanderiegebied. In december 2016 zijn we begonnen met de werkzaamheden voor het vergroten van het parkeerterrein Stadsweide. Ook zijn wij in gesprek met buurtbewoners over de inrichting van de Molenbeek en het vernieuwen van het Populierenpark. Verder hebben wij in december 2016 een start gemaakt met 3 bestemmingsplannen rondom de Commanderie, namelijk:

1. Woningbouw voormalige gemeentewerf Ootmarsum,
2. Drie kavels perceel Wientjes Commanderieplein
3. Zeven kavels Commanderiestraat.

- Invulling geven aan Kloostercomplex Ootmarsum

Toelichting op planning

De planning is om het klooster in de huidige raadsperiode af te stoten.

Toelichting financieel

In het "Addendum Koers Houden" is besloten het klooster zo snel mogelijk af te stoten naar een externe partij. Het onroerend goed is getaxeerd. De afwikkeling van het project klooster is financieel vertaald. Op basis van een analyse daarvan is het reëel een bedrag van € 750.000 als voorziening op te nemen in de jaarstukken 2016. Genoemd bedrag komt ten laste van het resultaat 2016. Voor een aantal items zijn er nog mogelijke risico's en/of kansen. Deze worden zoals gebruikelijk afgedekt met het weerstandsvermogen.

Stand van zaken

Het college heeft besloten om het eigendom van het klooster zo snel mogelijk af te stoten naar een externe partij, die het vervolgens kan exploiteren dan wel kan vermarkten. Daarom wordt de voorgenomen aanbesteding niet gestart en zal de raad een voorstel worden gedaan om het klooster af te stoten.

Toelichting

Huisvesten

We weten wat er speelt in de markt en faciliteren de vraag in ons beleid. Doelgroepen krijgen hierin speciale aandacht. Wij nemen verantwoorde keuzes als oplossingen nodig zijn. Wij treden de markt tegemoet en brengen potentiële kopers in de positie om snel en continue over te gaan tot de aankoop van een kavel. We zetten extra in op de naamsbekendheid en marketing van onze kavels onder andere door de website www.wonenindinkelland.nl.

Wat doen we daarvoor?

- Bestemmingsplannen vaststellen die voorzien in woningbouwlocaties

Toelichting op planning

Continu proces.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Voor elke kern wordt in het verlengde van de woonvisie de behoefte inzichtelijk gemaakt. Aan de hand van de behoefte wordt zowel de gemeentelijke opgave als de particuliere opgave voor de komende jaren op elkaar afgestemd. Daarbij werken we samen met de kernraden, buurtmannen en -vrouwen en lokale aannemers en ontwikkelaars. In de kernen Lattrop en Saasveld is deze samenwerking in het tweede deel van 2016 al tot stand gebracht. In deze kernen is in het vierde kwartaal van 2016 gewerkt aan een programmering voor het dorp, die we in 2017 in procedure willen nemen. In Rossum is het plan Rossum Noord gereed gekomen en is Weerselo is Spikkert 2e fase in de uitgifte gegaan.

- Initiatieven ontplooiën die tot beweging leiden in de woningmarkt

Toelichting op planning

Het betreft een continu proces, waarin inspanningen worden afgerond en nieuwe inspanningen zich aandienen.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

We blijven inzetten op de afstemming tussen behoefte en aanbod. De vaststelling van de regionale woonvisie en gemeentelijke woonvisie zijn hierin belangrijke pijlers. Daarnaast hebben we met de corporatie prestatieafspraken gemaakt. De vastgestelde nota Inbreidingslocatie biedt voor kleinschalige herontwikkelingsinitiatieven in de kernen ruimte voor ontwikkelaars om kleinschalige woningbouwplannen sneller van de grond te krijgen. Wat betreft doelgroepen blijven we starters bedienen met startersleningen (2017).

- Nieuwe prestatieafspraken woningbouwcoöperatie

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Op 24 november 2016 is de zogeheten jaarschijf 2017 ondertekend tussen de Stichting Mijande Wonen, de Stichting Huurdersraad Mijande Wonen en de gemeente Dinkelland. (raadsbericht 14 december 2016, nr. 2016-121). Op 27 oktober 2016 is een prestatieovereenkomst, inclusief bod 2017 getekend tussen de woningstichting Sint Joseph Almelo, de Huurders-adviesraad van Sint Joseph en de gemeente Dinkelland. Sint Joseph Almelo heeft alleen nog een vastgoedpositie in de kern Denekamp (nieuwbouw-complex Dr. Eekmanhof, complex Harmonium en locatie Maddog). Op 9 november 2016 zijn de prestatie-afspraken 2017 getekend tussen Woonzorg Nederland, de bewoners-commissie en de gemeente Dinkelland. Woonzorg Nederland exploiteert het woon-complex Stadsgraav'n, te Ootmarsum

- Regionale Woonvisie/woonafspraken

Toelichting op planning

Conform gestelde planning. De woonafspraken hebben een geldigheidsduur van vijf jaar, namelijk van 1 januari 2016 tot en met 31 december 2020. Het programmeringsdocument beslaat de periode van 2015 tot en met 2024 (tien jaar).

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Eind 2016 is de planmonitor ingevuld. Dit is het landelijk systeem waarin alle gemeenten haar woningbouwvoorraad registreren. Na afloop van een kalenderjaar is namelijk bekend wat nog de restcapaciteit is in de gemeentelijke plannen en welke overige plannen er actueel aanhangig zijn. Dit geldt voor zowel de harde als zogenaamde zachte plannen (nog niet vastgesteld). De uitkomsten worden in het voorjaar van 2017 opgenomen in het regionale woningbouw-programma dat deel uitmaakt van de woonafspraken en afgezet tegenover de Primosprognose 2016. De cijfers zoals die geïnventariseerd zijn tonen aan dat Dinkelland beneden de 100% Primos blijft voor de periode 2017-2026.

- Vaststellen gemeentelijke Woonvisie

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De Woonvisie 2016+ is op 11 juli 2016 vastgesteld door de gemeenteraad. Voor de monitoring en eventuele bijstelling van zaken zal er tweejaarlijks een Uitvoeringsnota woningbouw worden opgesteld. Een voorbereidingsgroep, die is samengesteld uit de raadsfracties organiseert in het voorjaar van 2017 een themabijeenkomst Wonen. Daarbij wordt ook de woningcorporatie Mijande Wonen betrokken. De bevindingen worden betrokken bij de aangekondigde uitvoeringsnota Woningbouw. Daarnaast willen we in samenwerking met externen extra aandacht schenken aan de kwalitatieve woningvraag

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabellen zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Wonen en vastgoed				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verskil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	6.360	9.365	10.908	1.543
Lasten	9.386	14.757	14.275	483
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-3.026	-5.393	-3.367	2.025
Onttrekkingen aan reserves	62	2.203	-125	-2.327
Toevoegingen aan reserves	1.000	1.000	1.265	-265
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-3.964	-4.190	-4.757	-567

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Woonservicemiddelen (€ 56 voordeel)

Er is nog een restant van provinciale gelden die bedoeld zijn voor woonservicemiddelen voor lopende projecten. Het restant wordt in 2017 aangewend. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.

Energiekosten gebouwen (€ 46 voordeel)

Lagere energielasten en de afrekening van energiekosten over 2015 leverde een voordeel op ten opzichte van de begroting.

Verkopen reststroken grond (€ 31 voordeel)

De verkoop van groen- en reststroken is een continue proces, maar afhankelijk van de belangstelling van particulieren. Het is op voorhand niet goed in te schatten hoeveel groen- en reststroken er per jaar zullen worden verkocht. Tot en met september 2016 was er sprake van een incidentele opbrengst van € 73.000 die in het 2e programmajournaal is meegenomen. Het laatste kwartaal van 2016 kunnen we daaraan € 31.000 toevoegen.

Voorziening Klooster Ootmarsum (€ 750 nadeel)

In het "Addendum Koers Houden" is besloten het klooster zo snel mogelijk af te stoten naar een externe partij. Het onroerend goed is getaxeerd. De afwikkeling van het project klooster is financieel vertaald. Op basis van een analyse daarvan is het reëel een bedrag van € 750.000 als voorziening op te nemen in de jaarstukken 2016. Genoemd bedrag komt ten laste van het resultaat 2016. Voor een aantal items zijn er nog mogelijke risico's en/of kansen. Deze worden zoals gebruikelijk afgedekt met het weerstandsvermogen.

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves

Het verschil op de mutaties van de reserves van € 1.236.000 heeft betrekking op de volgende onderdelen:

Algemene reserve restant gelden volkshuisvesting voor een bedrag van € 531.000.

In september 2016 is besloten tot het opnieuw activeren van rijks- en provinciale gelden. Er is nog een restant van deze gelden beschikbaar. Deze zijn bedoeld voor diverse binnenstedelijke vernieuwingsprojecten. Het restant zal merendeels in 2017 worden aangewend.

Reserve onderwijshuisvesting voor een bedrag van € 98.000.

In de begroting 2017 is besloten deze reserve op te heffen. Door de invoering van de nieuwe BBV nemen de rentelasten fors af. De meerjarige dotatie overschrijdt de onttrekkingen. Daarmee vervalt de functie van deze reserve. De lasten die voortvloeien uit Samen Scholen 2030 gaan daarmee vanaf 2017 over naar de exploitatie. Er is een tekort ontstaan omdat de kosten van de tijdelijke huisvesting van de basisschool in Rossum onderdeel uitmaakten van het investeringskrediet. Deze mogen echter niet geactiveerd worden en komen dan ten laste van de reserve onderwijshuisvesting. (€ 237.000). Daarnaast is een extra overschot (€ 139.000) in deze reserve ontstaan door de afwikkeling van de Scheepersschool. Hier zijn hoofdzakelijk voordelen behaald door:

- het niet aanpassen van de tunnel,
- lagere sloopkosten en
- voordelen in de aansluiting met de rondweg

Reserve Grondbedrijf voor een bedrag van € 278.000

- De winstnemingen van de grondexploitatie zijn in 2016 uitgekomen op € 1.278.000. In onze begroting 2016 hadden we reeds rekening gehouden met een winstneming van € 1.000.000. De meerdere winst van € 278.000 wordt evenals de eerder geraamde winst gestort in de reserve grondbedrijf

Reserve vastgoed voor een bedrag van € 288.000

In de begroting 2017 is besloten deze reserve eind 2016 op te heffen. De verliesgevende vastgoedlocaties zijn verkocht waardoor het geen zin had deze reserve na 2016 in stand te houden.

Effect van de vastgoedportefeuille op de reservepositie 2016	Reserve Vastgoed	Reserve Incidenteel Beschikbare middelen	Reserve Majeure Projecten
<i>Bedragen × € 1.000</i>			
Saldo 1 januari van de reserve vastgoed	304		
Netto opbrengsten 2016	441		
Historische claim opbrengst gemeentewerf	-780	780	
Claim majeure projecten - Kulturhus Denekamp	-523		523
Claim majeure projecten - Dorpsplan plus Lattrop	-303		303
Negatief saldo op reserve vastgoed aanvullen vanuit incidenteel	861	-861	
Saldo reserve vastgoed op 31 december 2016	0		
Te verwachten mutatie reserve incidenteel beschikbare algemene middelen		-81	
Zeker gestelde claims majeure projecten			826

Het uiteindelijke effect binnen de reservepositie voor de jaarrekening 2016 is € 81.000. Dit effect is in bovenstaand overzicht uitgewerkt en komt tot uiting in meerdere programma's/thema's.

Binnen het thema "Wonen en vastgoed" is de reserve gevoed met de opbrengst van de voormalige gemeentewerf Weerselo. Daarnaast zijn kosten gemaakt voor de vastgoedlocatie boerderij Aveskamp. Per saldo € 288.000.

Reserve onderhoud gebouwen € 1.372.000

Het niet mogen instellen van de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen zorgt hier voor deze mutatie. Hiervoor is nu een reserve ingesteld.

Thema Mobiliteit en Bestendigheid

Binnen dit thema zetten wij in op behoud van volhoudbare structuren. Deze hebben betrekking op alle onderdelen van dit thema: verplaatsen, stromen en bestendigen.

Mobiliteit en verkeersveiligheid hebben veel raakvlakken, beïnvloeden elkaar op vele manieren en bijna iedereen heeft er een mening over. Mobiliteit is van iedereen, maar is tegelijk ook voor een groot deel ieders eigen verantwoordelijkheid.

Bij krachtige kernen hoort een goed en veilig wegennet voor de bereikbaarheid, maar ook verkeersveilig gedrag van weggebruikers. Er is de afgelopen decennia veel geïnvesteerd in mobiliteit en verkeersveiligheid. Wat we bereikt hebben willen we graag in stand houden en waar mogelijk verder ontwikkelen en uitbreiden. Een goede bereikbaarheid en het terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers blijft voor ons prioriteit houden. Speerpunt is en blijft de veiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers zoals fietsers, senioren en gehandicapten. Landelijke richtlijnen, regionale afspraken en het gemeentelijk beleid vormen de basis voor de ontwikkeling en inrichting van verkeersvoorzieningen.

Wij hebben de ambitie om meer inhoud te geven aan het thema duurzaamheid. De focus zal worden verbreed van wat nu vooral energiemaatregelen betreft naar het verbreden van duurzaamheid naar People, Planet, Profit (3P's), of zoals in dit kader eerder genoemd Gemak, Gewin en Genot. Nader afbakenen moet nog gebeuren, om te zorgen dat we kunnen komen tot een doelgerichte aanpak die alle programma's raakt. De hiervoor nodige middelen willen wij financieren met de hierboven genoemde aangegeven proces- en programmagelden voor het uitvoeren van specifieke ambities uit het coalitieprogramma.

Ontwikkelingen

Afvalwaterinjectie in lege gasvelden

Resultaat: groen

Het productiewater van de oliewinning in Schoonebeek wordt geïnjecteerd in lege gasvelden in Twente. De verplichte evaluatie en her-afweging van de afvalwaterinjectie is door de onrust vervroegd uitgevoerd. De begeleidingscommissie heeft erop toegezien dat de zorgen en vragen die leven op een goede manier in het onderzoek worden betrokken. Doel is dat er een weloverwogen keuze wordt gemaakt in de manier waarop het afvalwater wordt verwerkt.

Tijd: groen

Na de tussenrapportage in juni 2016 heeft de minister in november 2016 laten weten dat drie alternatieven onderzocht moesten worden. NAM heeft het eindrapport van de herafweging op 12 december 2016 gepresenteerd. Namens de betrokken gemeenten is een reactie uitgegaan naar minister Kamp, waarin de voorkeur voor de zuiveringsvariant benoemd is. Op 10 februari 2017 heeft de minister laten weten dat blijkt dat waterinjectie nog steeds de meest geschikte verwerkingsmethode is. Alhoewel de zuiveringsvarianten interessante mogelijkheden zijn, geldt dat deze nog niet voldoende ontwikkeld zijn en het energieverbruik te groot is. Er is volgens de minister op dit moment geen reden om een traject te starten met als doel te komen tot een wijziging van de huidige vergunde verwerkingsmethode.

Middelen: groen

De kosten voor de advisering en uitvoering van de onderzoeken worden gefinancierd door de NAM, het Ministerie van Economische Zaken en de provincie.

Aanpak verwijdering asbestdaken

Resultaat: groen

Per 1 januari 2024 geldt er in Nederland een verbod op asbestdaken. De provincie wil samen met de gemeenten voor de bedrijven, agrariërs en particulieren een versnellingsaanpak ontwikkelen voor de sanering en verduurzaming van asbestdaken. Dat zal worden gerealiseerd door het stimuleren van het marktaanbod en de ketenvorming door (lokale) bedrijven in de asbestinventarisatie en -sanering en dakbouw. Ook worden voor de bewustwording persoonlijke gesprekken gevoerd met de pandeigenaren van asbestdaken om de mogelijkheden van asbestsanering en verduurzaming in beeld te brengen.

Tijd: groen

In 2017 en 2018 zullen de gemeenten Tubbergen en Dinkelland samen met de provincie Overijssel twee pilotprojecten draaien om de ketenvorming van (lokale) bedrijven te stimuleren en de pandeigenaren van asbestdaken bewuster te maken over het verduurzamen van asbestdaken. In mei 2017 zal de versnellingsaanpak Verwijdering asbestdaken 2014 worden voorgelegd aan de raad. Momenteel worden door de provincie aan de hand van luchtfoto's de particuliere woningen met asbest in beeld gebracht. De mogelijkheden voor het inleveren van particulier asbest worden uitgewerkt.

Middelen: grijs

Het financiële kader maakt onderdeel uit van de besluitvorming in 2017.

Visie op ondergrond Regio Twente

Resultaat: groen

Bij recente gebeurtenissen in de ondergrond zijn gemeenten betrokken als behartiger van het lokale belang en eerste aanspreekpunt voor de bewoners. Van een formele rol als bevoegd gezag of adviseur is niet of maar zeer beperkt sprake. Daarom is in het portefeuillehoudersoverleg Milieu, Duurzaamheid en Afval van Regio Twente ingestemd met het voorstel om in de regio Twente een visie op de ondergrond te vormen. De ambitie van dit voorstel is dat de gemeenten vanuit hun eigen deskundigheid meer zeggenschap krijgen ten aanzien van nieuwe activiteiten in hun ondergrond, ondanks het gebrek aan juridische bevoegdheden. Dit kan worden gerealiseerd door samen met de andere overheden de rol van de gemeenten helder vorm te geven. Hiervoor is het van belang dat gemeenten eerst zelf hun streven naar meer zeggenschap kunnen concretiseren.

Tijd: groen

Dit project is begin 2017 gestart en zal in 2018 worden afgerond.

Geld: groen

De provincie Overijssel heeft voor de niet rechtstreekse gemeenten rijksmiddelen voor de uitvoering van het convenant Bodem en ondergrond. Een deel van het budget wordt ingezet voor dit project. (niet rechtstreekse gemeenten zijn de kleinere gemeenten, waaronder Dinkelland, waarvan de provincie Overijssel het budget voor bodem en ondergrond beheert).

Ontwikkelingen Openbare Ruimte

Sanering Diepengoor

Resultaat: groen

In de afgelopen maanden is de sanering van de voormalige vuilstortlocatie Diepengoor in Denekamp uitgevoerd. Door deze sanering en bijkomende werkzaamheden is weer een veilige leefomgeving ontstaan, hebben we de waterhuiskundige situatie kunnen verbeteren en een stukje wegenonderhoud kunnen uitvoeren/combineren.

Tijd: groen

Project verloopt volgens planning

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders. Eindafrekening volgt in 2017.

Wegenonderhoud

Resultaat: groen

Budgettaire problemen, zoals vermeld in het eerste programmajournaal, zijn opgelost. Daarop zijn de geplande werkzaamheden uitgevoerd.

Tijd: groen

De geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Afronding herinrichting centrum Denekamp

Resultaat: groen

Vanaf 2011 zijn de herinrichtingswerkzaamheden op de Nordhornestraat/Eurowerft, Vledderstraat/Ootmarsumsestraat/Grotestraat/Brinkstraat en de parkeerplaats Steunebrink in fases uitgevoerd. De werkzaamheden zijn inmiddels grotendeels afgerond. Het laatste stuk dat heringericht moet worden is de Brinkstraat tussen de Julianastraat en de Ootmarsumsestraat, waarbij de uitstraling gelijk zal zijn aan die van de Vledderstraat.

Tijd: groen

De bouw tussen de Vledderstraat en de Brinkstraat is afgerond. De herinrichting van de Brinkstraat staat voor het voorjaar 2017 gepland.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Onkruidbestrijding

Vanaf 1 januari 2016 is het verboden om chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken op verhardingen. Het onkruid moet op andere wijze bestreden worden. Er wordt meer geveegd en het onkruid wordt weggebrand. Dit gebeurt voor een groot deel machinaal maar op plekken waar dit niet mogelijk is wordt er handmatig gebrand.

Resultaat: groen

De geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Tijd: groen

De geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd.

Geld: groen

De werkzaamheden zijn uitgevoerd binnen het budget.

Toelichting

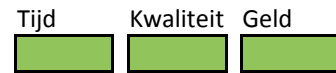
Bestendigen

In de afgelopen periode zijn diverse initiatieven vanuit de samenleving ondernomen op het gebied van duurzaamheid. Het welslagen van dergelijke maatschappelijke initiatieven is in belangrijke mate afhankelijk van de drie criteria 'gemak, gewin en genot'. Vooral op deze criteria zullen wij onze eigen rol laten aansluiten. Onze rol zal vooral bestaan uit regisseren, faciliteren en verbinden.

Daarnaast zien wij voor onszelf een rol waar het gaat om voorlichten, stimuleren, het verminderen van formele belemmeringen en verwijzen naar subsidiemogelijkheden. Waar mogelijk gaan wij het goede voorbeeld geven en ons aansluiten bij initiatieven vanuit de samenleving. Wij hanteren daarbij wel het principe van Twentse nuchterheid.

Wat doen we daarvoor?

- Initiatieven voor duurzaamheid

Toelichting op planning

Conform de planning is de uitwerking van de speerpunten in 2016 gestart. Met de verduurzaming van woningen en het Energieloket is gestart. Het verduurzamen van openbare verlichting en het maximaliseren van recycling van afvalstromen zijn afgerond. De Energie Prestatie Adviezen worden in 2017 opgesteld voor de gemeentelijke gebouwen.

Door de steeds snellere ontwikkelingen rond elektrische laadpalen zijn we nog niet tot uitvoering overgegaan, maar gaan dit alsnog in het tweede kwartaal van 2017 doen.

Toelichting financieel

Voor het opstellen van de Energie Prestatie Adviezen voor gemeentelijke gebouwen zijn in de begroting 2017 middelen gereserveerd. Het uitvoeren van de verbeteringsmaatregelen zelf wordt gedaan binnen het Meerjaren onderhoudsprogramma gebouwen (MOP).

Stand van zaken

Er is een start gemaakt met de uitwerking van de speerpunten uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid, waaronder het verduurzamen van de gemeentelijke woningvoorraad en het maximaliseren van de recycling van afvalstromen. Het verduurzamen van de openbare verlichting en het milieuvriendelijk bestrijden van onkruid in de openbare ruimte zijn afgerond. Een van de speerpunten is ook het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed, waarbij voor alle gemeentelijke gebouwen Energie Prestatieadviezen worden opgesteld.

- Initiatieven voor energiebesparing

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Subsidie van de provincie bedraagt € 15.000 per jaar in de periode 2016 tot 2020 (4 jaar).

Stand van zaken

Aan de hand van de Overijsselse Aanpak 2.1 2016-2020 is het Energieloket (klik hier voor de website) voortgezet. De Stichting Duurzaam (T)huis Twente (<https://www.duurzaamthuiswente.nl/>) speelt met de inzet van wooncoaches een belangrijke rol in de advisering van inwoners bij de verduurzaming. Inwoners worden zo gestimuleerd om hun woningen energetisch te verbeteren. Sportverenigingen en overige maatschappelijke voorzieningen hebben de mogelijkheid advies in te winnen om hiermee de accommodaties te verduurzamen. Voor de advisering van de o.a. bedrijven kan een beroep worden gedaan op de Energieke Regio (<http://energiekeregio.nl/>)

- Led-straatverlichting

Toelichting op planning

Het uitvoeringsplan loopt.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2015 is het beleidsplan Verlichten Openbare Ruimte vastgesteld. Onderdeel van dit beleidsplan is het vervangen van armaturen en lichtmasten. De uitvoeringsperiode duurt 10 jaar. Bij vervanging van armaturen zal in eerste instantie in woongebieden ledverlichting worden toegepast. Eind 2016 is gestart met de uitvoering.

- Uitvoeringsplan duurzaamheid

Toelichting op planning

Met de uitvoering van het Uitvoeringsplan Duurzaamheid is gestart.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De uitvoering van het Uitvoeringsplan Duurzaamheid is gestart. Het Uitvoeringsplan bestaat uit 12 speerpunten. We hebben de gemeenteraad eind september 2016 per brief geïnformeerd over de voortgang van de speerpunten. Daarin is de stand van zaken beschreven en –waar relevant- de besluiten die inmiddels zijn genomen en de acties die in gang zijn gezet.

Te noemen zijn onder andere het betrekken van meer duurzame varianten bij de vervanging van gemeentelijke voertuigen, de implementatie van het aspect duurzaamheid bij aanbestedingen, afspraken over afvalscheiding in het gemeentehuis en de start van het initiatief Duurzaam (t)huis Twente. De vervanging van de openbare verlichting en een meer milieuvriendelijke wijze van onkruidbestrijding zijn afgerond. Daarnaast sluiten we aan bij initiatieven uit het bedrijfsleven en de samenleving, waarbij een regionaal convenant voor het gebruik van duurzaam beton en een initiatief van Cogas voor een gezamenlijke duurzame toekomst actueel zijn. We onderzoeken nu de mogelijkheid en de wijze waarop we hieraan gaan deelnemen. In NOT-verband worden verkenningen uitgevoerd naar gemeente overstijgende initiatieven, zoals grootschalige energieopwekking.

Toelichting

Stromen

Ambitie van de gemeente is om de hoeveelheid restafval met ongeveer 75 procent te verminderen in 2030 tot 50 kilo per inwoner per jaar. Tegelijk moeten de kosten voor de inwoner lager worden.

Wat doen we daarvoor?

- Initiatieven voor een reductie van de hoeveelheid restafval en wijzigen van het inzamelsysteem

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

De planning is gehaald, waaronder de invoering van de PMD-container voor plastic, metaal en drankkartons. De evaluatie van het afvalbeleid is conform de planning uitgevoerd in het vierde kwartaal 2016.

Toelichting financieel

Conform de gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Het afvalbeleidsplan is geïmplementeerd. Het aandeel restafval is boven verwachting fors gedaald en het aandeel GFT en PMD (plastic, metaal, drankkartons) is toegenomen.

De evaluatie van het afvalbeleid heeft geresulteerd in de verlaging van de inzamelfrequentie van het restafval naar 1 x 4 weken met ingang van 1 januari 2017. De vier wekelijkse inzameling van PMD en de tweewekelijkse inzameling van GFT is ongewijzigd gebleven. De raad heeft tevens ingestemd met een omwisselmoment in het tweede kwartaal 2017 van zowel de grijze als de groene container.

- Initiatieven voor het verbeteren van het watersysteem

--	--	--

Toelichting op planning

Over het onderwerp wordt overleg gevoerd tussen het waterschap en de gemeente(n).

Toelichting financieel

Dit is in 2017 niet aan de orde.

Stand van zaken

De samenwerking met Provincie Overijssel en Waterschap Vechtstromen wordt voortgezet. De eventuele overdracht van watergangen aan de gemeente (onderhoud en beheer) is nog onderwerp van overleg (project

Omvang en onderhoud watersysteem).

Toelichting

Verplaatsen

Wij streven naar goede bereikbaarheid voor onze kernen. We willen deze bereikbaarheid in goede balans brengen met leefbaarheid en veiligheid. Goede wegverbindingen zijn belangrijk, zowel voor het auto- als fietsverkeer en het openbaar vervoer.

Onze openbare ruimte moet veilig en doelmatig zijn. De weginfrastructuur moet 'duurzaam veilig' zijn. Wij toetsen dit aan gemeentelijk beleid en landelijke richtlijnen. Er gebeuren nog te veel ongevallen met ernstige verkeersslachtoffers. Door maatregelen op het gebied van zowel de infrastructuur als het verkeersgedrag willen we een substantiële daling van het aantal ernstige verkeersslachtoffers realiseren.

Speciale aandacht is er voor kwetsbare weggebruikers. Zij moeten veilig en zelfstandig hun weg kunnen vinden in het verkeer. Daarvoor zijn soms extra voorzieningen nodig. Voor fietsers is extra aandacht binnen het kader van de Beleidsimpuls fietsverkeer. Daarin wordt het kader voor een veilig fietsbeleid geschetst en zijn ook enkele voorstellen voor infrastructurele maatregelen aangegeven.

Wat doen we daarvoor?

- Initiatieven realiseren om de verkeersveiligheid te verbeteren

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

De gemeentelijke activiteiten lopen conform de planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De quickscan voor onveilige wegen en kruispunten is gestart en het resultaat wordt in 2017 gepresenteerd. Aan het voorstel voor het wijzigen van de voorrangregeling voor fietsers op rotondes binnen de bebouwde kom wordt gewerkt. Zowel de besluitvorming over de omvang van de uit te voeren wijzigingen als over de uitvoering van de maatregelen zijn in 2017 voorzien.

Binnen de beleidsimpuls Fietsverkeer is in 2016 de veiligheidssituatie voor fietsers onderzocht. De aanbevelingen hebben deels een algemeen karakter, maar ook eventuele onveilige kruisingen en trajecten komen specifiek in beeld. Besluitvorming over de notitie vindt plaats in het voorjaar van 2017.

Het project Kruisingen Churchillstraat is een van de projecten die voortvloeien uit het onderzoek Beleidsimpuls Fietsverkeer. Een voorstel voor de herinrichting van de kruisingen met de Churchillstraat in Denekamp is in ontwikkeling. De dorpsraad, school, omgeving en andere partijen zijn bij het proces betrokken. Besluitvorming, tervisielegging en uitvoering vinden plaats vanaf het voorjaar van 2017.

Het jaarlijks programma voor permanente verkeerseducatie is uitgevoerd. Provincie Overijssel voert in 2017 maatregelen uit op de Vliegveldstraat in Deurningen, en niet meer in 2016 zoals eerder door de provincie was aangegeven. Het uitstel heeft te maken met de eigen planning van de provincie, in relatie tot andere werkzaamheden in de omgeving, en daar heeft de gemeente geen invloed op.

- Initiatieven realiseren voor een goed parkeersysteem

--	--	--

Toelichting op planning

Er zijn in 2016 binnen het thema Mobiliteit & Bestendigheid geen maatregelen of onderzoeken voorzien, met uitzondering van de toetsing van parkeereffecten van bouwplannen en ontwikkelingen.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Er zijn in 2016 binnen het thema Mobiliteit & Bestendigheid geen maatregelen of onderzoeken voorzien. Bouwplannen en andere ontwikkelingen worden getoetst aan het parkeerbeleid. Dit gebeurt om te voorkomen dat bouwplannen of ontwikkelingen een negatief parkeereffect hebben op hun omgeving.

- Initiatieven voor het verbeteren van de bereikbaarheid / doorstroming

Toelichting op planning

Dusinksweg: Het proces van de Dusinksweg verloopt volgens planning. De processen rond het bestemmingsplan en de grondverwerving zijn gestart. In het voorjaar van 2017 wordt het concept Bestemmingsplan ter inzage gelegd. Voordat het Bestemmingsplan definitief kan worden vastgesteld, moeten er definitieve afspraken zijn gemaakt over de te verwerven gronden.

Rondweg Weerselo: De behandeling van de motie in Gedeputeerde Staten heeft in 2016 niet plaatsgevonden.

Toelichting financieel

Binnen de majeure projecten zijn middelen gereserveerd voor de Dusinksweg fase II en het gemeentelijk aandeel in de kosten van de Rondweg Weerselo.

Stand van zaken

Dusinksweg: Het proces voor de realisatie van de Dusinksweg fase II is gestart. De voorbereidingen voor het bestemmingsplan, de onderzoeken die daarvoor gedaan moeten worden en het proces van de grondverwerving zijn gestart. In 2016 zijn besluiten genomen over de ligging van het fietspad (op het tracé van de bestaande weg), de wegfunctie en de rijsnelheid (het blijft een erftoegangsweg met de bijbehorende maximum snelheid van 60 km per uur). Deze besluiten vormen de basis voor het Voorlopig Ontwerp van de weg en de genoemde procedures. Het streven richt zich nog steeds op een start van de uitvoering eind 2017, maar dat is dan wel onder de meest gunstige omstandigheden.

Rondweg Weerselo: Ten behoeve van het project Rondweg Weerselo hebben we in 2016 op verzoek van het provinciebestuur een draagvlakonderzoek uitgevoerd onder de Weerselose bevolking. De uitkomst van het onderzoek is aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Overijssel. Wij wachten in eerste instantie de besluitvorming in Provinciale Staten af. Gelet op eerdere besluitvorming blijven wij er van uitgaan dat het besluit om de Rondweg Weerselo aan te leggen in stand blijft en dat wij in 2017 de inpassing in het bestaande ruimtelijk plan ter hand nemen.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabellen zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Thema Mobiliteit en bestendigheid				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	5.541	7.856	6.391	-1.465
Lasten	15.832	20.119	15.552	4.566
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-10.291	-12.262	-9.161	3.101
Ontrekkingen aan reserves	3.811	6.012	2.825	-3.187
Toevoegingen aan reserves	48	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-6.527	-6.250	-6.336	-86

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen

Herinrichting centrum Denekamp (€ 55 voordeel)

De uitvoering van de Brinkstraat heeft als gevolg van verschillende bouwactiviteiten niet in 2016 plaatsgevonden maar zal in 2017 plaatsvinden. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.

Verkeer (€ 67 voordeel)

In 2016 is een inhaalactie uitgevoerd voor het afrekenen van een aantal verkeersprojecten in de periode 2009-2013. Door deze afrekening zijn de provinciale en regionale bijdragen ontvangen. Er is daarbij sprake van een eenmalig voordeel in 2016 omdat de kosten reeds in eerdere jaren zijn gemaakt en verantwoord.

Sanering Diepengoor (€ 228 nadeel)

De financiële afwikkeling (€ 252) betreffende de sanering Diepengoor zal worden afgerond in 2017. Dit geldt ook voor de bijdragen en subsidies van derden (€ 480) die dus niet in 2016 maar in 2017 binnenkomen. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves

Het verschil op de mutaties van de reserves van € 3.187.000 heeft voor € 140.000 betrekking op de reserve afval. Uitgangspunt is dat de kosten van inzameling en verwerking van de afvalstoffen worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Dit leidde per saldo tot een lagere onttrekking aan de reserve. Het niet mogen instellen van de voorziening wegen en kunstwerken voor een bedrag van € 1.000.000 is tevens van invloed op deze mutaties. Hiervoor is nu een reserve ingesteld. De extra storting aan de voorziening riolering voor € 2.000.000 heeft tevens niet plaatsgevonden. Dit doen we bij het 1^e programmajournaal van 2017. Bij het opstellen van het nieuwe GRP in 2017 zal hier rekening mee worden gehouden.

Thema Maatschappelijke Voorzieningen

Binnen dit thema zetten wij in op meer ruimte voor de samenleving, met een variërende rol van de gemeente (loslaten, faciliteren, stimuleren, regisseren, reguleren).

Ontwikkelingen

Toekomstbestendig maken Dorper Esch

Resultaat: groen

Eind 2016 hebben wij het functionele programma van eisen voor de aanbesteding en vernieuwbouw verder uitgewerkt. Op basis van hiervan wordt vervolgens een technisch programma van eisen opgesteld. Eveneens hebben we een selectie- en gunningleidraad opgesteld. Aan de hand van dit document zullen we de aanbesteding begeleiden. Verder is er een start gemaakt met de businesscase voor het nieuwe Dorper Esch en is een verkenning uitgevoerd naar de beheervorm die het beste aansluit bij de nieuwe situatie.

Tijd: groen

Conform gestelde planning.

Geld: groen

De uitvoering en begeleiding van het project verloopt conform de financiële kaders.

DTC

Resultaat: groen

De renovatie en uitbreiding van de club- en kleedaccommodatie van DTC'07 in Lattrop is inmiddels gereed. Locatie Tilligte wordt in 2017 afgerond.

Tijd: groen

Conform gestelde planning.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Gymvoorziening Lattrop

Resultaat: groen

Gereed.

Tijd: groen

Conform gestelde planning.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Samenbrengen en Ontwikkelen

Wij willen mensen en functies beter samenbrengen en gericht faciliteren bij ontwikkelingen. Wij zien gebiedsvertegenwoordigers als onmisbare partners, waarmee wij maatschappelijke effecten in de samenleving willen bereiken. Kernraden nemen daarbinnen een positie in, maar daarnaast willen wij ook zeker in overleg met vertegenwoordigers van specifieke doelgroepen, zoals sporters, senioren, jongeren om de overheidsparticipatie te maximaliseren. Ook zijn wij in gesprek met de bibliotheek en het muziekonderwijs over hoe hun prestaties bijdragen aan de maatschappelijke effecten die wij willen bereiken. Wij willen aansluiten bij de kracht en de initiatieven uit de samenleving. Continu overwegen wij daarbij de rol van de overheid.

Wat doen we daarvoor?

- Herziening sportnota 2008

Tijd	Kwaliteit	Geld
		

Toelichting op planning

Het is vanwege de wisseling van portefeuillehouder niet gelukt om in 2016 een raadsvoorstel in te dienen.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De kaders voor het sportaccommodatiebeleid (sportnota) in Dinkelland 2008 worden herzien.

- Initiatieven gefaciliteerd uit de samenleving (op verzoek van samenleving, alleen faciliterend)

		
---	---	---

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Wij ondersteunen de samenleving zo veel mogelijk bij projecten die inwoners zelf initiëren. Het proces dat we hiervoor hebben opgestart heet Mijn Dinkelland 2030! Wij hebben onder andere de volgende initiatieven gefaciliteerd: de gymzalen in Tilligte en Lattrop. Er zijn op dit moment nog meer initiatieven in ontwikkeling.

- Nieuwe basisschool Rossum

		
---	---	---

Toelichting op planning

Gereed binnen planning. De formele oplevering en afrekening vinden medio 2017 plaats.

Toelichting financieel

Hoewel de afrekening pas in 2017 gaat plaatsvinden, kunnen we nu alvast melden dat wij een meevaller in het investeringsbedrag van circa € 150.000 verwachten. Dit zijn meevallers met betrekking tot voorbereidingskosten en garantstelling.

Bij het afsluiten van de jaarstukken 2016 zijn de kosten van de tijdelijke huisvesting (€ 217.000) van de basisschool in Rossum rechtstreeks ten laste van de reserve onderwijshuisvesting gebracht. In de begroting waren deze onderdeel van het investeringskrediet.

Stand van zaken

De nieuwe basisschool in Rossum is officieel geopend op 11 november 2016.

- Nota monumentenbeleid

Toelichting op planning

Conform planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De aanvankelijke opdracht voor 2015 om te komen tot een nieuwe monumentennota is in 2015 vervallen. De bepalingen met betrekking tot monumenten worden in de te wijzigen Omgevingswet opgenomen. Deze wet zal naar verwachting in 2018 in werking treden. Tot die tijd kan het huidige monumentenbeleid worden gehandhaafd.

- Prestatieafspraken met bibliotheek

Toelichting op planning

De planning was gericht op besluitvorming in 2016. Dat is niet gelukt vanwege de wisseling van portefeuillehouder. In januari 2017 heeft u een besluit genomen.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De bibliotheek Dinkelland heeft een toekomstvisie gemaakt. De door de raad vast te stellen kaders voor de prestatieafspraken waren in 2016 in concept gereed. In januari 2017 heeft de raad hierover een besluit genomen. Beide zijn richtinggevend voor de prestatieafspraken vanaf 2017.

- Samenlevingsprocessen, participatie en leefbaarheid (Mijn Dinkelland 2030!)

Toelichting op planning

Conform afspraken, wij volgen als gemeente het tempo van de kern.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders. Er is een aantal uitgaven gedaan voor het proces in 2016. Het deel dat nog niet besteed is, wordt doorgeschoven naar 2017. Daarmee kunnen wij de kernen faciliteren in het proces op het moment dat dit nodig is.

Stand van zaken

De processen in de verschillende kernen zijn gestart, waarbij de buur(t)mannen en -vrouwen aansluiting vinden bij bestaande initiatieven en inwoners inspireren om na te denken over de toekomst. Elke kern heeft haar eigen tempo en intensiteit.

- Twee uitgevoerde dorpsplannen

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In Tilligte en Agelo zijn verschillende werkgroepen aan de slag om de Dorpsplan Plus-agenda uit te voeren. In Tilligte werken veel vrijwilligers aan de bouw van een nieuwe gymzaal en de aanleg van wandelroutes. In Agelo is het plan voor de verfraaiing van Agelo afgerond.

- Uitvoering scenario onderwijshuisvesting Denekamp

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Wij volgen de financiële kaders van het rapport Samen Scholen 2030. Een eerste financiële verkenning van de onderzochte scenario's schetsen een beeld dat de kaders uit het rapport Samen Scholen ontoereikend zijn.

Stand van zaken

Met de vaststelling van het rapport Samen Scholen 2030 werd duidelijk dat voor de kern Denekamp scenario's ontwikkeld moeten worden op het gebied van onderwijshuisvesting. Er is een projectgroep ingesteld, waarvan ook de schoolbesturen onderdeel uitmaken, om een advies voor te bereiden. Begin 2017 dagen wij de Denekampse samenleving uit om mee te denken. Hierna zullen wij de raad een voorstel aanbieden.

Toelichting

Toekomstbestendige & bereikbare voorzieningen

Een nieuw perspectief op leefbaarheid brengt met zich mee dat voorzieningen goed bereikbaar moeten zijn, zowel fysiek, digitaal als mobiel. Dit geldt voor zowel inwoners van de kernen als van het buitengebied. Aanwezigheid van een voorziening in een kern is dus niet altijd vereist, digitale ontsluiting wel. Daar waar concentratie van voorzieningen in de nabijheid de toekomstbestendigheid verhoogt, heeft dat onze voorkeur. Logischerwijs is die concentratie dan vooral in de verzorgingskernen.

Wat doen we daarvoor?

- Beleidsdocumenten waarin toekomstige rol gemeente is vastgelegd

Toelichting op planning

Conform planning afgerond.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Als basis voor de rolbepaling maatschappelijk vastgoed is al het maatschappelijk vastgoed geïnventariseerd. De inventarisatie is afgerond. Tijdens een themabijeenkomst van de raad in maart 2016 is de voorgestelde rolbepaling besproken. De discussie daarover is aanleiding om dit voorstel niet verder ter besluitvorming voor te leggen, maar in het proces Mijn Dinkelland 2030! met de samenleving te delen.

- Nota voor nieuwe kaders voor sportaccommodatiebeleid Dinkelland

Toelichting op planning

Zie Herziening sportnota 2008.

Toelichting financieel

Zie Herziening sportnota 2008.

Stand van zaken

Zie Herziening sportnota 2008.

- Scenario's Openluchtbad Ootmarsum

Toelichting op planning

Het plan van aanpak is vanwege de wisseling van portefeuillehouder niet in 2016 vastgesteld door het college. Verder loopt het proces conform gestelde eindplanning.

Toelichting financieel

Met Stichting Zwembad Ootmarsum (SZO) wordt in 2017 afgerekend, omdat de jaarrekening van SZO in 2016 nog niet beschikbaar was. Afhankelijk van de uitkomsten van het proces zullen wij nieuwe financiële cijfers presenteren.

Stand van zaken

Op 26 juli 2016 hebben wij de intentie uitgesproken om het Openlucht Zwembad Ootmarsum open te houden. Ook hebben wij besloten dat er een duidelijke structuur moet zijn voor het beheer en de exploitatie. Daarnaast hebben wij besloten om een plan van aanpak op te stellen, waarin de participatie met de Ootmarsumse samenleving wordt beschreven. Hierover heeft de raad op 27 juli 2016 een raadsbericht ontvangen. Het plan van aanpak is in de tweede helft van 2016 opgesteld.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Maatschappelijke voorzieningen	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	1.016	2.316	1.273	-1.044
Lasten	6.151	7.807	7.029	778
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-5.134	-5.491	-5.756	-265
Onttrekkingen aan reserves	1.815	1.632	2.335	703
Toevoegingen aan reserves	1.126	1.126	1.336	-211
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-4.445	-4.984	-4.757	227

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Zwembad Dorper Esch (€ 187 voordeel)

Uitvoering van de verbouw van het zwembad gaat later plaatsvinden De hiervoor gereserveerde middelen van € 134.000 zijn daarom niet aangewend in 2016. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017. Verdere voordelen zijn onder meer minder energielasten ten bedrage van € 25.000 en extra huurinkomsten voor een bedrag van € 25.0000.

Mijn Dinkelland 2030 (€ 41 voordeel)

De processen in de verschillende kernen zijn gestart, waarbij wij aansluiting vinden bij bestaande initiatieven. Elke kern heeft haar eigen tempo en intensiteit. Wanneer we inwoners zelf willen laten nadenken over hun toekomst, moeten we hen daarvoor de tijd geven. Dat betekent dat we moeten afstappen van een tijdsplanning en hen zelf het tempo moeten laten bepalen en hen als gemeente daarin moeten volgen. Er zijn een aantal uitgaven gedaan voor het proces in 2016. Het deel dat nog niet besteed is, wordt doorgeschoven naar 2017. Daarmee kunnen we de dorpen faciliteren in het proces op het moment dat dit nodig is. Zie voorstel budgetoverheveling naar 2017.

Zwembad De Kuiperberg (€ 50 nadeel)

De inkomst met betrekking tot bijdrage eigen personeel aan derden, in dit geval zwembad de Kuiperberg, kwam in 2016 lager uit (€ 10.000). Tevens zijn de huuropbrengsten (gekoppeld aan de bezoekersaantallen) achter gebleven voor een bedrag van € 34.000 terwijl de onderhoudskosten zijn overschreden met € 6.000. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves

Het verschil op de mutaties van de reserves van € 492.000 heeft betrekking op de volgende onderdelen:

Reserve onderwijshuisvesting voor een bedrag van € 143.000.

In de begroting 2017 is besloten deze reserve op te heffen. Door de invoering van de nieuwe BBV nemen de rentelasten fors af. De meerjarige dotatie overschrijdt de onttrekkingen. Daarmee vervalt de functie van deze reserve. De lasten die voortvloeien uit Samen Scholen 2030 gaan daarmee vanaf 2017 over naar de exploitatie.

Analyse van de meevaller:

nieuwbouw Rossum kapitaallasten	€	78.000
meevaller op onderhoud en zakelijke lasten	€	48.000
afwikkeling laatste investeringen	€	<u>17.000</u>
totaal	€	<u>143.000</u>

In de begroting 2016 was rekening gehouden met de kapitaallasten over de volledige investering van de nieuwbouw Rossum. In de tijd gezien gingen de lasten later in.

Daarnaast is er sprake van meevallers in de onderhoudssfeer en zijn de laatste investeringen waarvoor wij verantwoordelijk waren met een voordeel afgewikkeld.

Reserve vastgoed/majeure projecten

Binnen het thema “Wonen en vastgoed” is een overzicht uitgewerkt van het effect op de reservepositie door de afwikkeling van de reserve vastgoed. Dit komt tot uiting in meerdere programma’s/thema’s. Binnen het thema “Maatschappelijke voorzieningen” heeft dit met name te maken met de afwikkeling van de claims “Dorpsplan plus Lattrop” en “Kulturhus Denekamp”.

4. PROGRAMMA ECONOMISCHE KRACHT EN WERK

Het is evident dat de uitdagingen zo groot zijn dat traditioneel overheidsoptreden geen solide oplossing kan bieden. De teruglopende overheidsfinanciën zijn daarvoor absoluut ontoereikend. De nieuwe samenleving vraagt om creatieve ideeën en een andere overheid. De weg daar naar toe vereist bestuurlijke moed, daadkracht en vastberadenheid. Wij realiseren ons daarbij dat dit tijd vergt en maatschappelijk draagvlak vereist. De nieuwe gemeente als partner gaat op zoek naar levensvatbare en duurzame constructies. Toekomstbestendigheid is niet alleen bij de leefbaarheid een toetssteen, ook in het economisch beleid wordt het de belangrijkste voorwaarde.

Wij willen in het kader van dit 'omdenken' een aantal lijnen uitzetten. Zo zal het traditionele 'uitbreidingsdenken' in de ruimtelijke ordening plaats moeten maken voor herstructurering. Compactere winkelcentra met in de periferie ruimte voor kleinere wooneenheden. De kleinere gezinnen en vergrijzing bieden hiervoor mogelijkheden.

De sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en economische trends raken ondernemers in de meest brede zin. Niet alleen ondernemers in de detailhandel, maar ook agrarische en toeristische ondernemers en andersoortige bedrijven krijgen hiermee te maken. Juist daarom willen wij meer ruimte bieden voor bijzondere initiatieven van ondernemers. Ons uitgangspunt is dat bijzondere initiatieven een bijzondere behandeling vragen; de 'maatjas'-benadering. Daarvoor moeten we beperkingen vanuit onze eigen regels zoveel mogelijk voorkomen. De inzet is telkens om uit te gaan van kansen, in plaats van belemmeringen. Het traditioneel ingerichte planologische regiem is hier onvoldoende op voorbereid en werkt beknellend. Een nieuw perspectief op detailhandel, industrie en bijbehorende planologie is dan ook vereist.

Het programma Economische Kracht en Werk kent drie thema's die hierop inspelen:

Thema Vrijtijdseconomie

Wij zetten in op verhoging van de toeristische bestedingen door verbinden, versterken en vernieuwen.

Groei recreatief-toeristische sector

De recreatief-toeristische sector groeit nog steeds in Dinkelland. Uit onderzoek blijkt dat vooral de meer creatieve en vernieuwende vormen van toerisme hiervoor zorgen. We dagen ondernemers uit om tot meer creatieve en vernieuwende vormen van toerisme te komen. Daarvoor bieden we graag ruimte door de planologische mogelijkheden waar mogelijk te verruimen en de aanvraag van vergunningen te vereenvoudigen. Ons uitgangspunt is dat bijzondere initiatieven een bijzondere behandeling vragen: de 'maatjas'-benadering'.

De groei in de toeristische sector willen wij verder bevorderen door het leggen van verbindingen tussen de ondernemers. Dit moet leiden tot de ontwikkeling van meer en attractievere arrangementen die leiden tot meer beleving in het gebied. Het project Art en spirit is daar een mooi voorbeeld van. Op dit punt zijn natuurlijk de ondernemers aan zet. De stad Ootmarsum blijft het speerpunt van het toeristisch beleid. Ootmarsum verdient een verdere investering in kunst en cultuur. De ontwikkeling van de Commanderie en het klooster leveren daar een bijdrage aan.

De toerist vindt ons landschap prachtig. We moeten dit dan ook vooral zo houden. Een verdere investering in nieuwe toeristische infrastructuur is op voorhand niet nodig.

De toerist kent geen grenzen. De grensoverschrijdende toeristische samenwerking biedt kansen en vraagt een impuls. Ook op dit punt willen wij inzetten op verbinding. De contacten met Nordhorn (en Grafschaft Bentheim) worden aangehaald. Intensivering van de contacten met Nordhorn biedt ons ook kansen op het gebied van economische- en veiligheidsvraagstukken.

Ontwikkelingen

Extra forensenbelasting / toeristenbelasting

Resultaat: Groen

Op verzoek van de toeristische ondernemers is in 2016 onderzocht of en welke alternatieven mogelijk zijn voor forensenbelasting die op meer draagvlak kunnen rekenen in de sector. Een toeristische BIZ was een mogelijk alternatief maar is door de ondernemers als niet haalbaar bestempeld. Ook het alternatief "Haaksbergs model forensenbelasting" werd niet als haalbaar gezien. Tot slot is gekeken of een ander model voor de forensenbelasting in Dinkelland toegepast kan worden. Deze laatste optie bespreken we in het voorjaar van 2017 met betrokkenen.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning.

Middelen: Groen

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Beleven

De bestedingen in dagactiviteiten in Noordoost-Twente zijn relatief laag. Beleving bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van een bezoek en de keuze voor een herhaalbezoek. Samen met ondernemers willen we bereiken dat gasten de gemeente intensiever gaan beleven.

Wat doen we daarvoor?

- Ondersteunen van tien projecten voortvloeiend uit 'Art & Spirit'

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De uitvoering van de projecten die voortvloeien uit Art & Spirit ligt bij de Stichting Toeristisch Ondernemersfonds Dinkelland. De projecten komen voort uit het meerjarenplan 2013-2016 en zijn in 2016 afgerond. De gesprekken met de Stichting Toeristisch Ondernemersfonds over het vervolg vanaf 2017 zijn eind 2016 gestart. De stichting heeft een concept meerjarenbeleidsplan opgesteld voor de periode 2017-2020. Op basis van een goedgekeurd meerjarenbeleidsplan worden begin 2017 nieuwe afspraken gemaakt voor de periode 2017-2020.

- Ondersteunen van twee nieuwe belevingsconcepten of arrangementen/evenementen

--	--	--

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Resultaat is afhankelijk van initiatieven uit het veld. Tijdens de Artica Battle hebben studenten zich gebogen over de toeristische aantrekkingskracht van Ootmarsum. In samenspraak met Artica en Saxion is gekeken hoe de uitkomsten een vervolg kunnen krijgen. In september 2016 is een aantal studenten van start gegaan om het concept koning Othmar nader uit te werken en de mogelijke verbindingen met ondernemers te leggen. Wij zijn in het najaar 2016 gestart met het onderzoeken van de haalbaarheid van het bevaarbaar maken van het Kanaal Almelo-Nordhorn voor het gedeelte Denekamp-Nordhorn. Dit hebben we samen gedaan met onze partners stad Nordhorn, Waterschap en Provincie. Een businessplan moet duidelijkheid verschaffen of dit voldoende baten kan genereren en de vrijetijdseconomie zal versterken. Resultaten zijn medio 2017 bekend.

- Twee grensoverschrijdende arrangementen/evenementen

--	--	--

Toelichting op planning

Afhankelijk van initiatieven uit het veld.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Resultaat is afhankelijk van initiatieven uit het veld. Er zijn nog geen concrete initiatieven waarvoor een stimulerende rol van de gemeente is gevraagd / nodig was. De mogelijkheden voor het (deels) bevaarbaar

maken van het kanaal Almelo-Nordhorn worden onderzocht. Dit biedt mogelijkheden voor nieuwe grensoverschrijdende arrangementen en verbindingen met ondernemers. Samen met Nordhorn, waterschap en provincie zijn we in het najaar 2016 met de verkenning gestart.

- Verbetering toeristische structuur en samenwerking in Twente en Noordoost-Twente

Toelichting op planning

De nieuwe Twentse marketingorganisatie is in bedrijf. Vanaf oktober 2016 de merkleider Twente actief, vanaf december 2016 de nieuwe gebiedsadviseur voor Noordoost Twente.

Toelichting financieel

Is in 2016 binnen de nog beschikbare middelen van de Regio Twente uitgevoerd.

Stand van zaken

De actiepunten uit de in november 2015 vastgestelde visie 'Wij zijn Twente', zijn in uitvoering en hebben geleid tot een nieuwe Twentse marketingorganisatie onder de vlag van MarketingOost. Vanaf oktober 2016 is de nieuwe merkleider Twente actief. Tevens zijn gebiedsadviseurs aangesteld, waaronder een gebiedsadviseur voor Noordoost Twente (december 2016). Gezamenlijk zetten zij zich in op het vermarkten van Twente en het verbeteren van de samenwerking tussen toeristische ondernemers en organisaties, waaronder de VVV's.

Toelichting

Verblijven

Wij willen de groei van de afgelopen jaren doorzetten en zorgen dat meer gasten een bezoek brengen aan de gemeente Dinkelland. Daarbij streven we naar:

- Een goede afstemming tussen de vraag en het aanbod;
- Een goede ondersteuning van ondernemers bij de ontwikkeling van nieuwe initiatieven die tot versterking en vernieuwing van het toeristisch aanbod leiden.

Wat doen we daarvoor?

- Aantal afgehandelde ondernemersinitiatieven in de vrijetijdsector

Toelichting op planning

Continu proces.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De bedrijfsconsulent vormt de schakel tussen gemeente en bedrijfsleven en probeert ondernemers zo veel mogelijk te faciliteren. Hieronder vallen ook de ondernemers in de vrijetijdseconomie. Vijf initiatieven in de vrijetijdsector zijn in behandeling.

- Ontwikkelingsperspectief verblijfsrecreatie Noordoost-Twente

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In aanvulling op de nota Verblijfsrecreatie en naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek Verblijfsrecreatie NOT is in samenwerking met de RECRON een concept-ontwikkelingsperspectief voor de verblijfsrecreatie in Noordoost-Twente opgesteld. Ondernemers kunnen hieruit duidelijk afleiden welk soort initiatieven in de regio wenselijk zijn en welke niet, waardoor we een betere afstemming krijgen tussen vraag

en aanbod. Het concept is afgestemd met de Koninklijke Horeca Nederland. Tijdens het tweede programmajournaal is aangegeven dat dit onderdeel zou worden toegevoegd aan de nota Verblifsrecreatie. In Noordoost Twente verband is afgestemd dit niet te doen en dit mee te nemen bij de actualisatie van de Nota Verblifsrecreatie. Er wordt bij de behandeling van nieuwe initiatieven gewerkt met het ontwikkelingsperspectief.

In aansluiting op het ontwikkelingsperspectief is in 2016 een leefstijlstraject opgestart met ondernemers in Noordoost Twente waarin ondernemers op individueel niveau advies hebben gekregen voor een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op basis van de leefstijlen. Vanwege het succes van de eerste tranche is eind 2016 besloten een tweede tranche te starten. Voor Dinkelland gaat het in beide gevallen om 3 deelnemende ondernemers. https://www.youtube.com/watch?v=YiJubsnz_b0

- Twee vastgestelde bestemmingsplannen voor recreatieterreinen die uitbreiding mogelijk maken

Toelichting op planning

Planvoorbereiding is conform planning verlopen. Het in procedure brengen van de plannen is uitgesteld op verzoek van de initiatiefnemers.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Het eerste bestemmingsplan (Satersloo) is in 2015 onherroepelijk geworden. Een tweede bestemmingsplanwijziging is in voorbereiding en klaar om de procedure in te gaan. Echter, de initiatiefnemers hebben in het najaar van 2016 aangegeven nog te willen wachten met het in procedure brengen. Proces wordt in het voorjaar 2017 vervolgd.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Vrijtijdseconomie	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begroting na wijzigingen
Baten	52	38	158	120
Lasten	769	799	847	-48
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-717	-762	-689	72
Ontrekkingen aan reserves	50	77	15	-62
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-667	-685	-674	11

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na

wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves

Het verschil op de mutaties van de reserves van € 62.000 heeft betrekking op de Reserve verbeteren toeristische entrees kernen/rotondes. Het geraamde budget voor twee kunstwerken op rotondes van € 66.000 is niet besteed. Deze wordt in de budgetoverheveling meegenomen naar 2017.

Thema Ondernemen & Arbeidsmarkt

Wij zetten binnen dit thema in op behoud en versterking van de werkgelegenheid.

Ontwikkelingen

Verkoop voormalig GWK Grensovergang Rammelbeek

Het voormalige grenswisselkantoor aan de grensovergang Rammelbeek is verkocht binnen de gestelde financiële kaders.

Regionale acquisitie

Resultaat: Groen

Via een gezamenlijke regionale aanpak op het gebied van acquisitie en vestigingsklimaat is ingezet op het aantrekken van zo veel mogelijk nieuwe bedrijven voor Twente, het bevorderen van behoud van en groei door bestaande Twentse bedrijven en het optimaliseren van de dienstverlening Twentse bedrijven. Dinkelland participeert in deze gezamenlijke aanpak voor de periode 2016-2018.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning

Middelen: Groen

De kosten bedragen 0,50 euro per inwoner per jaar over de periode 2016-2018. De kosten worden gedekt uit bestaand budget. De provincie Overijssel verdubbelt het totaalbedrag.

Baanbrekend Landschap 2.0

Resultaat: Groen

De uitvoeringsmodule van het project Baanbrekend Landschap 2.0 is afgerond. In het landschap van de deelnemende acht gemeenten zijn uiteenlopende werkzaamheden uitgevoerd. Werken in het groen en het komen tot een andere leefstijl leidt tot een betere gezondheid. Binnen het cluster Dinkelland/Tubbergen zijn twee personen begeleid naar werk, twee personen zitten nog in een traject naar werk en voor één persoon heeft de begeleiding geen passend werk opgeleverd. Vanwege de goede resultaten is besloten het project in 2017 voort te zetten met een gewijzigde financiering.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning.

Middelen: Groen

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Arbeidsmarkt

Wij gaan werkzoekenden en werkgevers actief met elkaar verbinden Samen met het bedrijfsleven bekijken we welke activiteiten hiertoe een bijdrage kunnen leveren. Met het werkgeversservicepunt van Werkplein Twente (Almelo) sporen we initiatieven op en ontplooiën we activiteiten.

We zetten daarvoor actief instrumenten in om nieuwe doelgroepen extra te ondersteunen richting arbeidsmarkt. Op regionaal niveau stimuleren we Social Return On Investment.

We willen instrumenten inzetten die de afstand tot de arbeidsmarkt voor de potentiële werkenden te verkleinen (bijvoorbeeld korte, beroepsgerichte opleidingen, bijscholing, omscholing). We zetten extra instrumenten in om eventuele afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Met de invoering van de Participatiewet zijn gemeenten ook verantwoordelijk geworden voor het de bemiddeling van jongeren die eerder onder de Wajong vielen. De doelstelling voor 2016 is om geen jongeren uit deze doelgroep werkloos thuis te laten zitten. Hiervoor maken we sluitende afspraken met de scholen voor praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs (PRO/VSO) waar veel van deze jongeren uitstromen.

Wat doen we daarvoor?

- Betere afstemming/verbinding tussen de gemeentelijke kaartenbak en het bedrijfsleven realiseren

Toelichting op planning

Bestandsanalyse is uitgevoerd en arbeidsmarktanalyse is voorbereid.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De investering in lokale netwerken Onderneem't Dinkelland is doorgezet en wordt gecontinueerd door de inzet van de bedrijfsconsulent en de ambtelijke backoffice (Ondernemers Service Team). De accountmanager Werkplein is geïntroduceerd in het netwerk in Dinkelland. De projecten om de bijstandstekorten te verlagen (2016-2017) zijn geïmplementeerd. Er is een bestandsanalyse uitgevoerd om het profiel van de mensen met een uitkering Participatiewet te kennen en daardoor beter aan te sluiten op kansen op de arbeidsmarkt. Er is een arbeidsmarktanalyse uitgevoerd.

- Een betere afstemming tussen vraag en een aanbod van arbeidskrachten realiseren door het opstellen van een marktwerkingsplan

Toelichting op planning

Toelichting financieel

Geen middelen

Stand van zaken

Dit resultaat is opgenomen in het resultaat 'Betere afstemming tussen gemeentelijke kaartenbak en bedrijfsleven'.

- Internationale samenwerking ter vergroting van de arbeidsmarkt

Toelichting op planning

De regionale werkgroep is actief en heeft bemiddelingen gerealiseerd.

Toelichting financieel

Dit wordt uitgevoerd binnen de beschikbare regionale middelen.

Stand van zaken

In het kader van 'Twente Werkt', voor een regionaal programma voor de versterking van de arbeidsmarkt, is een werkgroep ingesteld die actief bevordert dat er mensen uitstromen naar de Duitse arbeidsmarkt. Dinkelland participeert in die werkgroep via de accountmanager werkgeversbenadering van het Werkplein Almelo. Er zijn tot op heden met name banen in de zorg en kinderopvang beschikbaar gekomen. Kandidaten worden bijgeschoold om hen geschikt te maken voor de Duitse arbeidsmarkt. Dit gebeurt onder andere met inzet van sectorplanmiddelen. www.twentewerkt.nl

Toelichting

Ondernemen

Wij gaan samen met het bedrijfsleven een zo optimaal mogelijk ondernemersklimaat realiseren. Dit gaan wij samen doen met als speerpunten detailhandel (leegstand winkels), bedrijventerreinen en dienstverlening. Daarbij is ons uitgangspunt dat wij uitgaan van kansen en dat bijzondere initiatieven een bijzondere behandeling vragen; de 'maatjas-benadering'.

De demografische ontwikkeling (zie paragraaf Demografische ontwikkelingen) en de explosieve groei van internetshoppen heeft zijn impact op het winkelaanbod in de verzorgingskernen. Om leegstand in de kernen te voorkomen, streven wij naar compactere centra. De ondernemers zijn hierin de dragers. De gemeente heeft een enthousiasmerende en faciliterende rol.

Uit diverse onderzoeken blijkt dat alleen winkels met een bijzonder assortiment en/of bijzondere service op de lange termijn toekomst hebben. Voor de foodsector geldt dat kleinere specialistische winkels zich moeten concentreren in de nabijheid van supermarkten. Zonder goede strategie krijgen de winkelstraten met leegstand te maken, waardoor de aantrekkelijkheid van de kern afneemt. Met de ondernemers willen wij een plan ontwikkelen dat leidt tot compacte en aantrekkelijke centra. Wij zijn ons ervan bewust dat de uitvoering van een dergelijk plan een lange adem vergt.

Wat doen we daarvoor?

- Actieprogramma voor grensoverschrijdend samenwerken

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Grensoverschrijdende samenwerking moet meer als een proces dan een project worden gezien, waarbij we kansen benutten als deze zich aandienen.

Het actieplan is gereed en wordt als een soort jaarplanning voor 2017 gebruikt. Hierbij houden we natuurlijk rekening met de kansen die zich altijd kunnen aanbieden.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In januari zijn er brainstormsessies geweest met als doel input op te halen voor een uitvoeringsplan. Op basis daarvan zijn we aan de slag gegaan met het formuleren van een actieplan voor 2017. We schuiven ook aan bij regionale overleggen over o.a. de grensoverschrijdende arbeidsmarkt.

2016 stond in het teken van de inventarisatie van informatie, het delen en verbinden van organisaties. Hieruit is een aantal acties gekomen waarvoor we voor 2017 een jaarplanning hebben gemaakt.

- Digitale bereikbaarheid kernen en buitengebied vergroten door de aanleg van glasvezel en Wi-Fi-spots te stimuleren

--	--	--

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Het buitengebied van Dinkelland is voor 98 procent voorzien van glasvezel. Met de aanleg van breedband is een nieuwe dynamiek op het platteland ontstaan. Het is nu een serieus alternatief voor de stad. Onze kennis, ervaring en leerpunten zijn op een door ons georganiseerd symposium gedeeld. Inspirerende sprekers maakten duidelijk op welke manieren glasvezel in de praktijk toegepast kan worden.

Tevens stimuleerden wij de beschikbaarheid van een openbaar wifi-netwerk in de kernen. Ook in het kader van de processen rondom Mijn Dinkelland 2030! is dit meegenomen. De gemeente heeft voor glasvezel en wifi-spots voornamelijk een faciliterende rol.

- Samenwerking aangaan met onderzoeks- en onderwijsinstellingen

--	--	--

Toelichting op planning

Dit resultaat is meer een proces dan een project. De samenwerking in de driehoek onderwijs, ondernemers en overheden is een organisch, situationeel proces en kent vele afhankelijkheden. Er is geen sprake van een planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De samenwerking met Saxion is geïntensiveerd. We werken inmiddels samen op onder meer het gebied van de leefomgeving, media en communicatie en ondernemen. Ook met het ROC zijn contacten gelegd om naar

een samenwerking met betrekking tot arbeidsmarkt te zoeken. Inmiddels ontplooiën we ook initiatieven om samenwerking te zoeken met AOC Twente, van Hall Larenstein en Hogere Agrarische School Dronten. De gemeente Dinkelland levert een bijdrage aan de Twentse Zorgacademie. Dit is een regionaal leerwerk-, test- en oefencentrum op het gebied van zorgtechnologie en toepassingen gericht op Care. Het is een samenwerkingsverband van ondernemers, onderwijs (ROC en Saxion) en overheid (waaronder gemeenten Tubbergen en Dinkelland). In een innovatieve omgeving maken studenten, professionals en belangstellenden kennis met ontwikkelingen die gericht zijn op het behoud van zelfstandigheid en zelfredzaamheid in de thuissituatie. Met als doel het bevorderen van het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen in de eigen omgeving.

Daarnaast hebben we geparticipeerd in Vitaal Twente. Dit is een samenwerkingsverband van onderwijs (ROC, Universiteit Twente en Saxion), bedrijven (o.a. Roessing, Carint, Menzis) en gemeenten (Samen 14). Vitaal Twente richt zich op het versnelt ontwikkelen en implementeren van innovaties met een positieve impact op de vitaliteit van de Twentenaar. Dit komt naar voren in gezond gedrag, fysieke en mentale gezondheid en sociale/arbeidsparticipatie.

- Verbeteren van de dienstverlening aan bedrijven en het stimuleren en initiëren van (nieuwe) verbindingen en netwerken

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De bedrijfsconsulent vormt de schakel tussen gemeente en bedrijfsleven en probeert ondernemers zoveel mogelijk te faciliteren. Via een intern Ondernemers Service Team is de onderlinge afstemming geoptimaliseerd en daarmee de gemeentelijke dienstverlening aan ondernemers verbeterd. Via de klankbordgroep Ondernem't Dinkelland is ingezet op het bezoeken van ondernemers, het verbinden van ondernemers met overheid en onderwijs en op het creëren van nieuwe netwerken en samenwerkingsverbanden.

- Vergroten van de vitaliteit van de winkelgebieden in de kernen

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De detailhandelsvisie is vastgesteld. Onderdeel van de visie is een actieprogramma om de winkelgebieden in de verzorgingskernen te versterken. Deze acties zijn meegenomen in lopende processen (Mijn Dinkelland, centrumplan Weerselo) en worden samen met externe betrokkenen (zoals ondernemersverenigingen) in 2017 verder vormgegeven.

- Zorgdragen voor en faciliteren van voldoende aanbod van bedrijventerreinen en bedrijfsruimte

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

De herstructurering van de bestaande bedrijventerreinen Sombeek, Kloppendijk, De Mors en Echelpoel is afgerond. Er is sprake van een positief saldo van 197.000 euro.

Stand van zaken

De planologische procedure voor de uitbreiding van Sombeek (Denekamp) is gestart en wordt medio 2017 afgerond. Op De Mors (Ootmarsum) is vooralsnog voldoende bedrijfsgrond beschikbaar. De herstructurering

van de bestaande bedrijventerreinen Sombeek, Kloppendijk, De Mors en Echelpoel is afgerond. Het opstellen van een bedrijventerreinvisie is afhankelijk van het traject van de provincie Overijssel rondom werklocaties. In 2017 moet dit leiden tot regionale afspraken en afstemming over kwaliteit en kwantiteit van bedrijventerreinen. Ook is geïnventariseerd hoe we startende ondernemers kunnen faciliteren. Hierover is met starters van gedachten gewisseld.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Ondernemen en Arbeidsmarkt				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begroting na wijziging
Baten	0	113	550	436
Lasten	616	671	910	-239
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-616	-558	-360	198
Onttrekkingen aan reserves	270	287	62	-225
Toevoegingen aan reserves	0	0	35	-35
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-346	-271	-333	-62

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Terrein Avia Tankstation (€ 75 nadeel)

De gemeente Dinkelland verhuurt al sinds 2003 het tankstation nabij de grens in Noord-Deurningen aan Avia Weghorst BV. In het huurcontract is opgenomen dat de hoogte van de te betalen huur is gekoppeld aan de hoeveelheid verkochte brandstof. Deze verkoopcijfers van deze brandstof vallen lager uit dan aanvankelijk werd verwacht.. In dat kader is het realistisch om vanaf 2017 uit te gaan van een lagere en reële huuropbrengst.

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves

Reserve vastgoed voor een bedrag van € 25.000

Binnen het thema “Wonen en vastgoed” is een overzicht uitgewerkt van het effect op de reservepositie door de afwikkeling van de reserve vastgoed. Dit komt tot uiting in meerdere programma’s/thema’s. Binnen het thema “Ondernemen en arbeidsmarkt” is de reserve in 2016 gevoed met de opbrengst van het voormalig grenswisselkantoor.

Reserve majeure projecten van € 235.000

Bij raadsbesluit van 16 juni 2009 zijn ten laste van de reserve majeure projecten gelden beschikbaar gesteld voor de herstructurering van bedrijventerreinen. In overleg met de ondernemers en door voortschrijdend

inzicht zijn bepaalde werkzaamheden niet uitgevoerd. Dit doet geen afbreuk aan de doelstellingen. De kosten zijn daardoor ruimschoots binnen de kaders gebleven. De provincie Overijssel heeft definitieve subsidiebeschikkingen afgegeven. Uiteindelijk is een bedrag van € 197.000 niet nodig gebleken. Tevens is het budget voor het verbeteren van het ondernemersklimaat voor € 38.000 niet besteed. Deze wordt in de budgetoverheveling meegenomen naar 2017.

Thema Plattelandseconomie

Wij zetten binnen dit thema in op het versterken van landbouw en plattelandsondernemers in samenhang met ruimtelijke kwaliteit.

De landbouw is en blijft voor Dinkelland een belangrijke economische drager. De toekomstbestendigheid van de landbouw is afhankelijk van de mogelijkheden tot schaalvergroting. Actieve boeren moeten kunnen blijven investeren. Dinkelland kent echter een onevenredig groot aantal Natura 2000-gebieden die elkaar zodanig beïnvloeden, dat landbouwbedrijven door onder meer stikstofproblematiek en onevenredige grondclaim niet of nauwelijks kunnen doorontwikkelen. Wij zijn dan ook van mening dat op dit punt de grenzen van de natuurbescherming zijn bereikt. Vanuit deze constatering gaan wij de komende jaren een actieve rol spelen in de uitwerking van het provinciaal akkoord 'Samen werkt beter'. Wij gaan ervan uit dat er voldoende ontwikkelruimte op Dinkellands grondgebied ontstaat en de oplossingen binnen de natuurgebieden zelf worden gerealiseerd. Alle regionale, provinciale en landelijke beïnvloedingsmogelijkheden zullen wij hiervoor inzetten.

De schaalvergroting in de landbouw wordt verder beperkt door het landschap. Wij streven naar behoud van het landschap en zien in de cascobenadering een goede mogelijkheid om de hoge kwaliteit van ons landschap te waarborgen in combinatie met een vitale landbouw.

Wij maken ons zorgen over de omvang van het aantal vrijkomende agrarische gebouwen. Het bestaande beleid is op dit punt ontoereikend en vraagt om meer ruimte. Bij een herziening van het beleid kijken we zeker naar de verruimingsmogelijkheden, waarbij we ook onconventionele maatregelen gaan onderzoeken.

Toelichting

Ontwikkelen

Wij gaan ons de komende jaren inspannen om ontwikkelruimte te creëren die nodig is om de economische potenties van de landbouw te behouden en te versterken. Toekomstbestendigheid van de landbouw is afhankelijk van de mogelijkheden tot schaalvergroting. Hierbij hoort een goede landbouwstructuur. Binnen de kaders van onze verantwoordelijkheden ondersteunen wij initiatieven die hieruit voortvloeien. Samen met de agrarische sector gaan we de initiatieven vertalen naar een concreet actieplan. De inspanningen zijn gericht op het behoud en versterken van de economische potentie van de 'groeiers' binnen de landbouw. Hiervoor gaan we de ondernemers/bedrijfsleven uitdagen om de sterke afname van het aantal banen in de landbouw te minderen.

Wat doen we daarvoor?

- Deelnemen aan het proces Samen werkt Beter, vervolgproces Planuitwerking Lemselermaten, Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek en Bergvennen en Brecklenkampse Veld

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Ten opzichte van de originele planning is er circa 3,5 maand vertraging opgelopen. Reden hiervoor is dat aanbesteding van verschillende opdrachten langer duurde. En ten opzichte van het plan van aanpak voor het veldonderzoek bleek het toch noodzakelijk om hydrologische modellen voor alle gebieden op te stellen. Vertraging wordt beperkt door op basis van conceptmaatregelen al te starten met het opstellen van de conceptinrichtingsplannen en concept provinciale inpassingplannen. Dit is gedeeld met de opdrachtgever de provincie.

Toelichting financieel

Subsidiebeschikking is ontvangen en is binnen de gestelde financiële kaders uitgevoerd.

Stand van zaken

Projectplan en plan van aanpak ecohydrologisch en bodemgeochemisch onderzoek is geaccordeerd door alle partijen. Veldonderzoeken zijn uitgevoerd. Vanaf november 2016 wordt in samenwerking met de projectgroepen, hydrologen en deskundigen verder gewerkt aan het concretiseren van de maatregelen.

- Samen met de sector faciliteren van minimaal 1 project op gebied van energieopwekking, ammoniakreductie en/of mestaanwending

Toelichting op planning

Aanpak verloopt volgens planning, na vaststelling van het werkplan binnen de regio Twente wordt u als raad geïnformeerd.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Het opstellen van een concept werkplan Mineral Valley Twente 2017-2020 is tot stand gekomen naar aanleiding van de vergadering van de portefeuillehouders Economische Zaken van de 14 Twentse gemeenten op 21 april 2016. Opgepakkt door een kopgroep bestaande uit de gemeenten Hof van Twente, Dinkelland, Tubbergen en Twenterand. Voor het opstellen van dit werkplan zijn stakeholders uit de agrarische sector benaderd om hun inbreng te leveren. Met deze partijen is in de zomer van 2016 een proces doorlopen om de samenwerking op te zetten en gezamenlijke de agenda te bepalen. Dit is op 1 september 2016 in een expertsessie besproken. De resultaten daarvan zijn vervolgens op 22 september 2016 opnieuw aan de portefeuillehouders Economische zaken gepresenteerd. Daar is groen licht gegeven voor de verdere uitwerking.

- Verbetering van de landbouwstructuur door stimuleren van kavelruilprojecten

Toelichting op planning

Ruilingen binnen de opgave Natura 2000 zullen na vaststelling van het inrichtingsplan worden opgestart.

Toelichting financieel

Ruilingen worden met provinciale ondersteuning (middelen) uitgevoerd.

Stand van zaken

Er zijn geen concrete planmatige kavelruilprojecten waar de gemeente een stimulerende rol in heeft gehad. De verwachting is dat bij de realisering van de Natura 2000 gebieden meerdere ruilingen zullen plaatsvinden.

Toelichting

Transformeren

De functie van het landelijk gebied in Nederland is sinds enkele jaren aan grote verandering onderhevig. Nieuwe functies als zorg, recreatie en toerisme, educatie, cultuurhistorie en natuur beïnvloeden de traditionele landbouwfunctie meer en meer. Daarmee is het landelijk gebied van de toekomst bij uitstek de plek waar vernieuwing en innovatie de boventoon voeren.

De verwachting is dat er een toename zal zijn van vrijkomende agrarische locaties. Het is belangrijk om hiervoor oplossingen te bieden. We gaan daarom in overleg met betrokkenen om wensen te inventariseren. Dat betekent mogelijk verruimde mogelijkheden van het KGO-/VAB-beleid (Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving / Vrijkomende Agrarische Bebouwing) en dat we actief meer bekendheid geven aan de gebruiksmogelijkheden.

Wat doen we daarvoor?

- Betere benutting vrijkomende erven in buitengebied

Toelichting op planning

Een communicatietraject is gestart door middel van een bijeenkomst met adviseurs, accountants, architecten, etcetera over de mogelijkheden van vrijkomende erven in het buitengebied. Er zijn bovendien verschillende artikelen geplaatst in de Dinkelland Visie en op social media waarin de mogelijkheden voor vrijkomende erven

worden toegelicht.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Aanvankelijk is gedacht om een communicatieplan op te stellen, maar dit is vervangen door een communicatietraject. In samenspraak met adviseurs, accountants, architecten, et cetera is besloten om geen plattelandsmarkt voor erfeigenaren te organiseren. Ervaring elders heeft geleerd dat de opkomst doorgaans gering is. Het bereik is groter door adviseurs goed te informeren en door publicaties in de Dinkelland Visie. Er zijn verschillende artikelen geplaatst in de Dinkelland Visie en op social media waarin de mogelijkheden voor vrijkomende erven worden toegelicht.

- Ondersteunen Leaderprogramma 2015-2020

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Startbijeenkomst LEADER-groep Noordoost-Twente heeft plaatsgevonden, de samenleving is uitgenodigd om projecten te initiëren. LEADER Noordoost Twente ondersteunt lokale projectideeën in het buitengebied via een Europees subsidieprogramma voor de thema's aantrekkelijk leefklimaat, nieuw ondernemerschap of innovatief ontmoeten. Een maximale burgerbetrokkenheid is ingezet en er is bewust gekozen voor een autonome inrichting. Zie video: https://youtu.be/1_Opp0BHEqU

- Voortzetting Partner Gebiedsontwikkeling Noordoost-Twente 2016-2020

Toelichting op planning

Continu proces, eind 2020 gereed.

Toelichting financieel

De verkenning is binnen de gereserveerde 50.000 euro gebleven.

Stand van zaken

De uitvoering gebiedsprogramma 2016 loopt en is een vervolg op het programma 2012-2015. Een belangrijke opgave is de energie die bij lokale partners is ontstaan, te blijven borgen.

Op basis van de concrete ervaringen binnen de gebiedsontwikkeling, de mogelijkheden binnen het LEADER programma en de gebiedsprocessen die in het kader van Natura 2000 gaan lopen, is de focus in het uitvoeringsprogramma van de gebiedsontwikkeling Noordoost-Twente voor de komende vier jaar verlegd van fysieke uitvoeringsprojecten naar:

- participatie
- flankerende maatregelen aan de gebiedsprocessen Natura 2000
- majeure projecten met impact op werkgelegenheid en arbeidsmarktparticipatie

In 2016 is het project MayDay opgestart. MayDay helpt om (vastgelopen) projecten op een snelle en adequate manier verder te helpen met behulp van ondernemers, onderwijs en overheid. makemayday.nl. Verder zijn er diverse projecten bij ondernemers en organisaties in voorbereiding. In 2017 moet dit tot concrete resultaten leiden.

De verkenning van de potenties van het kanaal Denekamp- Nordhorn met betrekking tot de vrijetijdseconomie en de werkgelegenheid is in 2016 gestart en wordt in 2017 afgerond.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Plattelandseconomie				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijzigingen
Baten	0	2.154	1.486	-668
Lasten	-52	2.446	1.787	658
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	52	-292	-301	-10
Ontrekkingen aan reserves	0	25	19	-6
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	52	-267	-282	-16

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

5 PROGRAMMA OMZIEN NAAR ELKAAR

Algemeen

In het Beleidsplan Omzien Naar Elkaar zijn de kaders gesteld voor het programma. Wij willen bewerkstelligen dat elke inwoner in staat is om zo lang en zo veel mogelijk zelfredzaam te zijn. Wij hechten veel waarde aan het welzijn van onze inwoners. We willen dat alle inwoners op een zo volwaardig mogelijke manier meedoen aan de samenleving. Inwoners moeten eigen regie over hun huishouding kunnen voeren, een sociaal netwerk kunnen onderhouden en kunnen deelnemen aan de samenleving. Hierbij staat de eigen kracht van inwoners centraal en verandert de rol van de gemeente van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. We onderscheiden drie niveaus van hulp en zorg in ons programma.

Het programma Omzien naar Elkaar heeft 3 thema's ontwikkeld die hierop inspelen:

- Zelf
- Samen
- Overdragen

Ontwikkelingen

Bedrijfsvoeringskosten nieuwe taken sociaal domein

Het afgelopen jaar zijn er meerdere herindicaties uitgevoerd om ervoor te zorgen dat de indicaties beter aansluiten bij de werkelijkheid. Bij de uitvoering is naast de noodzaak van de indicaties ook gezocht naar de mogelijkheden binnen eigen kracht en het voorveld. Dit heeft een positief effect op de totale zorgkosten met als doel het beschikbare budget inzetten waar het werkelijk nodig is. In verband met de herindicaties zijn de bedrijfsvoeringskosten bij het 2^e programmajournaal opgehoogd. Daarbij is aangegeven dat in 2017 een evaluatie komt van het bedrijfsvoeringsplan.

Thema Zelf

Wij zetten binnen dit thema in op het versterken en behouden van zelfredzaamheid en samenredzaamheid. Wij zetten stevig in op eigen kracht en omzien naar elkaar. Eigen kracht betekent dat inwoners zelf de regie nemen over hun leven en zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen ontplooiing. Eigen kracht betekent niet dat iedereen op zichzelf is aangewezen, maar dat we het potentieel dat in iedereen zit, graag willen benutten. Het betekent ook dat we samen verantwoordelijk zijn en omzien naar elkaar. Wat de één niet kan, kan een ander wel en andersom. Een goed voorbeeld is burenhulp. Of zoals we in Twente zeggen: noaberschap, een groot goed in onze gemeente. Wij willen de eigen kracht en regie van de inwoner en zijn sociale omgeving zoals familie, burens, mantelzorgers, vrijwilligers, scholen, verenigingen en welzijnsinstellingen gaan benutten.

Toelichting

Eigen kracht

Eigen kracht behouden en zo mogelijk versterken en de inzet hiervan bevorderen.

Wat doen we daarvoor?

- Verbeteren van de maatschappelijke (start)positie van inwoners

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Door de Raad is de nota minimabeleid 2016 vastgesteld.

Toelichting

Sociaal netwerk en vrij toegankelijke collectieve voorzieningen

Sociaal netwerk en vrij toegankelijke collectieve voorzieningen versterken en de inzet hiervan bevorderen.

Wat doen we daarvoor?

- Toekomstbestendig vormgeven van de vrij toegankelijke voorzieningen

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2016 is in het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen het Maatschappelijk raamwerk opgesteld. Het Maatschappelijk raamwerk geeft uitvoering aan het door uw raad vastgestelde Beleidsplan Omzien naar Elkaar en het Raadsprogramma. In het Maatschappelijk raamwerk zijn op basis van onderzoeken, gesprekken met inwoners, gesprekken met het Team ondersteuning en Zorg en met de professionele organisaties thema's benoemd die voor de komende periode belangrijk zijn. De volgende thema's zijn benoemd: vrijwillige inzet en burgerkracht, mantelzorg, gezonde leefstijl, armoede, langdurige afstand tot de arbeidsmarkt, mensen met een beperking, ongewenst sociaal isolement, vergunninghouders en laaggeletterden. Met elkaar is bepaald **wat** we willen bereiken, de volgende stap (het **hoe**) is aan de professionele vrij toegankelijke organisaties en de inwoners om te kijken wie welke bijdrage kan leveren. Met de professionele vrij toegankelijke organisaties zijn ook meerdere stappen ondernomen. Een belangrijke mijlpaal is dat de organisaties gezamenlijk één laagdrempelige en herkenbare toegang gaan organiseren onder de naam: Wij in de buurt. Een ander belangrijke mijlpaal is dat de organisaties op basis van het maatschappelijk raamwerk toe werken naar 1 gezamenlijk uitvoeringsplan. Een belangrijke kanteling daarbij is dat de organisaties vraaggericht te werk gaan, waarbij de vraag van de inwoners voorop staat. Wij hebben geconstateerd dat ook bij de inwoners een kanteling gaande is. Er worden steeds meer initiatieven ontlooid in de verschillende kernen die een wezenlijke bijdrage leveren aan de effecten, zoals benoemd in het Maatschappelijk raamwerk.

- Zelf organiserend vermogen van de kernen versterken en vergroten door stimuleren en faciliteren

--	--	--

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2016 hebben wij de kernen bezocht. We zijn met de inwoners in gesprek geweest over de veranderingen in het sociale domein. Daar waar mogelijk hebben wij de koppeling gemaakt met Mijn Dinkelland 2030!. We hebben gemerkt dat de meeste kernen initiatiefrijke zijn en nadenken over de veranderingen in het sociale domein en het effect hiervan op hun kern. In bijna elke kern zijn initiatieven gestart op het gebied van het sociaal domein, in sommige gevallen gestimuleerd vanuit het stimuleringsfonds.

Stimuleringsfonds dat als doel heeft om het sociaal netwerk en de eigen kracht te versterken

Het stimuleringsfonds is bestemd voor het uitdagen van inwoners om zelf met initiatieven te komen. Er is budget beschikbaar gesteld en de verordening is vastgesteld. Het stimuleringsfonds is vanaf 1 maart 2016 opengesteld voor inwoners. Vanuit meerdere kernen zijn initiatieven opgestart, waarvan een aantal initiatieven kernoverstijgend zijn. De initiatieven zijn gericht op verschillende onderdelen van het sociaal domein, namelijk Participatie, Wmo, jeugd, welzijn en gezondheidsbevordering. In de bijlage ziet u een overzicht van de initiatieven. In februari 2017 bent u hier, middels een raadsbrief, ook van op de hoogte gesteld.

Toelichting

Vrijwilligers

Vrijwilligers beter toerusten.

Wat doen we daarvoor?

- Vrijwilligers ondersteunen en versterken

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Vrijwilligersondersteuning is aan verandering onderhevig, door de veranderingen in het sociale domein. Daarom zijn binnen het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen nieuwe effecten omschreven voor vrijwilligersondersteuning in het Maatschappelijk raamwerk zoals:

- meer inwoners zetten zich in voor maatschappelijke belangen.
- Meer inwoners met een beperking, vergunninghouders, inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt zetten zich in voor maatschappelijke belangen.
- Vrijwilligers worden niet overvraagd.
- De samenwerking en afstemming tussen vrijwilligers(organisaties) onderling en tussen vrijwilligers(organisaties) en professionals in zorg en welzijn is verbeterd.

De effecten zijn geformuleerd op basis van onderzoeken, gesprekken met inwoners en gesprekken met organisaties. Ook de knelpunten en aanbevelingen uit de evaluatie van het vrijwilligerswerk, zijn vertaald in effecten en zijn hier in meegenomen. Uitvoering geven aan de effecten maakt onderdeel uit van het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Zelf				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begroting na wijzigingen
Baten	5	5	3	-2
Lasten	984	546	569	-23
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-979	-542	-567	-25
Ontrekkingen aan reserves				0
Toevoegingen aan reserves				0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-979	-542	-567	-25

Een analyse op hoofdlijnen wordt in de toelichting op het programma weergegeven weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Thema Samen

Wij zetten binnen dit thema in op het bieden van (tijdelijke) ondersteuning om zo snel mogelijk en zo veel mogelijk zelfstandig deel te nemen aan de samenleving. Op sommige momenten lukt het inwoners niet (volledig) op eigen kracht. Dan is ondersteuning nodig. Wij zien die ondersteuning als een duwtje in de goede richting, zodat mensen hun eigen kracht hervinden of kunnen versterken. Maatwerk is daarbij van belang.

Ontwikkelingen

Toekomstbestendig vormgeven van de vrij toegankelijke voorzieningen

Resultaat: groen

In de afgelopen periode zijn een aantal belangrijke mijlpalen bereikt binnen het proces van de heroriëntatie op de vrij toegankelijke voorzieningen. Uw raad heeft een Stimuleringsfonds ingesteld, waarvoor in toenemende mate initiatieven vanuit de inwoners worden ingediend en inmiddels ook al zijn toegekend. Met de professionele organisaties zijn in de afgelopen periode eveneens vorderingen gemaakt. De maatschappelijke opdracht is geformuleerd en op basis daarvan hebben de organisaties een gezamenlijk projectplan ingediend. Hiermee is de eerste fase van het project Heroriëntatie vrij toegankelijke voorzieningen afgerond. De implementatie van het project vraagt om een procesmatige aanpak. Op dit moment wordt gewerkt aan de werkplannen van de organisaties. Er wordt toegewerkt naar één subsidiestroom voor alle organisaties gezamenlijk, waarbij de organisaties gezamenlijk één werkplan fabriceren. Het doel is dat de organisaties meer vraaggericht gaan werken, meer gaan samenwerken en dat er vroegtijdig wordt ingezet op preventieve ondersteuning om zwaardere zorg te voorkomen. Hierbij is de rol van de inwoners van groot belang.

Tijd: groen

Conform gestelde planning.

Geld: groen

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Bevorderen van een gezonde leefstijl

Wat doen we daarvoor?

- Duurzame activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering en sport

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Binnen de Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen zijn effecten op het gebied van gezondheidsbevordering ontwikkeld. Deze effecten zijn opgenomen in het Maatschappelijk raamwerk. Preventie maakt hier in de uitwerking onder andere een onderdeel van uit.

In dit traject is een kanteling zichtbaar, waarbij niet het aanbod leidend is, maar juist de vraag vanuit de samenleving. Binnen het stimuleringsfonds zijn op dit gebied inmiddels enkele initiatieven ontstaan.

In het kader van gezondheidsbevordering en sport is ook gebruikt gemaakt van de buurtsportcoachregeling.

Toelichting

Formele en informele ondersteuning en zorg beter met elkaar verbinden

Wat doen we daarvoor?

- Realiseren van activiteiten die de formele en informele zorg met elkaar verbinden

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Binnen het proces van de Transformatie Vrij Toegankelijke Voorzieningen is inhoudelijk invulling gegeven aan de afstemming tussen formele (Team Ondersteuning en Zorg) en informele zorg (vrij toegankelijke voorzieningen). Hieraan hebben we in eerste instantie invulling gegeven door in overleg met beide partijen het Maatschappelijk Raamwerk op te stellen.

Verder zijn samenwerkingsafspraken geformuleerd tussen gemeente en huisartsen. In 2016 hebben we twee evaluaties gehad met de vertegenwoordiger van de huisartsen en de procesmanagers. Daarnaast is de procesmanager aangeschoven bij het HAGRO overleg van de huisartsen. Gezamenlijk zijn verbeterpunten geformuleerd zodat de samenwerking tussen TOZ en de huisartsen verbetert. Eén van de aandachtspunten is bijvoorbeeld informatie uitwisseling.

Toelichting

Mantelzorgers beter toerusten

Wat doen we daarvoor?

- Mantelzorgers ondersteunen en versterken

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In het najaar van 2015 is met mantelzorgers gesproken over het mantelzorgbeleid en het mantelzorgcompliment van de gemeente. Hierbij zijn knelpunten en aanbevelingen voor het beleid geformuleerd. In het voorjaar van 2016 is met een mantelzorgklankbordgroep hier invulling aan gegeven. De volgende effecten zijn hierbij o.a. geformuleerd:

- Er zijn procentueel minder overbelaste mantelzorgers
- Inwoners weten wat mantelzorg is, herkennen signalen van overbelasting en weten wat de mogelijkheden voor mantelzorgondersteuning zijn.
- Mantelzorgers voelen zich ondersteund en gewaardeerd.
- Mantelzorgers hebben hun eigen kracht en sociaal netwerk vergroot (en dat van hun zorgvrager).

In 2016 heeft de SIZT invulling gegeven aan mantelzorgondersteuning. De effecten voor het mantelzorgbeleid zijn geïmplementeerd in het Maatschappelijk raamwerk. Het verder vormgeven van het behalen van deze effecten maakt daarmee onderdeel uit van het proces Transformatie vrij toegankelijke voorzieningen.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Samen				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	5.784	3.070	3.148	77
Lasten	13.307	10.746	9.576	1.170
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-7.523	-7.676	-6.429	1.247
Onttrekkingen aan reserves	3	2	2	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-7.520	-7.674	-6.426	1.247

Een analyse op hoofdlijnen wordt in de toelichting op het programma weergegeven. Vergelijken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Thema Overdragen

Binnen dit thema zetten we in op het efficiënter en effectiever inrichten van de niet vrij toegankelijke voorzieningen, om zo de maatschappelijke deelname van inwoners te versterken. Voor inwoners of gezinnen die het echt zelf niet redden blijft langdurige en/of specialistische ondersteuning beschikbaar. Integrale aanpak, maatwerk en ondersteunend aan 'zelf' en 'samen' zijn hierbij voor ons leidend. Door meer in te zetten op preventie willen we het beroep op de langdurige en/of specialistische ondersteuning verminderen.

Ontwikkelingen

WSW

Kwaliteit: Groen

Voor de Stichting Participatie Dinkelland is in 2016 de basis op orde gekomen. De beoogde resultaten en acties naar aanleiding van de heroriëntatie Dinkelland Werkt zijn behaald.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning.

Middelen: Groen

De stichting ontving een voorschot van de gemeente Dinkelland en is daarmee uitgekomen.

Bewoners van de Wyllandrie

Kwaliteit: Groen

In 2015 heeft het college een stimuleringsbijdrage voor sport en cultuur voor de Wyllandrie van € 6.000 beschikbaar gesteld. Deze is in 2016 uitbetaald aan het COA. Er zijn op dit moment al een aantal verenigingen betaald uit dit budget, maar ook een aantal culturele activiteiten.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning.

Middelen: Groen

Conform gestelde financiële kaders.

Huisvesting Vergunninghouders 2016

Kwaliteit: Groen

Taakstelling voor 2016 is 67. Daarnaast was er in 2015 een achterstand van 4, dus in totaal moesten er 71 vergunninghouders gehuisvest worden in 2016. Dit is niet gerealiseerd. Dit is buiten de invloed van de gemeente, want een paar vergunninghouders hebben eind 2016 zelfstandig andere woonruimte gezocht, waardoor wij ze niet konden huisvesten in de Julianaschool en dus ook de taakstelling niet konden halen.

De Julianaschool is in december opgeleverd. De vergunninghouders zijn daar nu gehuisvest.

Er vindt regelmatig bestuurlijk overleg hierover plaats en alle mogelijkheden voor huisvesting worden benut.

Tijd: Rood

Enkele vergunninghouders hebben eind 2016 zelfstandig andere woonruimte gezocht, waardoor wij ze niet konden huisvesten in de Julianaschool en dus ook de taakstelling niet konden halen.

Middelen: Groen

Conform gestelde financiële kaders.

Stichting Palet

Kwaliteit: Groen

Het aantal vergunninghouders is in 2016 behoorlijk gestegen. Hierdoor is er meer capaciteit gevraagd van het vluchtelingenwerk. De rijksvergoeding per vergunninghouder is inmiddels ook verhoogd. Daardoor blijven we binnen de bestaande budgetten.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning.

Middelen: Groen

Conform gestelde financiële kaders.

Ontwikkeling van het bestand uitkeringsgerechtigden

Kwaliteit: Groen

Er is een plan van aanpak geïmplementeerd om het bestand uitkeringsgerechtigden te verkleinen onder andere door extra in te zetten op de re-integratie van 45 plussers en anderstaligen. De werkgeversbenadering wordt door het Werkplein Almelo uitgevoerd. De projecten leidden in ieder geval tot een stijging op de participatieladder voor de uitkeringsgerechtigden.

Het aantal uitkeringsgerechtigden is toegenomen. Het schommelt nu rond de 200. De voornaamste oorzaak is de instroom van de statushouders. Dit is ook een landelijke trend. De aanvraagprocedure voor een extra budget vangnetregeling is in gang gezet. Uit de analyse voor de vangnetregeling is ook gebleken dat het bestand reguliere uitkeringsgerechtigden een grotere afstand tot de arbeidsmarkt heeft dan verwacht. Ook vallen sinds 2015 nieuwe doelgroepen onder de P-wet - zoals de voormalige Wajongers- onder de P-wet waardoor het absolute aantal is gestegen.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning.

Geld: Rood

Het reguliere BUIG-budget is ontoereikend. Om die reden is de procedure voor de aanvraag van de vangnetregeling in gang gezet.

Kindpakketten

De Raad heeft in september 2016 besloten ten behoeve van het begrotingsjaar 2016 en volgende jaren middelen beschikbaar te stellen voor de inzet van kindpakketten. Deze middelen worden ingezet om kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar mee te kunnen laten doen in de samenleving. De middelen zijn bij Stichting Leergeld Dinkelland neergelegd voor de uitvoering van de kindpakketten. Stichting Leergeld is nog bezig met het opstellen van de jaarrekening. Er zijn op dit moment dus nog geen bestedingen inzichtelijk. In een klein jaar heeft Stichting Leergeld Dinkelland 70 aanvragen behandeld en bijna 50 kinderen kunnen helpen.

Tijd: Groen

Conform gestelde planning

Geld: Groen

Budget is toereikend.

Zorgconsumptie Jeugd 2016 Dinkelland

Kennispunt Twente vult en beheert in opdracht van de 14 Twentse gemeenten de jeugdmonitor sociaal

domein. De gemeente Dinkelland levert uit het eigen registratiesysteem per kwartaal de benodigde informatie hiervoor aan.

De voorlopige cijfers in de monitor geven aan dat over de eerste drie kwartalen van 2016 in Dinkelland 6,9% van de jeugdigen gebruik maakt van jeugdhulp. Dit betreft 388 jeugdigen. Dit is laag ten opzichte van het Twents gemiddelde, dat staat op 9%. (Deze informatie is beschikbaar via <http://www.twentsemonitorsociaaldomein.nl/>).

Uit de interne data die momenteel beschikbaar is voor het hele jaar 2016 blijkt dat in Dinkelland 440 jeugdigen een vorm van jeugdhulp hebben ontvangen. In totaal zijn voor deze groep 929 besluiten afgegeven. In dit aantal zijn ook de besluiten voor her-indicaties opgenomen. Dit betekent dat één jeugdige meerdere beschikkingen en meerdere vormen van zorg kan ontvangen.

De data van 2016 is completer dan van 2015. Dit heeft te maken met de aanlevering van gegevens door zorgaanbieders. We weten welke kinderen zorg ontvangen. De vorm van zorg en kosten die daaraan verbonden zijn voor het grootste deel duidelijk maar moeten we in sommige gevallen nog inschatten. Om deze reden mogen er geen conclusies over de cijfers van 2016 getrokken worden op basis van de cijfers 2015. De meest ingezette vormen van zorg in 2016 zijn Specialistische GGZ, Basis GGZ, Dyslexie zorg en Ondersteuning Zelfstandig Leven.

Ontwikkelingen Wmo 2016 Dinkelland

Uit de interne data over het hele jaar 2016 blijkt dat in Dinkelland 944 inwoners een vorm van ondersteuning vanuit de Wmo 2015 (m.u.v. hulpmiddelen, woningaanpassingen en regiotaxi) hebben ontvangen. In totaal zijn voor deze groep 1905 besluiten afgegeven, verdeeld over 1314 verschillende indicaties. Dit betekent dat één inwoner meerdere beschikkingen en meerdere vormen van zorg kan ontvangen (gemiddeld 1,4 indicatie per inwoner). In dit aantal zijn ook de besluiten voor herindicaties opgenomen.

De meeste indicaties zijn afgegeven voor:

1. Huishoudelijke ondersteuning (750 indicaties voor een basispakket of pluspakket)
2. Ondersteuning Maatschappelijke Deelname (dagopvang; 193 indicaties voor OMD 1,2 of 3)
3. Ondersteuning Zelfstandig Leven (individuele begeleiding; 178 indicaties voor OZL 1, 2 of 3)

De data van 2016 is completer dan van 2015. Dit heeft te maken met de aanlevering van gegevens door zorgaanbieders. We weten beter welke inwoner zorg ontvangen. De vorm van zorg en kosten die daaraan verbonden zijn voor het grootste deel duidelijk maar moet in sommige gevallen nog verder worden uitgezocht. Om deze reden mogen er geen conclusies over de cijfers van 2016 getrokken worden op basis van de cijfers 2015.

De grootste aanbieders met betrekking tot Huishoudelijke ondersteuning in de gemeente Dinkelland waren in 2016 BTK zorg, Tzorg en BiOns. Voor de nieuwe taken Wmo (OMD, OZL en Kortdurend verblijf) zijn de grootste aanbieders Stichting Zorggroep Sint Maarten, Stichting Aveleijn en Stichting Carint Reggeland Groep.

Toelichting

Afhankelijkheid van niet vrij toegankelijke ondersteuning verminderen door de regie over het leven te vergroten

Wat doen we daarvoor?

- De eigen regie van inwoners vergroten

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Wanneer inwoners zich melden bij de gemeente, gaat een consulent Ondersteuning en Zorg met deze inwoner en eventueel mensen uit zijn of haar sociaal netwerk in gesprek. Tijdens dit gesprek worden alle leefgebieden besproken om zo helder te krijgen op welke leefgebieden de inwoner problemen ondervindt en eventueel ondersteuning nodig heeft. Hierbij stimuleren we inwoners om zelf met een plan te komen. Hierbij wordt altijd gekeken wat de inwoner nog zelf kan, eventueel met ondersteuning vanuit zijn of haar sociale

netwerk. Het doel is om de eigen kracht en van de inwoner te vergroten en de inwoner te laten participeren in de samenleving, waardoor de eigen regie van de inwoner wordt versterkt. Om dit inwoner zo goed mogelijk te ondersteunen wordt er intensief samengewerkt met andere (zorg gerelateerde) partijen, zoals huisartsen, wijkverpleegkundigen en scholen.

Toelichting

Efficiëntere en effectievere ondersteuning realiseren door passende oplossingen

Wat doen we daarvoor?

- Effectiever en efficiënter inzetten van niet vrij toegankelijke voorzieningen (o.a. vervoer)

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Wij hebben (maatwerk-)afspraken gemaakt met vrij toegankelijke voorzieningen over aansluiting van de nieuwe (jeugdzorg-)taken waarvoor wij als gemeente verantwoordelijk zijn. Dit geldt ook voor de zorgtaken van de vrij toegankelijke voorzieningen. We investeren in de ontwikkeling van nieuwe werkafspraken met betrekking tot preventie en vroegsignalering. Hierin worden ook verwijzers en vindplekken meegenomen om een zorgvraag eerder in beeld te krijgen en passende zorg in te kunnen zetten. Op het raakvlak van zorg en veiligheid zijn processen doorontwikkeld.

In het OV deel van de RegioTaxi (dus het gebruik waarvoor geen RegioTaxipas nodig is) zien we een behoorlijke daling. Dit hangt samen met het feit dat zorginstellingen verantwoordelijk zijn geworden voor de uitvoering van het vervoer van en naar de dagbesteding. Waar voorheen regelmatig naar dagbestedingslocaties gereisd werd, zien we een afname van het aantal ritten naar deze locaties. Binnen het project Beheersbare vervoersvoorzieningen wordt binnen Samen14 samengewerkt aan de ontwikkeling van een voorziening voor alle vormen van geïndiceerd vervoer. De aanbesteding is in het vierde kwartaal uitgezet. Gunning vindt plaats in eerste kwartaal van 2017. Binnen de gemeente wordt gewerkt aan de overgang naar de nieuwe voorziening; per 1 juli 2017.

WMO maatwerkvoorzieningen

In het derde kwartaal is de aanbesteding voor de maatwerkvoorzieningen gestart. Binnen de gemeente wordt gewerkt aan de overgang naar de nieuwe voorziening. Dit regionale project heeft een vertraging opgelopen van bijna een halfjaar. De nieuwe contracten zijn ingegaan in op 1 januari 2017.

Toelichting

Vergroten van de verschuiving van niet vrij toegankelijke voorzieningen naar vrij toegankelijke voorzieningen en eigen kracht

Wat doen we daarvoor?

- Duurzaam aanbod van niet vrij toegankelijke voorzieningen dat aansluit op de vrij toegankelijke voorzieningen door reguleren, regisseren en stimuleren

Tijd	Kwaliteit	Geld

Toelichting op planning

Uitvoering verliep volgens de planning.

Toelichting financieel

Wordt niet binnen vastgestelde financiële kaders uitgevoerd. Zie financiële analyse.

Stand van zaken

Er is een sociale kaart geselecteerd op basis van de behoefte van de gebruikers en geïmplementeerd voor de gemeenten Dinkelland en Tubbergen. De sociale kaart geeft vrij toegankelijke en niet vrij toegankelijke voorzieningen weer.

Voor alle vormen van jeugdhulp, met uitzondering van maatwerkvoorzieningen, zijn in 2016 de contracten verlengd tegen gelijke tarieven voor het jaar 2017. Daarmee continueren we het zorgaanbod in afwachting van de transformatie van het stelsel met ingang van 2018. Dit betekent dat we met het continueren van het tarievenstelsel geen bezuiniging uitvoeren. In 2016 is de regionale inkoop geëvalueerd en de ervaringen van de 14 gemeentelijke toegangen zijn geïnventariseerd. Op basis van de bevindingen is regionaal een fundament gelegd voor een getransformeerde inkoop vanaf 2018

In 2016 is voor de Huishoudelijke ondersteuning gewerkt aan een pilot om te onderzoeken of huishoudelijke ondersteuning en individuele ondersteuning gecombineerd kunnen worden. Deze pilot heeft niet het gewenste resultaat opgeleverd en is daarom stop gezet.

De interne kwaliteit van onze procedures zijn getoetst middels audits. Met de resultaten hiervan gaan we in 2017 een efficiëncyslag op de interne processen doorvoeren.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Overdragen				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.
Baten	905	1.201	1.005	-196
Lasten	11.694	11.685	9.533	2.152
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-10.789	-10.483	-8.528	1.956
Ontrekkingen aan reserves	0	135	135	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-10.789	-10.348	-8.393	1.956

Een analyse op hoofdlijnen wordt in de toelichting op het programma weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Toelichting op het Programma Omzien naar Elkaar

Algemeen

Het sociaal domein bestaat uit de volgende onderdelen:

- bestaande Wmo voorzieningen (op basis van wetgeving van vóór 2015);
- nieuwe Wmo voorzieningen (op basis van wetgeving van 2015);

- bestaande Jeugdvoorzieningen;
- nieuwe Jeugdzorg op basis van wetgeving van 2015;
- Participatiewet;
- Sociale basisondersteuning;
- Stimuleringsfonds sociaal domein

Ten opzichte van de begrote bedragen is geeft de jaarrekening 2016 m.b.t. het sociaal domein een overschot van € 2,7 miljoen. Hiervan heeft € 1,4 miljoen betrekking op de afrekeningen over de jaren 2015 en eerder die in 2016 hebben plaatsgevonden. € 1,3 miljoen heeft dus betrekking op het dienstjaar 2016. In onderstaand tabel zijn de verschillen tussen de begrote en werkelijke cijfers weergegeven.

 sociaal domein	begroot 2016 incl 2e PJ	cijfers jaarrekening 2016	verschil	verschil mbt dienstjaar 2016	verschil mbt dienstjaar 2015 en eerdere jaren
bedragen x € 1.000,--					
WMO bestaand	2.711	2.670	41	41	
WMO nieuw	3.937	1.423	2.514	1.105	1.409
Jeugd bestaand	575	647	-72	-72	
Jeugd nieuw	3.343	3.546	-203	-268	65
participatie	5.555	5.056	499	201	298
Sociale basisondersteuning	4.167	3.607	560	560	
stimuleringsfonds sociaal domein	30	51	-21	-21	
totaal uitgaven	20.318	17.000	3.318	1.546	1.772
rijksvergoeding 3d	begroot 2016 incl 2e PJ	cijfers jaarrekening 2016	verschil	verschil mbt dienstjaar 2016	verschil mbt dienstjaar 2015 en eerdere jaren
bedragen x € 1.000,--					
WMO nieuw	3.552	3.525	-27	-27	
Jeugdzorg	4.753	4.656	-97	-97	
Participatiewet	3.411	2.909	-502	-80	-422
totaal rijksvergoeding 3 d	11.716	11.090	-626	-204	-422
Saldo sociaal domein	8.602	5.910	2.692	1.342	1.350

Het positief saldo van € 2,7 maakt onderdeel uit van het totale rekeningsaldo.

Bestaande Wmo voorzieningen (op basis van wetgeving van vóór 2015)

Tot de bestaande Wmo voorzieningen behoren de volgende voorzieningen: huishoudelijke hulp, rolstoelvoorzieningen, woonvoorzieningen, regio taxi wmo voorzieningen, overige vervoersvoorzieningen

wmo (scootmobielen, aangepaste fietsen e.d.) regio taxi openbaar vervoer en overige kosten zoals advertentiekosten, abonnementen e.d.

De werkelijke uitgaven over 2016 komen uit op een bedrag van € 2.670.000. Ten opzichte van het begrote budget van € 2.711.000 betekent dit een meevaller van € 41.000. Deze meevaller bestaat uit:

- een meevaller van € 88.000 op de WMO vervoersvoorzieningen
- een tegenvaller van € 76.000 op huishoudelijke hulp
- een meevaller van € 28.000 op de overige onderdelen

Nieuwe Wmo voorzieningen (op basis van wetgeving van 2015)

De nieuwe WMO voorzieningen bestaan met name uit ondersteuning maatschappelijk leven (dagbesteding) en ondersteuning zelfstandig leven (individuele begeleiding), vervoer, kortdurend verblijf, voorziening i.v.m. zintuiglijke beperkingen, persoonlijke verzorging 18 plus, begeleid wonen en opvang en inloopfunctie GGZ, cliëntondersteuning en compensatie bovenmatige ziektekosten. De individuele voorzieningen worden veelal geleverd door zorg in natura of door het beschikbaar stellen van een persoonsgebonden budget (PGB). Het beschikbaar stellen van de PGB verloopt via de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

Jaarcijfers 2016

De jaarcijfers 2016 bestaan uit twee onderdelen:

1. de definitieve afrekening over het jaar 2015;
2. de kosten over het jaar 2016.

Definitieve afrekening 2015.

In de jaarrekening 2015 hebben wij voor de kosten van Wmo nieuw een bedrag opgenomen van € 3.769.000. Omdat op het moment van opstellen van de jaarrekening 2015 de aangeleverde informatie van de zorgorganisaties onvoldoende houvast gaf voor een reële becijfering, hebben wij het in de gemeenterekening opgenomen bedrag voor de individuele voorzieningen berekend op basis van een verzilveringspercentage van 90% van de totale waarde van de afgegeven beschikkingen over 2015. Ter toelichting hierop: omdat uit de praktijk blijkt dat niet alle beschikkingen voor 100% verzilverd worden (door ziekte, vakantie e.d. wordt niet altijd gebruik gemaakt van de voorziening) hebben wij ingeschat dat de afgegeven beschikkingen voor 90% verzilverd worden. Omdat het jaar 2015 het eerste jaar was van de nieuwe WMO hadden wij geen ervaringscijfers ten aanzien van de verzilvering. Veiligheidshalve hebben wij er voor gekozen om het verzilveringspercentage hoog aan te houden. Omdat van het bedrag van € 3.769.000 een bedrag van € 2.183.000 feitelijk betaald was in 2015; hebben wij het verschil ad. € 1.586.000 opgenomen als nog te betalen. In 2016 hebben wij van de zorgorganisaties de nog openstaande kosten voor zorg in natura over 2015 ontvangen en betaald. Ook is in 2016 de definitieve afrekening van SVB voor de kosten van PGB over 2015 ontvangen. Uit zowel de definitieve vaststelling van zowel de kosten van zorg in natura als de kosten van PGB blijkt dat de definitieve kosten aanzienlijk lager uitvallen dan het bedrag waar wij rekening mee gehouden in de jaarrekening. Van het bedrag van € 1.586.000 dat wij hebben opgenomen als nog te betalen blijkt uiteindelijk dat per saldo een bedrag van € 177.000 voldoende was. Een voordelig verschil van € 1.409.000; die tot uiting komt in de jaarrekening 2016. Als gevolg hiervan komen de definitieve kosten voor de nieuwe Wmo voorzieningen 2015 uit op :€ 3.769.000 -/- € 1.409.000 = € 2.360.000.

De belangrijkste oorzaak van het verschil is dat wij voor de kosten van de individuele voorzieningen – bij gebrek aan feitelijke cijfers- bij de jaarrekening zijn uitgegaan van een verzilveringspercentage van 90%; terwijl op basis van de nacalculatie het verzilveringspercentage uitkomt op 60%.

Kosten met betrekking tot het jaar 2016

Werkelijke betaalde kosten in 2016

a. Zorg in Natura

Door de zorgorganisaties worden de kosten per periode van vier weken in rekening gebracht. In totaal dertien perioden. Over 2016 is aan werkelijke kosten aan de zorgorganisaties een bedrag uitbetaald van € 1.818.000.

b. PGB

Aan SVB is in totaal over 2016 aan voorschot uitbetaald een bedrag van € 282.000. Begin maart 2017 was hiervan daadwerkelijk besteed een bedrag van € 248.000. Rond de zomer 2017 volgt de definitieve afrekening over 2016. Voor de jaarrekening 2016 zijn wij uitgegaan van een bedrag voor pgb van € 282.000. Correcties als gevolg van de definitieve afrekening nemen wij mee in de jaarrekening 2017.

c. Overige kosten

Dit betreft de kosten van mantelzorgcomplimenten, compensatie bovenmatige ziektekosten en kosten van

Noaberkracht. In totaal is hiervoor aan kosten gemaakt een bedrag van € 732.000.

d. Totaal

Op basis van het bovenstaande nemen wij in de jaarrekening 2016 voor voorzieningen vanuit de nieuwe WMO een bedrag op van € 2.832.000. Dit bedrag bestaat uit:

- Zorg In Natura: € 1.818.000
- SVB/PGB € 282.000
- Overige kosten € 732.000

Analyse verschil begroting en jaarrekening

In de begroting 2016 hebben wij voor Wmo nieuw een bedrag opgenomen van afgerond € 3.937.000 Ten opzichte van het bedrag in de jaarrekening van € 2.832.000 betekent dit een voordelig verschil van € 1.105.000. Het verschil kan als volgt worden verklaard. Het jaar 2015 was het eerste jaar van de nieuwe WMO taken. Omdat er geen andere ervaringscijfers voorhanden waren is de begroting 2016 voor dit onderdeel grotendeels gebaseerd op de voorlopige uitgaven 2015; waarbij uitgegaan is van een verzilveringspercentage van 90%. Inmiddels zijn de definitieve kosten over 2015 bekend. Uit de definitieve kosten blijkt dat het verzilveringspercentage over 2015 in plaats van 90% uitkomt op 60%. De definitieve kosten over 2015 vallen dan ook ongeveer 1,4 miljoen euro lager uit dan het bedrag dat we hebben opgenomen in de jaarrekening 2015. Omdat de begroting 2016 is gebaseerd is op de voorlopige cijfers 2015, die achteraf te hoog bleken, heeft de afrekening 2015 ook zijn uitwerking naar 2016, waarbij van belang is dat het verzilveringspercentage over 2016 uitkomt op 75% (2015 60%) .

Rijksvergoeding WMO (bestaand en nieuw)

Voor de kosten van de oude en de nieuwe Wmo voorzieningen worden afzonderlijke vergoedingen ontvangen van het rijk. De rijksvergoeding voor de oude WMO voorzieningen bedraagt inclusief een vergoeding voor de huishoudelijke hulp toelage een bedrag van € 1.888.000. Voor de kosten van de nieuwe Wmo voorzieningen ontvangt de gemeente een vergoeding op basis van de zogenaamde integratie uitkering WMO. De uitkering wordt berekend aan de hand van objectieve maatstaven zoals aantal inwoners e.d., aantal ouderen e.d. De vergoeding over 2016 bedraagt afgerond € 3.525.000.

Uitgaven versus rijksvergoeding

In onderstaand tabel zijn de uitgaven versus de rijksvergoeding nog eens op rij gezet voor de WMO.

WMO jaar 2016			
Verskil rijksvergoeding en werkelijke uitgaven	Uitgaven jaarrekening 2016	Rijksvergoeding 2016	Verskil
<i>Bedragen x € 1.000,--</i>			
WMO bestaand	2.670	1.888	-782
WMO nieuw	2.832	3.525	693
totaal	5.502	5.413	-89

Jeugd bestaand

Tot Jeugd bestaand behoren de volgende onderdelen: leerplicht, regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC), logopedie: wet kinderopvang, Wet OKE, Jeugdgezondheidszorg en kosten dienstverlening Noaberkracht. In totaal is voor deze onderdelen een bedrag begroot van € 575.000. De werkelijke kosten komen uit op € 647.000. Een nadelig verschil van € 72.000. Het verschil wordt veroorzaakt door:

- een nadeel op de kosten van RMC van € 68.000 door o.a. het wegvallen van een rijksvergoeding van € 47.000;
- een nadeel op de overige onderdelen van per saldo € 4.000.

Jeugd nieuw

Met ingang van 2015 heeft de gemeente vanuit de decentralisaties van taken uit het sociaal domein de

verantwoordelijkheid gekregen voor de jeugdzorg. Hiertoe behoren onder andere de volgende voorzieningen: ondersteuning maatschappelijke deelname (dagbesteding), ondersteuning zelfstandig leven (begeleiding), AMK, kortdurend verblijf, vervoer, persoonlijke verzorging tot 18 jaar, intramurale opvang, individuele behandeling, groepsbehandeling, ambulante jeugdhulp, pleegzorg, jeugdzorgplus, generalistische GGZ, specialistische GGZ, dyslexie, gesloten jeugdzorg, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

De voorzieningen worden geleverd door zorg in natura of door het beschikbaar stellen van een PGB. Het beschikbaar stellen van de PGB verloopt via de sociale verzekeringsbank (SVB). Voor de voorzieningen voor de jeugdzorg geldt geen eigen bijdrage. Dit is wettelijk bepaald.

Begroting 2016

De kosten voor de jeugdzorg voor 2016 zijn begroot op afgerond € 3.343.000. Deze raming is gebaseerd op de voorlopige uitgaven 2015 waarbij daarnaast rekening is gehouden met een te verwachte daling van cliënten in verband met een overgang van cliënten naar de Wet Langdurige Zorg (WLZ).

Jaarcijfers 2016

De jaarcijfers 2016 bestaan uit twee onderdelen:

- de definitieve afrekening over het jaar 2015;
- de kosten over het jaar 2016.

Definitieve afrekening 2015.

In de jaarrekening 2015 hebben wij voor de kosten van de jeugdzorg een bedrag opgenomen van € 3.251.000. Omdat op het moment van opstellen van de jaarrekening 2015 de aangeleverde informatie van de zorgorganisaties onvoldoende houvast gaf voor een reële becijfering, hebben wij het in de gemeenterekening opgenomen bedrag voor de individuele voorzieningen berekend op basis van een verzilveringspercentage van 87% van de totale waarde van de afgegeven beschikkingen over 2015. Ter toelichting hierop: omdat uit de praktijk blijkt dat niet alle beschikkingen voor 100% verzilverd worden (door ziekte, vakantie e.d. wordt niet altijd gebruik gemaakt van de voorziening) hebben wij mede naar aanleiding van de voorlopige afrekening van SVB/PGB voor de jaarrekening 2015 een verzilveringspercentage gehanteerd van 87%. Daarbij merken wij op dat het jaar 2015 het eerste jaar was van de Jeugdzorg en wij geen ervaringscijfers hadden ten aanzien van de verzilvering. Omdat van het bedrag van € 3.251.000 een bedrag van € 2.345.000 feitelijk betaald was in 2015; hebben wij het verschil ad. € 906.000 opgenomen als nog te betalen.

In 2016 hebben wij van de zorgorganisaties de nog openstaande kosten voor zorg in natura over 2015 ontvangen en betaald. Ook is in 2016 de definitieve afrekening van SVB voor de kosten van PGB over 2015 ontvangen. Uit de definitieve vaststelling van de kosten van zorg in natura en de kosten van PGB blijkt dat de definitieve kosten lager uitvallen dan het bedrag waar wij rekening mee gehouden in de jaarrekening. De nabetaling komt per saldo uit op € 841.000. In relatie tot het bedrag van € 906.000 dat wij in de gemeenterekening 2015 hebben opgenomen als nog te betalen, betekent dit een meevaller van € 65.000 die verantwoord wordt in de jaarrekening 2016. De definitieve kosten jeugdzorg komen daarmee uit op € 3.186.000,- (€ 3.251.000,- - € 65.000,-).

Kosten met betrekking tot het jaar 2016

Werkelijke betaalde kosten in 2016

a. Zorg in Natura

De kosten van zorg in natura voor de jeugdzorg worden deels periodiek (per vier weken) gefactureerd en deels pas na afloop van de behandeling, waarbij de behandeling soms over meerdere jaren loopt. In 2016 is met betrekking tot het jaar 2016 aan de zorgorganisaties een bedrag uitbetaald van € 2.637.000

b. PGB

Aan SVB is in totaal over 2016 aan voorschot uitbetaald een bedrag van € 374.000. Begin maart 2017 was hiervan daadwerkelijk besteed een bedrag van € 211.000. In mei/juni 2017 volgt de definitieve afrekening over 2016. Gelet op de stand van zaken schatten wij in dat de daadwerkelijke kosten over 2016 maximaal uitkomen op € 225.000 Dit betekent dat wij voor de jaarrekening 2016 uitgaan van een bedrag voor pgb van € 225.000 en dus in de jaarrekening 2016 als nog te ontvangen een bedrag van € 149.000 opgenomen hebben. Indien uit de definitieve afrekening blijkt dat het definitieve bedrag afwijkt van € 225.000 dan nemen we deze verschillen mee in de jaarrekening 2017.

c. Veilig thuis en cliëntondersteuning.

Naast de zogenaamde individuele voorzieningen vallen onder jeugdzorg ook de kosten van Veilig Thuis en cliëntondersteuning. De werkelijke kosten komen uit op € 319.000.

Nog te betalen

De totale Het totaal aan bovenstaande kosten komt daarmee op € 3.181.000 (zin € 2.637.000; PGB: € 225.000; Veilig Thuis en cliëntondersteuning: € 319.000). De ervaring leert dat bij jeugdzorg (anders dan bij wmo) ruim na afloop van het jaar nog facturen volgen voor aanzienlijke bedragen. Mede op basis van de productieverantwoording van de zorginstellingen over 2016 hebben wij in totaal een bedrag van € 430.000 als nog te betalen opgenomen. In totaal komen de kosten van jeugdzorg daarmee op € 3.181.000 + € 430.000 = € 3.611.000.

Analyse verschil begroting en jaarrekening

In de begroting 2016 hebben wij voor jeugdzorg 2016 een bedrag opgenomen van € 3.343.000. Ten opzichte van het begrote bedrag betekent het in de jaarrekening opgenomen bedrag van € 3.611.000 een nadelig verschil van € 268.000. In onderstaand overzicht zijn de bedragen nog eens op rij gezet.

Jeugdzorg Dinkelland 2016	
Zin	€2.637.000
PGB	€225.000
Veilig Thuis en Clientondersteuning	€319.000
Subtotaal	€3.181.000
nog te betalen	€430.000
totaal	€3.611.000
begroot	€3.343.000
verschil	€-268.000

Rijksvergoeding jeugdzorg

Voor de kosten van jeugdzorg wordt een rijksvergoeding ontvangen. Dit betreft de zogenaamde decentralisatie uitkering Jeugd. De uitkering wordt berekend aan de hand van objectieve maatstaven zoals aantal inwoners, aantal jeugdigen enz. De vergoeding over 2016 bedraagt afgerond € 4.656.000 Ten opzichte van de werkelijke uitgaven is er een voordeel van € 1.045.000, waarbij opgemerkt wordt dat in de werkelijke kosten de personeelskosten niet zijn meegenomen.

Participatiewet

Tot de participatiewet behoren de volgende onderdelen: sociale werkvoorziening, de uitkeringen WWB, IOAW en IOAZ, kosten van (bijzondere) bijstand en de re-integratie trajecten vanuit de participatiewet, het Bijstandsbesluit Zelfstandigen, en de overige kosten. De totale kosten zijn geraamd op € 5.555.000. De werkelijke kosten komen uit op € 5.056.000. Een voordelig verschil van € 499.000,--. Van het voordelige verschil heeft een bedrag van € 298.000,-- betrekking op afrekeningen over 2015 en eerdere jaren. Onderstaand een specificatie van de verschillen.

Sociale werkvoorziening

De uitvoering van de sociale werkvoorziening is in 2016 ondergebracht bij Stichting Participatie Dinkelland, SWB Midden Twente, Soweco en Stichting Werkprojecten Oldenzaal.

Doorsluizen rijksvergoeding

Voor de kosten van de sociale werkvoorziening ontvangt de gemeente een vergoeding van het rijk. Deze vergoeding is gebaseerd op een vast bedrag per arbeidsjaar (AJ). De vergoeding wordt door de gemeente doorbetaald aan de betreffende sociale werkvoorziening. De vergoeding is in de loop van het jaar 2016

definitief vastgesteld op € 25.457 per AJ.

Exploitatiebijdrage

Omdat de rijksvergoeding niet voldoende is om alle kosten te dekken draagt de gemeente daarnaast bij in het exploitatietekort op basis van de vastgestelde begroting c.q. jaarrekening van de sociale werkvoorzieningen. Daarnaast hebben in 2016 een aantal afrekening over oude jaren plaatsgevonden, die tot een voordelig resultaat hebben geleid. De totale kosten voor de WSW zijn begroot op € 3.267.000. De werkelijke kosten komen uit op € 3.095.000. Een verschil van € 172.000. Dit verschil heeft met name betrekking op een voordeel op de afrekening over eerdere jaren.

Uitkeringen WWB, IOAW en IOAZ en participatie

Uitkeringen

Het verloop van het aantal uitkeringen is als volgt:

WWB, IOAW en IOAZ	1-jan-16	31-dec-16
aantal uitkeringen WWB	169	171
aantal uitkeringen IOAW en IOAZ	33	37
totaal aantal uitkeringen	202	208

De gemiddelde uitkeringslast bedroeg over 2016 op basis van een gemiddeld aantal uitkeringen van 206 : € 14.300. Op het totaal aan uitkeringen, (bijzondere) bijstand en re-integratie trajecten is een voordelig verschil geboekt van € 261.000. Dit verschil heeft enerzijds te maken enerzijds met lagere kosten van bijstand en anderzijds met een hogere rijksvergoeding.

Uitkeringen minimabeleid

De kosten van de uitkeringen in het kader van minimabeleid over 2016 bedragen afgerond € 288.900,--.

De kosten hebben betrekking op :

- bijzondere bijstand: € 234.000
- Individuele inkomenstoelag: € 38.800
- Hulpfonds € 13.800
- Toeslag kinderopvang € 2.300

Bijstandsbesluit Zelfstandigen

De BBZ bestaat uit leningen en een bijstandsverstrekking aan zelfstandigen. De lening wordt in principe terugbetaald. De kosten van de bijstand wordt grotendeels vergoed door het rijk.

Op de kosten van BBZ is een meevaller van € 84.000. Deze meevaller heeft betrekking o.a. betrekking op het verstrekking van minder leningen.

Overige kosten

De overige kosten bestaan onder meer uit:

- uitkeringsadministratie
- sociale recherche
- uitvoering Bijstandsbesluit Zelfstandigen
- cliëntenparticipatie
- diverse abonnementen en overige kosten

Op dit onderdeel is er een nadeel van € 18.000.

Sociale Basis Ondersteuning

Dit betreft de volgende voorzieningen op het gebied van onderwijs, kunst en cultuur, sport, welzijn, gezondheid en kernraden. De totale kosten zijn begroot op afgerond 3,0 miljoen euro. De werkelijke kosten komen uit op afgerond € 2,6. Een voordelig verschil van € 0,4. Onderstaand een specificatie van het verschil.

Onderwijs

Voor de onderwijstaken (leerlingenvervoer, vergoeding gymnastiekonderwijs, en overige lokale onderwijstaken) is een budget begroot van € 670.000. De werkelijke uitgaven komen uit op € 622.000. Ten opzichte van het begrote budget een voordelig saldo van € 48.000. Dit saldo heeft betrekking op:

- een voordeel van € 58.000 op de kosten van leerlingenvervoer.
- per saldo een nadeel van € 10.000 op de overige onderdelen.

Leerlingenvervoer

De netto kosten van leerlingenvervoer zijn begroot op € 646.000. De werkelijke netto kosten komen uit op € 588.000. Voordeel van € 58.000. Dit voordeel is ontstaan doordat het begrote kosten voor de leerlingenvervoer achteraf gezien te hoog waren ingeschat. Voordeel is incidenteel; gelet op de komst van de nieuwe maatwerkvoorziening vervoer waar ook het leerlingenvervoer onderdeel van uitmaakt.

Kunst en Cultuur

Voor subsidies aan de bibliotheek, de muziekschool en de overige kunst en cultuurorganisaties is een budget geraamd van € 501.000. De werkelijke kosten komen uit op € 512.000. Een verschil van € 11.000.

Sport

Voor subsidies aan sportverenigingen en de subsidies voor de buurtsportcoach is een budget geraamd van € 128.000. De werkelijke kosten bedragen € 78.000. Het verschil van € 49.000 heeft te maken met het feit dat er minder formatie voor de buurtsportcoach is ingezet, dan geraamd.

Welzijn

Betreft subsidies aan diverse welzijnsstellingen. Begroot is een bedrag van € 645.000. De werkelijke kosten komen uit op € 571.000. Een voordelig verschil van € 73.000. Dit verschil heeft met name betrekking op het niet hoeven aanspreken van een stelpost.

Gezondheidszorg openbaar

Betreft de bijdrage aan regio Twente, een aantal subsidies aan lokale instellingen en het project gezond in de stad. Begroot is een bedrag van € 830.000. De werkelijke uitgaven komen uit op € 784.000. Een verschil van € 46.000. Het verschil heeft betrekking op minder kosten voor het project en minder uitgegeven subsidies aan lokale instellingen.

Kernraden

Aan subsidies en bijkomende kosten voor de kernraden is een bedrag begroot van € 21.000. De werkelijke uitgaven komen uit op € 18.000.

Stimuleringsfonds Sociaal domein

Hiervoor is begroot € 30.000. De werkelijke uitgaven komen uit op € 51.000. In totaal is voor het stimuleringsfonds beschikbaar een bedrag van € 300.000. Dit betekent dat voor 2017 nog beschikbaar een bedrag van afgerond € 250.000. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

6. PROGRAMMA BURGER & BESTUUR

Wij willen op een frisse en vernieuwende manier van betekenis zijn voor de inwoners van Dinkelland. Alle plaatsen binnen de gemeente hebben veel met elkaar gemeen, maar ze hebben ook elk een eigen identiteit. Deze plaatsen hebben een sterke gemeenschapszin, met veerkracht en een eigen kleur. Wij zien het als een voorrecht om samen met onze inwoners, bedrijven, verenigingen, maatschappelijke organisaties en allerlei andere groeperingen, de kracht van onze gemeente en zijn inwoners te gebruiken om nieuwe kansen te ontdekken en te benutten. We willen goede antwoorden vinden op ontwikkelingen die op ons afkomen en we willen inwoners die hulp en zorg nodig hebben goed helpen.

Doelgroepenbeleid

Het bestuur Noaberkracht en beide gemeenten hebben in 2016 besloten om doelgroepenbeleid uit te werken. Met doelgroepen wordt bedoeld mensen met een verminderde loonwaarde, die niet in staat zijn om zelfstandig het wettelijk minimumloon te verdienen.

Noaberkracht (als werkgever) wil daarmee een maatschappelijke voorbeeldfunctie vervullen als sociale onderneming en met kracht invulling geven aan de taakstelling in het kader van Wet Banenafpraak. De beleidsmatige component van het doelgroepenbeleid valt vanzelfsprekend onder het programma Omzien Naar Elkaar.

Het doelgroepenbeleid bestaat uit de volgende onderdelen:

- het realiseren van de zogenaamde “garantiebanen” (Wet Banenafpraak),
- het inventariseren welke gemeentelijke taken kunnen worden uitgevoerd door doelgroepen,
- het behouden van de bestaande werkgelegenheid voor doelgroepen (bijvoorbeeld de uitvoering beheer openbare ruimte),
- het hanteren van de regionale afspraken over Social Return On Investment bij inkoop en in onze relatie met maatschappelijke organisaties,
- het stimuleren van bedrijven om zich te laten certificeren als sociale onderneming en het certificeren van de bedrijfsvoeringsorganisatie Noaberkracht.

In 2017 zal het doelgroepenbeleid worden ingevoerd en zullen de eerste nieuwe dienstverbanden worden aangegaan. Resultaat van het doelgroepenbeleid is ook een vermindering van het aantal uitkeringsgerechtigden. In 2017 willen we de ervaringen met het aanbieden van werk aan doelgroepen monitoren en kijken of de doelstellingen worden behaald.

www.doorzettersmetdromen.nl
<https://youtu.be/eJDWWtXknZO>

Informatieveiligheid en privacy

De noodzaak van een goed georganiseerde Informatieveiligheid is met het datalek in Almelo wederom aangetoond. Het is dan ook niet voor niets dat wij ons geconformeerd hebben aan de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten van de VNG en de Informatiebeveiligingsdienst gemeenten. De implementatie van deze Baseline is volop in uitvoering. Dit resulteerde in een informatieveiligheidsorganisatie waarin specifieke rollen zijn georganiseerd met taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden die planmatig onze informatieveiligheid en privacy bewaken en verbeteren. We beschrijven en implementeren momenteel de noodzakelijke maatregelen. Hierbij wordt ook volop aandacht besteed aan bewustwording bij collega's en bestuurders over mogelijke risico's. In dit kader organiseren we informatiesessies waarin tekst en uitleg wordt gegeven over risico's en waarin wordt verteld wat mensen zelf kunnen doen om bij te dragen aan een betere informatieveiligheid en privacy.

We willen dit gaan doen op verschillende manieren, maar met de nadruk op de volgende thema's:

Thema Dienstverlening

Wij streven in onze dienstverlening naar een gemeente die niet afwacht, maar naar de inwoner toe gaat. Een gemeente die haar dienstverlening samen met de inwoners organiseert en niet alleen voor de inwoners. Dit betekent een beleid zonder strikte regels, maar met ruimte voor maatwerk. Niet meer werken met beperkte openingstijden, maar op afspraak werken op een locatie en tijdstip wenselijk voor de inwoner. En waar mogelijk diensten ook digitaal aanbieden.

Toelichting

Dienstverlening dichterbij de inwoner

We werken in principe op afspraak. Het werken op afspraak betekent dat een inwoner niet meer hoeft te wachten en dat er altijd een medewerker staat die goed voorbereid is om de vraag te beantwoorden. In de voorfase bekijken we ook altijd welke locatie het meest geschikt is voor de afspraak en welke voorbereiding de medewerker en inwoner kunnen doen om het gesprek zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. In dit voorgesprek kan ook blijken dat we de vraag telefonisch of op een later moment digitaal kunnen beantwoorden, waardoor een bezoek aan het gemeentehuis niet nodig is. Inzicht geven in de stand van zaken beantwoordt vaak al een behoefte. Tot slot kan het werken op afspraak in overleg ook op andere tijden dan van 8.30 uur tot 12.30 uur in het gemeentehuis. De verbetering van de dienstverlening blijft een speerpunt van onze organisatie. Door in gesprek te zijn en te blijven met onze inwoner zijn we in staat steeds in te spelen op de behoeftes van die inwoner.

Wat doen we daarvoor?

- Binnen een werkdag terug melden hoe en of wij een melding over de openbare ruimte verhelpen of oppakken

Tijd	Kwaliteit	Geld
		

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2016 is nader onderzoek gedaan naar de afhandeling van meldingen. Het doel was meer inzicht te krijgen in de beleving van de inwoner bij de afhandeling van meldingen. De meldingen zijn continu gemonitord en waar nodig is er direct actie ondernomen en zijn eventuele verbeteringen doorgevoerd.

- De reisdocumenten en rijbewijzen thuis bezorgen

		
---	---	---

Toelichting financieel

De evaluatie is gereed en vertaald naar een raadsvoorstel. Afhankelijk van de keuze kunnen de werkelijke kosten worden berekend.

Stand van zaken

Sinds 1 januari 2016 worden alle reisdocumenten en rijbewijzen thuisbezorgd. De eerste resultaten laten een klanttevredenheid van gemiddeld 8.3 zien. Het valt op dat er met name gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid om in het weekend en 's avonds de documenten te laten bezorgen. In de raadsvergadering oktober 2016 is besloten om de keuze voor het wel/niet thuisbezorgen als keuze aan de burger te laten.

Reisdocumenten en Rijbewijzen thuisbezorgen video

- Gebruik sociale media uitbreiden

		
---	---	---

Toelichting op planning

Continue proces.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Sociale media bieden nieuwe kansen om de communicatie over ontwikkelingen binnen onze gemeente uit te breiden. Door gebruik van sociale media hebben we inwoners snel en eenvoudig kunnen informeren over nieuwe ontwikkelingen en hebben we vragen van inwoners direct beantwoord. Er was een groei te zien in het bereik van onze sociale media.

In januari 2016 is de gemeente overgegaan naar een zogenaamde toptaken website: www.dinkelland.nl. Met als doel een gebruiksvriendelijke website, waarbij de producten die inwoners aangaan en waar veel vraag

naar is bovenaan staan. De burger heeft de relevantie bepaald. De servicegerichtheid en relevantie van wat aangeboden wordt, staat hoog in het vaandel. Met de sociale media is hierop ingespeeld met als beoogd resultaat om via deze media meer bezoekers op de website te krijgen. Met een samengesteld webteam wordt de website constant gemonitord en wordt onderhoud op inhoud en relevantie uitgevoerd. Ook is de inhoud up-to-date gehouden door interne communicatie.

- Het aantal producten dat we met een huisbezoek kunnen aanbieden uitbreiden en werken op afspraak

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De complexe aanvragen worden op afspraak aangeboden en de voorbereidingen voor het werken op afspraak voor de eenvoudige producten zijn gestart. In 2017 wordt dit vertaald in een voorstel.

- Mogelijkheden onderzoeken real-time digitaal inzicht in stand van zaken proces omgevingsvergunning

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Het onderzoek is uitgevoerd. Technisch is het pas mogelijk in 2017 met de invoering van het zaaksysteem.

Toelichting

Zo kort mogelijke doorlooptijden

Wij hechten veel waarde aan de levertijd van onze producten en diensten. Wij beseffen dat we niet alles in één keer kunnen verbeteren. Daarom gaan we gericht aan de slag met bepaalde producten en diensten. We onderzoeken altijd de mogelijkheden om zaken te dereguleren.

De verbetering van de dienstverlening blijft een speerpunt van onze organisatie. Hierbij is het van belang niet alleen naar doorlooptijden te kijken, maar ook naar de kwaliteit van onze producten en dat in balans te houden.

Wat doen we daarvoor?

- Betrokkenheid van de samenleving bij de kwaliteit van de openbare ruimte vergroten

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2015 is met een belevingsonderzoek onderzocht hoe de samenleving de dienstverlening ervaart. Uit het onderzoek bleek dat het beter kan. Door de inzet van aangewezen contactpersonen is het contact toegenomen. Dit heeft geleid tot een hogere betrokkenheid en daardoor een betere beleving van de openbare ruimte. Om dit proces te bevorderen wordt via de Net Promotor Score de melders gevraagd naar hun ervaringen met de gemeente en eventuele suggesties voor verbeteringen. Dit heeft inmiddels geleid tot de nodige aanpassingen in het afhandelingsproces van meldingen.

- Mogelijkheden digitaal verzenden omgevingsvergunning onderzoeken

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor het digitaal verzenden van de vergunningen. Technisch blijken er nog enkele beperken te zijn die in 2017 opgelost worden door de implementatie van het nieuwe zaakstelsel. Dit betekent dat de invoering daar parallel aan gaat lopen.

- Ontwikkeltraject voor het proces bouwgrond uitgifte

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2016 zijn de verbeterpunten voor het proces in beeld gebracht en de eerste acties doorgevoerd.

- Ontwikkeltraject voor het proces evenementenvergunningen

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Het werkproces is uitgewerkt en sluit aan op het nieuwe evenementenbeleid. Door actief te sturen op het tijdig indienen van de aanvraag is het gelukt in 90 procent van de gevallen de vergunning zes weken voor het evenement af te geven. De afgelopen periode hebben meerdere aanvragers voorlichting gekregen over het invullen van het aanvraagformulier en het belang van een goede en tijdige aanlevering hiervan. Hierbij was aandacht voor de eigen verantwoordelijkheid van de aanvragers.

- Ontwikkeltraject voor het proces zorgtoewijzing 3D versie 3.0

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In 2016 zijn de verbeterpunten voor het proces in beeld gebracht en de eerste acties doorgevoerd.

- Project starten voor deregulering

Toelichting op planning

Het betreft een continue proces.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Wij zijn constant bezig met het dereguleren van activiteiten. In 2016 is een inventarisatie gedaan van de bestaande voorbeelden. Deze zijn meegenomen in de voortgangsrapportage dienstverlening. Daarnaast zijn twee medewerkers aangewezen die mensen begeleiden bij het dereguleren van verordeningen.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Dienstverlening	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begroting na wijziging
Baten	503	503	607	103
Lasten	4.512	4.691	5.036	-345
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-4.009	-4.188	-4.430	-242
Ontrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-4.009	-4.188	-4.430	-242

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Verkiezingen (€ 37 voordeel)

Voor het organiseren van verkiezingen zijn reguliere structurele middelen beschikbaar in de gemeentebegroting. Daarnaast zijn er voor de organisatie van het Oekraïne Referendum landelijk incidenteel middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Totaal beschikbaar budget € 64.000. De totale kosten bedragen ruim € 27.000. De werkelijke kosten voor het Referendum zijn beduidend lager geweest door een efficiënte organisatie van deze volksraadpleging.

Wethouderspensioen en wachtgeld (€ 325 nadeel)

De verhoogde dotatie heeft grotendeels te maken met het aftreden van drie wethouders waarvoor wachtgeld gereserveerd dient te worden. Tevens hebben we te maken met de daling van de rekenrente. Hoe lager de rekenrente is, hoe hoger het te reserveren bedrag wordt voor de gemeente.

Daarnaast speelt de wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Wet Appa). In deze wijziging is de doorwerking van de Wet verhoging AOW-en pensioenrichtleeftijd geregeld. Met de Wet verhoging AOW-en pensioenrichtleeftijd wordt de leeftijd waarop op grond van de Algemene Ouderdomswet (AOW) recht op ouderdomspensioen ontstaat (de pensioengerechtigde leeftijd). Ook wordt de pensioengerechtigde leeftijd gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting.

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Thema Samenwerking

Samenwerking Noaberkracht

De samenwerking met de gemeente Tubbergen is voor ons een vaste basis. In deze collegeperiode moet de gemeenschappelijke Noaberkracht de beoogde voordelen opleveren onder de afgesproken voorwaarden. Een eventuele intensivering van de samenwerking is voor ons afhankelijk van de baten die dit met zich mee brengt, maar zeker ook van het maatschappelijk draagvlak. Op dit punt zullen wij de vinger aan de pols houden.

Overige regionale samenwerking

Voor andere samenwerkingsvormen dan Noaberkracht geldt voor ons het uitgangspunt: 'lokaal wat kan, bovenlokaal wat moet'. Voor nieuwe samenwerkingsverbanden richten wij ons vooral op Noordoost-Twente en de Twentse plattelandsgemeenten.

De Regio Twente verliest haar 'plus-taken'. In de heroriëntatie op de toekomstige samenwerking in Twente vinden wij dat de regio zich moet beperken tot de verplichte samenwerking op het gebied van veiligheid en gezondheid. Verdere Twentebrede samenwerking zien wij vooral in de sfeer van afstemming en overleg. Daar waar dit leidt tot nodige uitvoeringskracht, zijn wij voorstander van het onderbrengen bij één van de gemeentelijke organisaties. Democratische legitimatie, beheersbaarheid en efficiency zijn argumenten voor deze opstelling.

Ontwikkelingen

Horizonverkenning Dinkelland

Resultaat = rood

In het verlengde van de coalitieonderhandelingen die eind 2016 hebben plaatsgevonden, heeft de nieuwe coalitie een addendum op het bestaande coalitieprogramma opgesteld. Ten aanzien van de horizonverkenning stelt het addendum: "In de uitvoering van de motie horizonverkenning voor de bestuurlijke toekomst van Dinkelland, heeft de raad op 22 maart 2016 het plan van aanpak vastgesteld. Gezien de resultaten van de eerste oriënterende gesprekken en de huidige politiek-bestuurlijke situatie van Dinkelland, achten wij het niet wenselijk om gedurende de resterende raadsperiode nadere invulling te geven aan deze horizonverkenning".

Tijd = rood

Gezien de strekking van het addendum zal de horizonverkenning niet binnen de huidige raadsperiode plaatsvinden.

Geld = groen

Conform gestelde financiële kaders.

Agenda van Twente

Resultaat = groen

In 2016 heeft een aantal Twentse radenbijeenkomsten plaatsgevonden over een mogelijk nieuwe Agenda van Twente. Op 29 november 2016 heeft de raad besloten om kennis te nemen van de evaluatie van de huidige Agenda van Twente en om in te stemmen met een verkenning naar een nieuwe regionale agenda voor Twente, door de Bestuurscommissie Agenda van Twente van Regio Twente.

Planning = groen

Conform gestelde planning.

Geld = groen

Conform gestelde financiële kaders.

Meerjarenderhoudsplanning gebouwen

Resultaat = groen

De voorbereidingen voor deze onderhoudsplanningen zijn afgerond, inclusief de daarvoor benodigde dekkingsmiddelen. De raad heeft in de vergadering van 22 maart 2016 ingestemd met ons voorstel hiervoor.

Tijd = groen

Conform gestelde planning.

Geld = groen

Conform gestelde financiële kaders.

Verbeteren P&C-cyclus

Resultaat = groen

In maart 2016 hebben we voor het eerst gewerkt volgens de scrum-methodiek. De beleidsteksten en paragrafen voor de jaarrekeningen 2015 van de beide gemeenten zijn met behulp van deze scrum-methodiek (in 4 dagen) tot stand gekomen. Hiermee is een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijd gerealiseerd.

Tijd = groen

Continu proces.

Geld = groen

Conform gestelde financiële kaders.

Toelichting

Beter benutten kracht maatschappelijke partners

Doordat de netwerkwerk-RUD er nog niet in geslaagd is om alle basistaken plus (milieu+) optimaal in te richten en de ontwikkelingen rondom nieuwe wetgeving nog onduidelijk zijn, worden in 2016 geen grote wijzigingen doorgevoerd. De inzetprocedure rondom de inpassing van de medewerkers zal begin 2016 zijn afgerond. Dan zal ook meer duidelijkheid bestaan over de toekomst van de netwerk-RUD en zullen de Twentse gemeenten een keuze maken over een eventuele nieuwe structuur. Daarbij bestaat de mogelijkheid dat de RUD in de vorm van een gemeenschappelijke regeling (WGR) zal voortbestaan. De voorstellen van de staatssecretaris (Wet VHT) kunnen tot gevolg hebben dat een netwerk-RUD moet worden omgevormd naar een fysieke RUD (Op basis van de WGR). In 2015 hebben de bestuurders van de Twentse gemeenten besloten dat afhankelijk van de gekozen vorm en ambities op termijn uitbreiding naar WABO-brede taken mogelijk moet zijn. De resultaten van de WABO-brede pilots krijgen een vervolg in een soort van kennisplatforms. Medewerkers kunnen in deze platforms met elkaar kennis delen en elkaar ondersteunen.

Wat doen we daarvoor?

- Onderzoeken naar mogelijkheden voor Wabo-brede samenwerking binnen RUD Twente

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Met ingang van 2018 moet de huidige netwerk-RUD (Regionale uitvoeringsdienst) omgevormd zijn tot een fysieke Omgevingsdienst Twente. Een begeleidingsgroep begeleidt deze transitie. In 2016 zijn drie producten voor de Omgevingsdienst Twente voorbereid: een juridische tekst voor een gemeenschappelijke regeling, een bedrijfsplan en een basistakenpakket. Deze producten leiden in 2017 tot definitieve besluitvorming.

Toelichting

Doorontwikkeling samenwerking in de vorm van Noaberkracht

De werkorganisatie Noaberkracht Dinkelland Tubbergen is sinds 1 januari 2013 operationeel. De oorspronkelijke bestuurlijke ambities die bij de start van Noaberkracht zijn geformuleerd, moeten binnen vijf jaar gerealiseerd zijn. Periodiek krijgt de gemeenteraad hier voortgangsrapportages over. Enerzijds gaat het daarbij om het realiseren van de taakstelling die op Noaberkracht rust, en anderzijds over de ontwikkeling van de dienstverlening door Noaberkracht. Over dit laatste aspect leest u meer bij het thema 'Dienstverlening' binnen het programma Burger en Bestuur.

Wat doen we daarvoor?

- Betrokkenheid kernraden en inwoners bij projecten

Toelichting op planning

Hier wordt niet op gerapporteerd

Toelichting financieel

Hier wordt niet op gerapporteerd.

Stand van zaken

In het eerste programmajournaal 2016 is vermeld dat over dit onderdeel niet afzonderlijk wordt gerapporteerd binnen het programma Burger & Bestuur. Dit onderdeel komt terug bij de afzonderlijke programma's Economische Kracht en Werk, Krachtige Kernen en Omzien naar Elkaar.

- Het zo efficiënt mogelijk inrichten van de Noaberkracht organisatie

Toelichting op planning

Continu proces.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

Van belang is dat Noaberkracht een wendbare organisatie blijft, die snel kan inspelen op veranderingen in de samenleving. Daarbij zijn breed-inzetbare, flexibele medewerkers een voorwaarde. Een aantal concrete organisatieontwikkelingstrajecten is binnen Noaberkracht inmiddels opgepakt. Daarover is in het tweede programmajournaal van Noaberkracht gerapporteerd.

- Rekenkamercommissie activeren

Toelichting op planning

De rekenkamercommissie heeft in de onderzoeksopzet de verwachting uitgesproken dat het onderzoek voor de zomervakantie 2016 zou worden afgerond, zodat de raad in de gelegenheid zou zijn in september 2016 het rapport te behandelen. Vanuit het uitgangspunt 'zorgvuldigheid gaat vóór snelheid', is het rapport op 10 oktober 2016 openbaar gemaakt, waarbij behandeling heeft plaatsgevonden in de raadsvergadering van 1 november 2016.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

De raad heeft op 23 februari 2016 kennis genomen van de onderzoeksopzet voor het rekenkameronderzoek DinkellandWerkt! Inmiddels heeft het onderzoek geleid tot een rapport dat op 1 november 2016 is behandeld door de raad.

In het verlengde van de coalitieonderhandelingen die rond de jaarwisseling 2016/2017 hebben plaatsgevonden, is een addendum op het bestaande coalitieprogramma opgesteld. Onderdeel van dit addendum is een passage over de rekenkamerfunctie: *"In het rapport 'DINKELLAND BESTUURT!' van 14 december jl. van de heer mr. G.J. Jansen wordt uitvoerig ingegaan op de wijze waarop in Dinkelland de rekenkamerfunctie is ingevuld. Wij hebben hier goede notie van genomen. Op 7 juli 2015 heeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het 'actieplan lokale rekenkamers' aan de Tweede Kamer toegezonden. De behandeling van dit actieplan heeft geleid tot schriftelijke Kamervragen, die op 28 november jl. door de Minister zijn beantwoord. Wij wachten verdere behandeling van het actieplan af en zullen bij de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport 'DINKELLAND BESTUURT!' rekening houden met besluitvorming door het Parlement op het actieplan."*

Toelichting

Efficiëntere en effectievere samenwerking in de regio

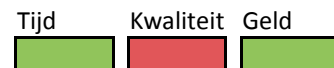
De heroriëntatie op de samenwerking in Twente gebeurt voor een belangrijk deel analoog aan de beëindiging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)-plus. Deze beëindiging is geëffectueerd per 1 januari 2015. Vanaf dat moment hebben plusregio's, waaronder Regio Twente, een jaar de tijd om de gemeenschappelijke regeling te beëindigen, of de gemeenschappelijke regeling in overeenstemming te brengen met de gewijzigde

Wet gemeenschappelijke regelingen. Dat betekent dat de gemeenschappelijke regeling Regio Twente op 1 januari 2016 moet zijn aangepast.

Dat betekent echter niet dat de heroriëntatie op de samenwerking in Twente dan ook afgerond is. Dat heeft vooral te maken met de complexiteit van het vraagstuk. Voor de heroriëntatie op de samenwerking in Twente is in 2015 door een regionale stuurgroep (onder voorzitterschap van burgemeester Robben van Wierden) een rapport 'Samenwerken doen we zelf' opgesteld. Dit rapport geeft richting in het verdere debat, maar dat is binnen de 14 Twentse gemeenteraden wisselend ontvangen. Voor de positionering van Dinkelland in dit debat is het van belang dat de gemeenteraad richtinggevende kaders stelt, die we in het regionale debat kunnen inbrengen. Het proces rond de heroriëntatie op de samenwerking zet namelijk in op het bereiken van consensus. Naar verwachting zal het finale debat over de heroriëntatie op de samenwerking in Twente in de loop van 2017 worden afgerond.

Wat doen we daarvoor?

- Implementatie nieuwe gemeentelijke samenwerking Twente

Toelichting op planning

Conform gestelde planning.

Toelichting financieel

Conform gestelde financiële kaders.

Stand van zaken

In het rapport van de Commissie Robben over de heroriëntatie op de samenwerking in Twente (2015) zijn drie niveaus van Twentse samenwerking benoemd: Samenwerkende gemeenteraden, samenwerkende portefeuillehouders en samenwerkende ambtelijke organisaties. De Twentse gemeenteraadsleden hebben elkaar in 2016 op diverse momenten en rond diverse onderwerpen ontmoet. Veel ontmoetingen stonden in het thema van een nieuwe Agenda van Twente. Rond dit thema is daarnaast op 23 juni 2016 de bestuurscommissie Agenda van Twente ingesteld, die onder meer het proces rond een mogelijk nieuwe Agenda van Twente begeleidt.

Met betrekking tot de samenwerkende ambtelijke organisaties is het Twentebedrijf in 2016 officieel als bedrijfsvoeringsorganisatie gestart. Bij de behandeling van de begroting 2017 heeft het bestuur van het Twentebedrijf besloten om in een bestuurlijk-ambtelijke strategische bijeenkomst tot een gedragen ontwikkelroute voor het Twentebedrijf te willen komen. Deze bijeenkomst heeft op 31 augustus 2016 plaatsgevonden, waarna het bestuur van het Twentebedrijf op 27 oktober 2016 de beoogde ontwikkelroute voor het Twentebedrijf heeft vastgesteld. Momenteel zijn er onvoldoende bedrijfsvoeringstaken beschikbaar bij samenwerkingsverbanden en gemeenten, die kunnen worden opgenomen (ingepugd) in het Twentebedrijf. Ook is het niet de verwachting dat dit binnen afzienbare tijd wel het geval zal zijn. Op grond daarvan heeft het bestuur vastgesteld dat het Twentebedrijf voorlopig niet met taken kan worden gevuld.

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit thema zijn verbonden.

Thema Samenwerking				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begroting na wijziging
Baten	0	0	0	0
Lasten	358	359	305	54

Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	-358	-359	-305	54
Onttrekkingen aan reserves				0
Toevoegingen aan reserves				0
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten	-358	-359	-305	54

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Bestuurlijke samenwerking (€ 50 voordeel)

De casco organisatie van Twentebedrijf is nog niet ingericht zodat de geraamde bijdrage van € 30.000 hiervoor nog niet betaald hoeft te worden. Tevens is het budget van € 20.000 voor onderzoek horizonverkenning Dinkelland niet ingezet.

Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

7. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel zijn de baten en lasten opgenomen die aan dit programma zijn verbonden.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
	Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begroting na wijzigingen
BATEN				
A. Lokale heffingen	6.705	6.745	6.812	67
B. Algemene uitkeringen	30.608	31.894	31.465	-430
C. Dividend	1.302	1.505	1.381	-125
D. Saldo financieringsfunctie	2.018	2.129	2.062	-67
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	558	580	374	-206
F. Onvoorzien	0	0	0	0
TOTAAL BATEN	41.192	42.854	42.093	-761
LASTEN				
A. Onroerende zaak belasting	0	0	0	0
B. Algemene uitkeringen	0	-22	-22	-0
C. Dividend	86	86	76	-10
D. Saldo financieringsfunctie	434	401	335	-66
E. Overige algemene dekkingsmiddelen	309	79	546	467
F. Onvoorzien	85	45	62	17
TOTAAL LASTEN	913	589	997	408
Saldo van baten en lasten	40.278	42.266	41.097	-1.169
Mutaties reserves	-727	-2.509	-2.389	119

Resultaat van baten en lasten	39.551	39.757	38.707	-1.050

Een analyse op hoofdlijnen wordt hieronder weergegeven. Vergeleken zijn de werkelijke baten en lasten met de ramingen na verwerkte begrotingswijzigingen.

Baten toeristenbelasting (€ 86 voordeel)

In de jaarrekening 2015 is rekening gehouden met een verwachte opbrengst van € 213.000; het kohier sluit met een bedrag van € 306.000, ofwel een meeropbrengst over 2015 van € 93.000. Met betrekking tot vorderingen toeristenbelasting over voorgaande jaren moest echter plm. € 8.000 worden afgeboekt als oninbaar. Voor het jaar 2016 is rekening gehouden met een raming ter zake van € 300.000; verwacht wordt dat de daadwerkelijke opbrengst in de buurt van dit bedrag zal liggen, gezien de opbrengst over 2015. Daarom is in de rekening 2016 een bedrag wegens 'Nog te ontvangen' toeristenbelasting 2016 opgenomen van € 300.000. De meeropbrengst 2015 ad € 93.000 en gecorrigeerd met een bedrag van € 7.000 wegens oninbaar resulteren in een verschil tussen raming € 300.000 en opbrengst (€ 386.000) van € 86.000.

Algemene uitkering (€ 196 voordeel)

In de periode na het 2e programmajournaal 2016 en de jaarafsluiting 2016 is de decembercirculaire 2016 verschenen. De effecten uit deze circulaire zorgen voor een extra inkomst van € 86.000. De correcties gedurende 2016 op de uitkering van voorgaande jaren zorgen voor € 28.000 aan extra inkomsten. De effecten in maatstaven (hoeveelheidsverschillen in aantallen zoals bijv. inwoners, aantal woningen, etc.) zorgen voor een totaal positief effect van € 82.000.

Onderuitputting kapitaallasten (€ 258 nadeel)

Deze voordelen komen in werkelijkheid tot uitdrukking binnen de programma's, maar leidt binnen dit programma tot een nadeel. De vrijval vanwege de extra afschrijving op maatschappelijk nut, waartoe besloten was met de vaststelling van de begroting 2016 was al verwerkt in de cijfers. Ten onrechte is deze vrijval in het tweede programmajournaal opnieuw geraamd.

Vakantiegeldverplichting juni t/m december 2016 (€ 364 nadeel)

Iedere gemeentebtenaar krijgt vanaf 1 januari 2017 naast salaris ook een vrij besteedbaar budget: het Individueel Keuze Budget (IKB) bestaande uit vakantietoelage, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage en de loonruimte van twee bovenwettelijke vakantiedagen. Dit is afgesproken in het cao-akkoord 2013-2015. Medewerkers krijgen via deze stelselwijziging meer keuzevrijheid en zeggenschap over hun geld. Wat past bij hun levensfase en persoonlijke wensen. Door deze keuzevrijheid dienen de vakantiegeldverplichtingen juni t/m december 2016 als last in de jaarrekening verantwoord te worden. Deze last is niet meegenomen in de begrotingsafrekening en is overeenkomstig de contractafspraken aanvullend.

CAO gemeenten (€ 51 nadeel)

Gemeentepersoneel heeft per 1 januari 2016 een salarisverhoging van 3% gekregen. Met deze salarisafpraak zijn het pensioenakkoord van 2014 en de loonruimteovereenkomst van 2015 bekrachtigd. De salarisstijging is deels gefinancierd door verlaging van de pensioenpremies. De totale loonkosten 2016 stijgen uit boven de raming van de primitieve salarissen 2016 met de aanvullende salarisverhoging. Per saldo is dit een bedrag van € 51.000 dat volgens de geldende contractafspraken bij de gemeente in rekening kan worden gebracht.

Integratie uitkeringen sociaal domein (€ 626 nadeel)

Het verschil heeft betrekking op eerdere jaren met betrekking tot de vergoeding voor de sociale werkvoorziening, dat onderdeel uit maakt van de vergoeding voor de participatiewet. Voor een nadere toelichting verwijzen we u naar de analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de realisatie die – conform artikel 28 van de BBV – opgenomen is in de toelichting op de programmarekening.

Mutatie reserves

Het verschil op de mutaties van de reserves van € 119.000 heeft voor € 126.000 betrekking op de dividenduitkering van afvalwerkingsbedrijf ROVA welk word verwerkt via de reserve afval. Uitgangspunt is dat de kosten van inzameling en verwerking van de afvalstoffen worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Deze

dividenduitkering van ROVA wordt hierin ook meegenomen. Het werkelijk ontvangen dividend over 2016 dient echter te worden verantwoord in het jaar 2017. Voor berekening van de tarieven is begrotingsbasis deze wel geraamd in 2016. Dit leidde per saldo tot een lagere dotatie aan de reserve.

8. PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN

Op grond van artikel 9, tweede lid van het Besluit begroting en verantwoording, bevat de begroting en de jaarrekening ten minste een paragraaf over de lokale heffingen. Deze paragraaf moet volgens artikel 10 ten minste de volgende vijf sub-paragrafen bevatten:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt:
 - a. hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden;
 - b. wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en
 - c. hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

In de begroting geven wij ieder jaar een uitgebreide beschrijving van en toelichting op de verschillende lokale heffingen. Dit doen wij omdat de gemeenteraad in de begroting besluit over de hoogte van de tarieven. In de jaarrekening volstaan wij met het terugkijken op het afgelopen jaar en het afleggen van verantwoording over hetgeen in de desbetreffende jaarbegroting is besloten.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

De tarieven van de gemeentelijke belastingen zijn voor het belastingjaar 2016 als volgt gewijzigd:

1. de tarieven van de onroerende-zaakbelastingen zijn dusdanig aangepast dat voor 2016 de gewenste meeropbrengst van 2% (exclusief areaaluitbreiding) is gerealiseerd;
2. de tarieven afvalstoffenheffing zijn geherstructureerd in de vorm van een basistarief ad € 113,-- vermeerderd met een bedrag per lediging van de restafvalcontainer (grijs) respectievelijk per aanbieding aan de verzamelcontainer; de reinigingsrechten zijn per 1 januari 2016 afgeschaft;
3. de tarieven van de rioolheffingen zijn, conform het gemeentelijk rioleringsplan (GRP), voor 2016 met 4% verhoogd en daarnaast geïndexeerd met 2% (in totaal 6% verhoging);
4. de tarieven van de toeristenbelasting zijn sinds het jaar 2012 niet meer gewijzigd;
5. de tarieven van de forensenbelasting zijn met € 1,-- verlaagd tot € 285,-- per woning en
6. de legestarieven zijn afgestemd op de lasten ter zake en kostendekkend gemaakt.

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

Onder de naam 'onroerende-zaakbelastingen' worden van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- een *gebruikersbelasting* van degene die – naar omstandigheden beoordeeld – een onroerende zaak die niet in hoofdzaak als woning dient, al dan niet krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt en
- een *eigenarenbelasting* van degene die van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

Tarieven onroerende-zaakbelastingen	% van de WOZ-waarde 2015	% van de WOZ-waarde 2016
Woning eigenaar	0,1450%	0,1499%
Niet-woning eigenaar	0,2046%	0,2117%
Niet-woning gebruiker	0,1643%	0,1700%

Raming OZB	€ 5.886.000	€ 6.159.000
Oninbare vorderingen voorgaande dienstjaren	-	-/- € 4.000

Werkelijke opbrengst OZB	<u>€ 5.884.000</u>	<u>€ 6.164.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/- € 2.000	€ 1.000

Toelichting onroerendezaakbelastingen:

De oorspronkelijke ramingen 2016 zijn op basis van de opgelegde kohieren bij het 2^e programma-journaal (2e PJ) verhoogd.

Onroerende zaakbelastingen: Oorspronkelijke raming	2e PJ 2016	Nieuwe raming
Baten eigenaren woningen	€ 3.578.000	€ 7.000
Baten eigenaren niet-woningen	€ 1.523.000	€ 62.000
Baten gebruikers niet-woningen	<u>€ 969.000</u>	<u>€ 20.000</u>
Totale ramingen OZB 2016	€ 6.070.000	€ 89.000

Daarnaast bestond er aanleiding om een bedrag van in totaal bijna € 5.000,-- als 'oninbare vorderingen over voorgaande dienstjaren' te verantwoorden van OZB-vorderingen, omdat de betreffende belastingplichtigen niet (meer) in staat bleken om hun schulden ter zake te voldoen.

Afvalstoffenheffing

Deze belasting heeft als uitgangspunt dat de lasten van de afvalinzameling en -verwerking voor 100% worden gedekt door de heffing. Naast een basistarief per huishouden betaalt de gebruiker een capaciteitsafhankelijk tarief per containerlediging in de vorm van een tarief via het gebruik van een chipkaart, een 140-liter container of een 240-liter container. Op deze wijze wordt uitvoering gegeven aan het beginsel van 'de vervuiler betaalt'. De opbrengst is geen algemeen dekkingsmiddel, maar is bestemd voor de kostendekking van de afvalinzameling en -verwerking.

Reinigingsrechten

Met de invoering van het nieuwe afvalbeleidsplan is besloten om deze taak te beëindigen. De inzameling en afvoer van bedrijfsafval dat qua omvang en samenstelling vergelijkbaar is met huishoudelijk afval wordt overgelaten aan marktpartijen. Met ingang van 1 januari 2016 wordt er dus geen reinigingsrecht meer geheven.

Tarieven afvalstoffenheffing	2015	2016
<u>Afvalstoffenheffing:</u>		
Eénpersoonshuishouden	€ 169,20	N.v.t.
Meerpersoonshuishouden	€ 229,20	N.v.t.
1 extra container	€ 114,60	N.v.t.
2 extra containers	€ 229,20	N.v.t.
<u>Reinigingsrecht:</u>		
Bedrijf (exclusief btw)	€ 229,20	N.v.t.
1 extra container (exclusief btw)	€ 114,60	N.v.t.
2 extra containers (exclusief btw)		

<u>Afvalstoffenheffing (per 1 januari 2016)</u>		
Basistarief (vast recht)	N.v.t.	€ 113,00
1 lediging bij de verzamelafvalcontainer via een chipkaart	N.v.t.	€ 0,60
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 140 liter	N.v.t.	€ 5,60
1 lediging restafvalcontainer (grijs) 240 liter	N.v.t.	€ 9,20
Opbrengsten afvalstoffenheffing (+ reinigingsrecht 2015)	2015	2016
Raming opbrengst afvalstoffenheffing + reinigingsrecht 2015	€ 2.227.000	N.v.t.
Werkelijke opbrengst 2015	<u>€ 2.230.000</u>	N.v.t.
Vershil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 3.000	
Raming opbrengst afvalstoffenheffing 2016	N.v.t.	€ 1.827.800
Werkelijke opbrengst 2016	N.v.t.	<u>€ 1.556.500</u>
Vershil tussen werkelijke opbrengst en raming 2016		-/- € 271.300
Aantal ledigingen bij de verzamelafvalcontainer via een chipkaart #		7.366
Aantal ledigingen restafvalcontainer (grijs) 140 liter #		11.855
Aantal ledigingen restafvalcontainer (grijs) 240 liter #		36.686
# Gegevens verstrekt door ROVA		

Toelichting tabel

Bij de ramingen voor de begroting 2016 is rekening gehouden met gemiddeld 11 ledigingen van de restafvalcontainer per huishouden per jaar. Uit de ROVA-gegevens 2016 blijkt echter dat het gemiddeld aantal ledigingen ongeveer 5 bedraagt. Dat verklaart het relatief grote verschil tussen de geraamde en de werkelijke opbrengst.

Rioolheffingen

Belastingplichtig voor de rioolheffing is de gebruiker van een perceel van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Ten aanzien van de exploitatielasten van gemeentelijke rioleringsvoorzieningen wordt uitgegaan van 100% kostendekking. Incidentele over- en onderdekking wordt verrekend met een egalisatiereserve om sterke tarieffluctuaties op te vangen. In 2014 is het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan voor de periode 2013-2018 vastgesteld. Dit plan is gebaseerd op rioolinspecties die zijn uitgevoerd in 2011 en 2012. Op basis van dit plan is het tarief van de rioolheffingen voor het belastingjaar 2016 met in totaal 6% verhoogd.

Tarieven en opbrengsten rioolheffing	2015	2016
Rioolheffing gebruiker (tot 300 m3)	€ 247,40	€ 262,20
Meerverbruik per 100 m3 of een deel daarvan	€ 20,00	€ 21,00
Agrarisch bedrijf	€ 287,40	€ 304,20
Opbrengsten rioolheffing	2015	2016
Raming rioolheffing	€ 2.732.000	€ 2.932.000
Werkelijke opbrengst rioolheffing	<u>€ 2.761.000</u>	<u>€ 2.935.000</u>
Vershil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 29.000	€ 3.000

Toelichting tabel

Uit bovenstaand overzicht blijkt, dat de rioolheffing € 3.000,-- hoger was dan de (bijgestelde) raming ter zake, een verschil tussen lasten en baten wordt verrekend met de ' Voorziening rioolheffing' .

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven ter zake van het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen, die niet in de gemeentelijke 'Basisregistratie personen' zijn opgenomen. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel; de heffing wordt gebaseerd op basis van aangifte. Jaarlijks vindt er steekproefsgewijs controle op de aangiftes toeristenbelasting plaats. De bedoeling hiervan is niet alleen om de aangiftes op juistheid en volledigheid te controleren, maar ook om de exploitanten, daar waar nodig, te adviseren bij een doelmatiger opzet van de administratie, zodat het invullen van de aangifte toeristenbelasting eenvoudiger en sneller kan geschieden. De tarieven zijn sinds 2012 niet verhoogd.

Tarieven toeristenbelasting (prijs per persoon per nacht)	2015	2016
Hotel, pension, appartement, boerderijkamer	€ 1,60	€ 1,60
Recreatiewoningen, niet beroepsmatig verhuurde ruimten	€ 1,00	€ 1,00
Kampermiddelen: mobile kampeeronderkomens, stacaravans	€ 0,60	€ 0,60
Groepsaccommodaties (kampeerboerderij)	€ 0,60	€ 0,60
Opbrengst toeristenbelasting	2015	2016
Raming opbrengst	€ 325.000	€ 300.000
Oninbare vorderingen vorige dienstjaren	-/- € 68.000	-/- € 7.000
Werkelijke opbrengst: #	€ 99.000	

a. meeropbrengst 2015		€ 93.000
b. verwachte opbrengst 2016		€ 300.000
Vershil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/- € 158.000	€ 86.000

Toelichting tabel

Het bedrag van € 99.000,-- in de kolom 2015 is het resultaat van diverse mutaties uit voorgaande jaren die zijn verwerkt in de jaarrekening 2015. Dit levert een vertekend beeld op ten aanzien van de werkelijke opbrengst 2015. In de jaarrekening 2015 is dit nader toegelicht.

Toelichting toeristenbelasting 2016

De aanslagen toeristenbelasting kunnen pas na afloop van het belastingjaar opgelegd, omdat deze gebaseerd wordt op het aantal overnachtingen in het kalenderjaar. Dit betekent, dat bij het opmaken van de jaarrekening een schatting moet worden gemaakt van de opbrengst. Deze schatting wordt doorgaans gebaseerd op het meest recente kohier, rekening houdend met eventueel gewijzigde omstandigheden. In de jaarrekening 2015 is een verwachte opbrengst over dat jaar becijferd van € 213.000,--. Dat bedrag was te laag ingeschat. De definitieve aanslagen 2015 omvatten echter een opbrengst van € 306.000,--. Het positieve verschil over het jaar 2015 van € 93.000 is als incidentele bate in de jaarrekening 2016 opgenomen. Daarnaast is gebleken, dat een bedrag van bijna € 7.000 wegens vorderingen toeristenbelasting uit voorgaande jaren niet meer inbaar is en daarom moest worden afgeboekt. Gezien de omvang van het kohier 2015 wordt voor 2016 rekening gehouden met een te verwachten opbrengst van ongeveer € 300.000 (gelijk aan de raming 2016).

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen die, zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er op meer dan negentig dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar te houden. De forensenbelasting is (ook) een algemeen dekkingsmiddel.

Tarief forensenbelasting	2015	2016
Forensenbelasting: vast bedrag per gemeubileerde woning	€ 286	€ 285
Opbrengst forensenbelasting	2015	2016
Raming opbrengst	€ 143.000	€ 137.000
Verminderingsaanslagen vorige dienstjaren	-	-/- € 2.000
Oninbare vorderingen voorgaande dienstjaren	-	-/- € 2.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 133.000</u>	<u>€ 127.000</u>
Vershil tussen werkelijke opbrengst en raming	-/- € 10.000	-/- € 14.000

Toelichting forensenbelasting

De raming van de opbrengst 2016 is gebaseerd op 480 aanslagen. Het kohier 2016 omvat echter 446 aanslagen, hetgeen 34 aanslagen minder is dan begroot en dus resulteert in een verschil tussen raming en

opbrengst van plm. € 10.000. Daarnaast is in de jaarrekening 2016 een bedrag verantwoord van € 2.000 wegens verminderings-aanslagen voorgaande dienstjaren, terwijl eenzelfde bedrag van € 2.000 is opgenomen wegens oninbare vorderingen ter zake uit voorgaande dienstjaren.

Precariobelasting

Deze directe belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. De raad heeft besloten om de precariobelasting te beperken tot de horecaterrassen. De precariotarieven zijn in 2016 voor het eerst sinds 2007 verhoogd.

Tarieven precariobelasting	2015	2016
<i>Vaste terrassen</i>		
- Binnenstad Ootmarsum	€ 12,--	€ 14,15
- Overige delen van de gemeente	€ 9,50	€ 11,20
<i>Tijdelijke terrassen</i>		
- Binnenstad Ootmarsum	€ 4,--	€ 4,75
Opbrengst precariobelasting	2015	2016
Raming opbrengst	€ 14.000	€ 18.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 15.000</u>	<u>€ 18.000</u>
Vershil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 1.000	€ 0

Toelichting precariobelasting

Als gevolg van de tariefsverhoging in 2016 is de opbrengst toegenomen van € 15.000,-- naar € 18.000,--.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

Onder de naam 'BIZ-bijdrage' wordt een directe belasting geheven ter bestrijding van de kosten die zijn verbonden aan activiteiten die zijn gericht op het bevorderen van leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een ander mede publiek belang in de openbare ruimte van de BI-zone. De BIZ-bijdrage wordt gedurende een periode van vijf jaar jaarlijks geheven ter zake van binnen de BI-zone gelegen onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen. De BIZ-bijdrage wordt geheven van degene die op 1 januari van het betreffende kalenderjaar gebruik maakt van de in de BI-zone gelegen onroerende zaak. Is een onroerende zaak op 1 januari van het betreffende kalenderjaar niet in gebruik, dan wordt de BIZ-belasting geheven van de eigenaar van die zaak. Degene, die van die zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht, wordt aangemerkt als eigenaar. De 'Verordening BI-zone Denekamp 2012' en de 'Verordening BI-zone Ootmarsum 2012' zijn op 20 december 2011 vastgesteld. Deze verordeningen gelden tot en met het belastingjaar 2016. De BIZ-opbrengsten worden in subsidievorm doorbetaald naar de Stichting Ondernemersfonds Dinkelland.

Tarieven BIZ-belasting Ootmarsum	2015	2016
<i>Tarieven BIZ-belasting o.b.v. de WOZ-waarde</i>		
Ootmarsum:		
€ 100.000 of minder	€ 425	€ 435
meer dan € 100.000 en minder dan € 200.001	€ 525	€ 535
meer dan € 200.000 en minder dan € 300.001	€ 625	€ 635
meer dan € 300.000 en minder dan € 750.000	€ 725	€ 735
€ 750.000 of meer	€ 1.025	€ 1.035
Opbrengst BIZ-belasting Ootmarsum	2015	2016
Raming opbrengst Ootmarsum	€ 68.000	€ 76.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 74.000</u>	<u>€ 72.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 6.000	-/- € 4.000
Tarieven BIZ-belasting Denekamp	2015	2016
€ 500.000 of minder	€ 405	€ 415
€ 500.000 of minder dan € 750.000	€ 505	€ 515
€ 750.000 of meer	€ 605	€ 615
Opbrengst BIZ-belasting Denekamp	2015	2016
Raming opbrengst Denekamp	€ 55.000	€ 56.000
Werkelijke opbrengst	<u>€ 55.000</u>	<u>€ 54.000</u>
Verschil tussen werkelijke opbrengst en raming	€ 0	-/- € 2.000

Toelichting BIZ

De werkelijke opbrengsten van deze belasting zijn in 2016 in totaal € 6.000,-- achter gebleven ten opzichte van de ramingen. Dit heeft tot gevolg, dat de subsidiebetalingen aan de Stichting Ondernemersfonds Dinkelland daarop zal worden afgestemd.

Belastingopbrengsten

Soort heffing/belasting	Rekening	Begroting	Rekening
(bedragen x € 1.000)	2015	2016	2016 #
Onroerende-zaakbelastingen	5.884	6.159	6.164
Afvalstoffenheffing (+ reinigingsrecht 2015) ##	2.230	1.828	1.557
Rioolheffing	2.761	2.932	2.935
Hondenbelasting	156	0	0
Toeristenbelasting	99	300	393
Forensenbelasting	133	137	127
Precariobelasting	15	18	18
BIZ-belasting	129	132	126
Totaal	11.407	11.506	11.320

Toelichting tabel

In de werkelijke opbrengsten is geen rekening gehouden met verminderingsbedragen respectievelijk oninbare bedragen over voorgaande belastingjaren, zoals hiervoor opgenomen in de diverse opbrengstoverzichten. In het rekeningcijfer 2015 is ook het bedrag van de reinigingsrechten opgenomen. Per 1 januari 2016 is de inzameling en verwerking van bedrijfsafval, voor zover dat qua samenstelling en omvang vergelijkbaar was met huishoudelijk afval, beëindigd en overgelaten aan de marktsector.

Lokale lastendruk

Om een indruk te geven van de lastendrukontwikkeling op basis van aanvaard beleid worden hierna de gevolgen voor een eenpersoonshuishouding en een meerpersoonshuishouding met of zonder eigen woning weergegeven. Deze vergelijking is gebaseerd op de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Bij de berekening van de lokale woonlasten is uitgegaan van een gemiddelde woningwaarde van € 241.000, in 2015 en een woningwaarde van € 239.000 in 2016, conform de uitgangspunten van de COELO-atlas uit die jaren.

Geen eigen woning	2015	2016	Vershil	Vershil in %
Rioolheffing (tot 300 m3 waterverbruik)	€ 247,40	€ 262,20	€ 14,80	6 %
Afvalstoffenheffing:				-/- 69 %
a. basistarief (vast recht)	€ 229,20	€ 113,--	-/- € 116,20	
b. 5 ledigingen restafval (240 liter)	€ 0,--	€ 46,--	€ 46,--	
Totaal	€ 476,60	€ 421,20	-/- € 55,40	-/- 11,6%

Woning: 2015: € 241.000 2016: € 239.000*	2015	2016	Vershil	Vershil in %
OZB*	€ 349,--	€ 358,--	€ 9,--	2,58%

Rioolheffing gebruiker (tot 300 m ³ waterverbruik):	€ 247,40	€ 262,20	€ 14,80	6 %
Afvalstoffenheffing				-/- 69 %
a. basistarief (vast recht)	€ 229,20	€ 113,--	-/- € 116,20	
b. 5 ledigingen restafval (240 liter)	€ 0,--	€ 46,--	€ 46,--	
Totaal	€ 825,60	€ 779,20	-/- € 46,40	-/- 5,6%

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is één van de wijzen waarop een schuld tenietgaat. Kenmerk van kwijtschelding is, dat het gaat om belastingschuldigen die niet in staat zijn anders dan met buitengewoon bezwaar de belasting te betalen. Op grond van artikel 255 van de Gemeentewet bestaat de mogelijkheid om belastingplichtigen, die een inkomen en een vermogen beneden bepaalde minimum normen hebben, kwijtschelding te verlenen van hun belastingschuld.

Gemeenten beschikken hierin over een zekere mate van beleidsvrijheid. Gemeenten mogen ook zelf bepalen welke belastingsoorten in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Dinkelland past kwijtschelding toe voor alleen de volgende heffingen:

- afvalstoffenheffing,
- rioolheffing en
- onroerendezaakbelastingen.

Overzicht kwijtscheldingsverzoeken en -bedragen

Overzicht kwijtscheldingsverzoeken	2015	2016
Aanvragen die afgewezen zijn	20	20
Aanvragen die gedeeltelijk toegewezen zijn	0	2
Aanvragen die volledig zijn toegewezen	<u>229</u>	<u>252</u>
Totaal	249	274
Kwijtscheldingsbedragen	2015	2016
Raming kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen	€ 94.000	€ 90.000
Werkelijke kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen	<u>€ 98.000</u>	<u>€ 98.000</u>
Verschil tussen raming en werkelijke kwijtschelding	-/- € 4.000	-/- € 8.000

9. PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Risicomanagement

Op 1 juli 2014 is door de raad het beleidskader risicomanagement vastgesteld. In het beleidskader zijn de volgende doelstellingen voor risicomanagement opgenomen:

- Kaderstelling raad en formuleren van beleidsuitgangspunten
- Inzicht krijgen in de risico's die de gemeente loopt
- Beoordelen en optimaliseren van het weerstandsvermogen
- Vergroten van het risicobewustzijn van de organisatie (medewerkers)
- Voldoen aan wet en regelgeving

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft een indicatie in welke mate het vermogen van de gemeente Dinkelland toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het beleid moet worden aangepast. Door de financiële risico's te beheersen en het weerstandsvermogen hierop af te stemmen, dient te worden voorkomen dat elke nieuwe financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen kunnen we bepalen door onderstaande stappen te doorlopen:

1. Een inventarisatie van de risico's (risicoprofiel)
2. Benodigde weerstandscapaciteit
3. Beschikbare weerstandscapaciteit
4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Risicoprofiel en weerstandscapaciteit

Risicoprofiel

In onderstaande tabel worden de 10 risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risiconummer	Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R300	Juridische claim grondexploitatie *	10%	max. € 9.000.000	15,91%
R132	Het niet (kunnen) verkopen van gemeentelijk vastgoed tegen taxatiewaarde	20%	max.€ 2.686.000	11,62%
R93	Overschrijden van termijnen door o.a. het verliezen van bezwaar- en beroepsprocedures inzake ruimtelijke (bestemmings)plannen.	20%	max.€ 2.000.000	8,57%
R296	Tegenvallers bouw- en woonrijp maken	40%	max.€ 750.000	6.36%
R4	Leningen waarvoor de gemeente rechtstreeks garant staat zonder tussenkomst van de WSW	10%	max.€ 2.300.000	5.71%
R238	Meldplicht datalekken: het weglekken of het onjuist/ongewild verspreiden van informatie (privacy en informatiebeveiliging)	30%	max.€ 810.000	5,30%
R231	Algemene uitkering valt lager uit dan begroot	90%	max.€	4.86%

			250.000	
R43	Verhoogde vraag naar voorzieningen (WWB)	90%	max.€ 150.000	2.92%
R5	Tekort aan liquide middelen bij het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)	10%	max.€ 1.100.000	2.30%
R15	Geen functiescheiding op het gebied van betalingsverkeer	10%	max.€ 1.000.000	2,21%

* = zie tekst "Niet uit de balans blijvende verplichtingen" in de jaarrekening.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Hieruit volgt dat 90% zeker is dat alle risico's (€ 28.536.000) kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 4.317.000 (benodigde weerstandscapaciteit). Conform begroting 2017 worden deze aangevuld met de risico's vanuit sociaal domein:

Benodigde weerstandscapaciteit	€4.317.000
Opvang vergunninghouders	€250.000
Voorlopige risico inschatting 3 decentralisaties	€800.000
Benodigde weerstandscapaciteit	€5.367.000

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Capaciteit
Algemene reserve	9.078.000
Reserve grondexploitatie	1.937.000
Reserve vastgoed	0
Totale weerstandscapaciteit	11.015.000

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

Risico's Bedrijfsproces Financieel Imago / politiek Informatie / strategie	Weerstandscapaciteit Algemene reserve Reserve grondexploitatie Reserve vastgoed
---	---

Juridisch / Aansprakelijkheid Letsel / Veiligheid Materieel Milieu Personeel / Arbo Product	
= Weerstandsvermogen	

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 11.015.000	= 2,1
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 5.367.000	

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het ratio valt dan in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Kengetallen

Kengetallen

Om de financiële positie van de gemeente in beeld te brengen, stelt de gemeente Dinkelland jaarlijks een balans en een overzicht van de exploitatie in baten en lasten op. Maar voor een goed oordeel over deze financiële positie zijn aanvullende kengetallen nodig. Deze kengetallen bieden u ondersteuning bij uw kaderstellende en controlerende rol. Bovendien kan met deze kengetallen de gemeente Dinkelland goed worden vergeleken met andere gemeenten. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles en moet altijd in relatie worden gezien met andere kengetallen.

We onderscheiden 5 kengetallen

1a. netto schuldquote

1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

2. solvabiliteitsratio
3. grondexploitatie
4. structurele exploitatieruimte
5. belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

1a. Netto schuldquote

Dit kengetal zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Hoe hoger de schuld, hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossing op de exploitatie.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
A	Vaste schulden	40.579	26.782	37.259
B	Netto vlottende schuld	4.321	22.332	3.281
C	Overlopende passiva	5.761	0	4.960
D	Financiële activa	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar	6.827	0	11.899
F	Liquide middelen	4.853	0	4.165
G	Overlopende activa	2.176	0	2.208
H	Totale baten	60.938	61.358	67.621
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	60,4	80,0	40,27

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Zie netto schuldquote, maar dan gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
A	Vaste schulden	40.579	26.782	37.259
B	Netto vlottende schuld	4.321	22.332	3.281
C	Overlopende passiva	5.761	0	4.960
D	Financiële activa	9.551	10.433	7.447
E	Uitzettingen < 1 jaar	6.827	0	11.899
F	Liquide middelen	4.853	0	4.165
G	Overlopende activa	2.176	0	2.208
H	Totale baten	60.938	61.358	67.621

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	44,7	63,0	29,25
--	-------------	-------------	--------------

2. Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Hoe hoger het aandeel, hoe gezonder de gemeente.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
A	Eigen vermogen	38.510	30.787	39.497
B	Balanstotaal	93.115	84.361	89.642
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	41,4	36,5	44,06

3. Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. Deze boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	851	0
B	Bouwgronden in exploitatie	13.406	13.383	9.654
C	Totale baten	60.938	61.358	67.621
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	22,0	23,2	14,28

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de (structurele) vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft het ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

	(in € 1.000)	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
A	Totale structurele lasten	53.935	52.893	52.204
B	Totale structurele baten	50.180	53.476	49.912
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	6.082	8.626	2.139
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	5.848	7.690	1.919
E	Totale Baten	60.938	61.358	67.621

Structurele exploitatieruimte (B-A)+(D-C)/E x 100%	-6,5	-0,6	-3,7
---	-------------	-------------	-------------

5. Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft de ruimte weer die de gemeente Dinkelland heeft om zijn belastingen te verhogen. De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. Een hoog tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde geeft aan in hoeverre de gemeente al gebruikt heeft moeten maken van deze optie.

	(In €)	Jaarrekening 2015	Begroting 2016	Jaarrekening 2016
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde OZB-lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (uitgangspunt COELO-atlas)	364	369	358
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	247	262	262
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	229	214	159
D	Eventuele heffingskorting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
E	Totale woonlasten (A+B+C+D)	840	845	779
F	Woonlasten landelijk gemiddelde	715	723	723
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde (E/F) x 100%	117	116	107

Totaal tabel kengetal en uitkomst

Kengetal	Uitkomst (%)
Netto schuldquote	40,27
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte geldleningen	29,25
Solvabiliteit	44,06
Grondexploitatie	14,28
Structurele exploitatieruimte	-3,7
Belastingcapaciteit	107

10. PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Introductie en doelstelling

De paragraaf Kapitaalgoederen gaat in op de manier waarop het op duurzame wijze in stand houden van kapitaalgoederen (de fysieke gemeentelijke infrastructuur) is geborgd. Onder kapitaalgoederen verstaan we: wegen (inclusief kunstwerken), riolering, water, groen en gebouwen.

Voor het geformuleerd doel zijn en worden onderhoudsplannen opgesteld, waarin we aangeven op welk kwaliteitsniveau kapitaalgoederen worden onderhouden. Als introductie op deze paragraaf staat hieronder het overzicht van de beheerplannen voor de kapitaalgoederen.

Beheerplannen	Jaar van vaststelling plan door de gemeenteraad	Looptijd t/m	Financieel in de begroting vertaald?	Uitgesteld onderhoud?
Wegen ¹	2016	n.v.t.	ja	nee
Riolering	2013	2018	ja	nee
Water ²	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Groen	2014	n.v.t.	ja	nee
Gebouwen	2015	2018	ja	nee
Openbare verlichting	2015	n.v.t.	ja	nee

1: Kunstwerken (duikers en bruggen) vallen onder het aspect 'wegen'.

2: Voor 'water' is in de gemeente Dinkelland geen sprake van kapitaalgoederen. In deze paragraaf Kapitaalgoederen komt 'water' daarom niet meer terug.

Beleid en beheer

Algemeen

Het onderhoudsniveau van de openbare ruimte is vastgesteld in het beleidsplan Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR). Voor het beheer van de wegen en het groen gebruiken we de (beeld)Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van CROW. In de catalogus is met foto's aangegeven wat de relatie is tussen beeldkwaliteit (foto) en het onderhoudsniveau. U heeft het gewenste basis onderhoudsniveau vastgesteld op kwaliteit C. Voor het gebiedstype 'hotspot' is een hoger onderhoudsniveau vastgelegd. Uit inspecties en schouwen blijkt dat de afgesproken kwaliteit is behaald..

De gemeente Dinkelland is in veel gevallen slechts verantwoordelijk voor het groot onderhoud van gemeentelijk vastgoed. De verantwoordelijkheden voor het dagelijks (klein) en groot onderhoud zijn vastgelegd in huurcontracten of gebruiksovereenkomsten. Daar waar sprake is van leegstand, draagt de gemeente als eigenaar weer de verantwoordelijkheid voor ook het klein onderhoud. Voor de schoolgebouwen heeft de KONOT (stichting Katholiek Onderwijs Noordoost-Twente), en in een enkel geval stichting Consent, de verantwoordelijkheid over het dagelijks, klein en groot onderhoud. Het dagelijks en klein onderhoud van de gebouwen voor de eigen bedrijfsvoering valt onder de verantwoordelijkheid van Noaberkracht (gemeenschappelijke regeling).

Wegen

In 2016 is het meerjaren onderhoudsplan (MOP) wegen en kunstwerken vastgesteld. Met de vaststelling is geborgd dat de infrastructuur op een gewenst niveau wordt onderhouden en dat er daarvoor voldoende financiële middelen beschikbaar zijn. In het plan is vastgelegd dat het wegennet is ingedeeld in verschillende categorieën (structurelementen). Per categorie en functie is de gewenste onderhoudskwaliteit vastgelegd in een ambitie. De ambities vinden aansluiting op de door CROW ontwikkelde systematiek voor beeldkwaliteit. Voor wegen is een generieke ambitie volgens beeldkwaliteit C vastgesteld. Voor voetpaden in woongebieden is vastgelegd dat hiervoor een hogere kwaliteit B wordt gehanteerd. De verharding in de hotspots wordt onderhouden op kwaliteit A. De werkwijze om verschillende ambitieniveaus te gaan hanteren zal in de

werkprocessen geïmplementeerd worden. Met ingang van 2017 is er voor het realiseren van de gekozen ambities structureel voldoende budget in de begroting opgenomen. De ontwikkelingen in kwaliteit ten opzichte van ambitie zullen vanaf dat jaar gemonitord worden

Voor het verrichten van groot onderhoud aan asfalt- en betonwegen is een meerjarig onderhoudsbestek op de markt gezet. Het jaar 2016 is het eerste jaar van dat bestek. Verspreid over de hele gemeente zijn hiervoor diverse onderhoudswerken uitgevoerd .

Aan de Vasserweg en Grensweg is grootschalig onderhoud gepleegd waarbij gelijktijdig ook berm-verharding is aangebracht .

Bij vaststelling van het meerjaren onderhoudsprogramma is geconstateerd dat onvoldoende inzicht bestaat omtrent de actuele staat van de civiele kunstwerken. In 2107 zal worden gestart met inspecties.

Openbare verlichting

Het onderhoud van de openbare verlichting is geregeld via een meerjaren onderhoudsbestek met in totaal zes gemeenten. In totaal worden circa 5.900 lichtpunten onderhouden. Grootschalig onderhoud en vervanging pakken we bij voorkeur planmatig aan als onderdeel van een groter renovatieproject. In 2015 is het beleidsplan 'Verlichten openbare ruimte' vastgesteld, met daarin uitgangspunten en keuzes voor het beleid. Planmatige vervanging naar energiezuinige verlichting is daarin geborgd. In 2016 is gestart met het planmatig vervangen van armaturen door energiezuinig LED. De eerste projecten in Ootmarsum en Denekamp zijn afgerond; hierbij zijn ruim 400 armaturen vervangen.

Riolering

In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2013-2018) zijn de kaders en het beleid vastgelegd voor het onderhoud en vervanging van de riolering, maar ook voor verbeteringsmaatregelen. In 2016 zijn aanvullende inspecties uitgevoerd van riolen in Tilligte en Deurningen, De resultaten daarvan worden nader geanalyseerd. De maatregelen voor de riolering die in 2016 zijn uitgevoerd, volgen uit het maatregelenprogramma GRP 2013-2018. De focus ligt de komende jaren op vervanging en relining van de hoofdriolen

In 2016 hebben in Denekamp rioolvervanging plaatsgevonden in Brandlichterweg, Dokter Hondelinkstraat en Burgemeester Wijniestraat. Relining is in Deurningen aangebracht in riolen in Wilthuisstraat, Pastoor Havinkstraat en Pastoor Gloerichstraat. De rioolgemalen aan Brandlichterweg, De Mors, Meierij, Echelpoel en Reestman zijn gerenoveerd. De implementatie van de hoofdpst is afgerond waardoor nu alle belangrijke gemalen, overstorten en randvoorzieningen op afstand te monitoren zijn.

Groen

De kwaliteit van groenvoorzieningen wordt primair bepaald op basis van beeldkwaliteit. Afhankelijk van de locatie zijn minimale beeldkwaliteitsniveaus vastgesteld door uw gemeenteraad. In het algemeen is kwaliteitsniveau C het gewenste niveau. Bij 'hotspots' geldt het hogere kwaliteitsniveau A. Maandelijks monitoren we steekproefsgewijs de kwaliteit van het groenareaal. Uit de schouwen blijkt dat het gewenste onderhoudsniveau wordt behaald.

Voor bomen voeren we naast beeldkwaliteit ook een wettelijke veiligheidsinspectie uit (Visual Tree Assessment). Daarbij bepalen we op grond van het risicoprofiel welke inspectiefrequente nodig is en welke eventuele onderhoudsmaatregelen nodig zijn.

Gebouwen

De gebouwen, waarvan het onderhoud een verantwoording is van de gemeente, worden via een MOP (meerjaren onderhoudsplan) functioneel op niveau 2/3 (goed/voldoende) gehouden. Jaarlijks worden het onderhoudswerkzaamheden uit het MOP getoetst op nut en noodzaak. Om de vier jaar worden de MOP's geactualiseerd aan de hand van gebouwinspecties volgens de NEN 2767. De voorziening " planmatig onderhoud gemeentelijke gebouwen" wordt via deze actualisatie op pijl gehouden.

Externe beleidsontwikkelingen die impact hebben op onderhoud

Landelijk wordt gewerkt aan een nieuwe richtlijn voor lokale bruggen, die met de huidige systematiek voor inspectie vaak (onterecht) het stempel 'einde levensduur' of 'afgekeurd' krijgen. Dat komt omdat lokale bruggen nu vaak beoordeeld worden op grond van normen die voor bruggen op rijkswegen gelden . Deze zijn te zwaar voor de lokale omstandigheden. Het initiatief hiertoe is in 2015 gestart en inhoudelijke voorstellen werden in 2016 verwacht. Het proces heeft enige vertraging opgelopen waardoor de afronding pas eind 2017 wordt verwacht. De uitkomsten hiervan zijn ook van belang voor de pilot met het assetmanagement op bruggen.

11. PARAGRAAF FINANCIERING

Algemeen

De wet Financiering Decentrale Overheden (fido) bevordert een solide financieringswijze bij openbare lichamen. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte financiering (kasgeldlimiet) en regels voor lange financiering (renterisiconorm). Het onderscheid is gelegd bij 1 jaar.

Kasgeldlimiet en korte financiering

De kasgeldlimiet heeft als doel de financiële gevolgen van schommelingen in de rente op korte leningen (< 1 jaar) te beheersen. De limiet is bepaald op 8,5% van de totale begroting.

Een kasgeldlimiet van € 8,2 miljoen betekent dat Dinkelland in 2016 tot een bedrag van € 8,2 miljoen met kort geld (looptijd < 1 jaar) mocht financieren.

Kasgeldlimiet	€ (x1 miljoen)
Begrotingstotaal 2016	96,1
Vastgesteld percentage	8,50%
Kasgeldlimiet	8,2

Renterisiconorm en lange financiering

De renterisiconorm is een instrument voor de beheersing van het risico van een rentewijziging. Jaarlijks mogen de renterisico's uit hoofde van renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het begrotingstotaal. Er mag dus maar 1/5^e deel van de totale begroting aan rentegevoeligheid onderhevig zijn.

Renterisiconorm	€ (x1 miljoen)
Begrotingstotaal 2016	96,1
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm	19,2
Renterisico: herfinanciering + renteherziening	10
Ruimte	9,2

In 2016 is voor € 10 miljoen renterisico gelopen. Dit blijft binnen de norm.

Leningen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de opgenomen geldleningen:

Leningen (opgenomen)		€ (x 1 miljoen)
Beginstand per 1 januari 2016		40,6
Bij:	nieuwe leningen t.b.v. investeringen	10,0
Af:	reguliere aflossingen	13,3
	vervroegde aflossingen	

Eindstand per 31 december 2015	37,3
--------------------------------	------

EMU Saldo

Het EMU saldo geeft weer wat het saldo aan inkomsten en uitgaven van de gehele sector overheid in een bepaalde periode is. In grote lijnen is dit het exploitatiesaldo voor bestemming plus de afschrijvingen min de investeringen over een bepaald jaar. In 2016 was dit voor Dinkelland: € 3.933.400

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeit, rentevisie en schatkistbankieren

De gemeente Dinkelland heeft ook in 2016 gekozen voor spreiding in de financieringsmogelijkheden. Door een actuele liquiditeitsplanning kan worden ingespeeld op eventuele tekorten of overschotten in de toekomst. Zo wordt door het aantrekken van langlopende geldleningen ingespeeld op eventuele liquiditeitstekorten voor de lange termijn.

Eventuele voorziene tekorten op de korte termijn worden opgevangen door het aantrekken van 1-maands geldleningen. Het 1-maands rentetarief is op dit moment negatief. Dat betekent dat de gemeente bij het aantrekken van een kasgeldlening met een looptijd van 1 maand rente ontvangt. Omdat de gemeente ervoor gekozen heeft om een gedeelte van eventuele liquiditeitstekorten met kort geld te financieren, pakt de rentevisie goed uit en levert dit de gemeente geld op.

Eventuele liquiditeitsoverschotten worden als gevolg van schatkistbankieren automatisch afgeroomd naar onze bankrekening bij het Ministerie. Dit levert echter niets op, het rentepercentage is op dit moment 0.

Geldleningen

Er is een geldlening met een looptijd van 1 jaar ad 10 miljoen euro afgelost. Daarnaast is bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) een geldlening ad 10 miljoen afgesloten met een looptijd van 10 jaar tegen een rentepercentage van 0,59%.

Kasgeldleningen

Om tijdelijke liquiditeitstekorten zo efficiënt mogelijk te overbruggen, zijn in 2016 meerdere kasgeldleningen afgesloten. Telkens met een looptijd van één maand. Het rentepercentage varieerde van -0,15% tot -0,3%.

Rente: 1-maands euribor

Het 1-maands euribor rentetarief is in 2016 laag gebleven en zelfs gedaald tot negatieve rente. Per 1 januari 2016 bedroeg het percentage -0,21%. Eind december was dit percentage -0,38%. Op basis van informatie van twee financiële instellingen is de verwachting dat deze rente voorlopig nog laag zal blijven. Dinkelland hoeft haar rentevisie en rentebeleid derhalve niet aan te passen

Schatkistbankieren

In december 2013 is de wet Schatkistbankieren in werking getreden. Deze wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. 'Overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. De rente die vergoed wordt, is gelijk aan de rente die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat en is op dit moment 0.

12. PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt. Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Het is een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Deze paragraaf is om twee redenen voor u van belang. Op de eerste plaats voeren verbonden partijen vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook kan doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dus voor u nog steeds een kader stellende en controlerende taak over bij die programma's. De tweede reden betreft de kosten – het budgettaire beslag- en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De verbonden partijen, waarbij de gemeente Dinkelland betrokken is, worden hieronder beschreven.

Verbonden partijen Dinkelland

Naam Verbonden partij	Activiteiten	Bestuurlijk belang	Financieel belang
Noaberkracht Dinkelland Tubbergen			
<p>Het openbaar lichaam Noaberkracht Dinkelland Tubbergen is een samenwerkingsverband van de gemeenten Tubbergen en Dinkelland in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De vestigingsplaats is Denekamp.</p> <p>De raad van Dinkelland heeft op 15 december 2015 toestemming verleend om Noaberkracht Dinkelland Tubbergen met ingang van 1 januari 2016 om te zetten van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisatie.</p>	<p>1. In naam van de deelnemende bestuursorganen is de bedrijfsvoeringsorganisatie in ieder geval belast met:</p> <ol style="list-style-type: none"> Beleidsontwikkeling en beleidsvoorbereiding; Uitvoering van het door de gemeentelijke bestuursorganen vastgestelde beleid; Inkoop en aanbesteding van opdrachten, behoudens voor zover het de bedrijfsvoering betreft; Uitvoering van door de rijksoverheid opgedragen medebewindstaken; Toezicht op en handhaving van de hiervoor genoemde uitvoering. <p>2. In eigen naam is de bedrijfsvoeringsorganisatie in ieder geval belast met:</p> <ol style="list-style-type: none"> De bedrijfsvoering; Inkoop en aanbesteding van opdrachten ten behoeve van de bedrijfsvoering. <p>De bedrijfsvoeringsorganisatie voert uitsluitend taken uit</p>	<p>Door de omzetting van een openbaar lichaam naar een bedrijfsvoeringsorganisatie kent Noaberkracht Dinkelland Tubbergen met ingang van 1 januari 2016 nog slechts een bestuur, in plaats van een algemeen en dagelijks bestuur. De samenstelling van het bestuur blijft gelijk ten opzichte van dat van het algemeen en dagelijks bestuur. Ook het bestuurlijk belang blijft ongewijzigd.</p>	<p>De gemeente Dinkelland draagt voor 56,35% bij aan de begroting van de gemeenschappelijke regeling. De bijdrage van Dinkelland over 2016 bedroeg € 17.820.000. EV: € 2.522.000 VV: € 3.724.000 Resultaat: € 278.000</p>

	voor bestuursorganen van Dinkelland en Tubbergen.		
Regio Twente			
<p>Het regionaal openbaar lichaam Regio Twente is een samenwerkingsverband van alle 14 Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. Regio Twente is gevestigd in Enschede.</p> <p>De raad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente per 1 januari 2016. De wijziging hangt samen met het vervallen van de plusstatus van Regio Twente en is in lijn met de heroriëntatie op de samenwerking in Twente. Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeenschappelijke regeling Regio Twente een collegeregeling.</p>	<p>Regio Twente behartigt de (Twentse) belangen op de volgende terreinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> * basispakket a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning; c. Sociaaleconomische structuurversterking; d. Recreatieve voorzieningen; e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging; * vrijwillige samenwerking f. Faciliteren, coördineren en afstemmen gemeentelijke aangelegenheden; g. Bedrijfsvoering. 	<p>Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur.</p> <p>Een lid van het algemeen bestuur beschikt over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage beschikt een lid van het algemeen bestuur, behoudens de voorzitter, over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt. De voorzitter beschikt in dat geval over één stem.</p>	<p>De deelnemende gemeenten betalen een jaarlijkse bijdrage, naar rato van het inwonertal. De bijdrage van Dinkelland over 2016 bedroeg € 1.180.050. EV: € 3.734.000 VV: € 12.894.000 Resultaat: € 411.000</p>
Veiligheidsregio Twente			
<p>Het openbaar lichaam Veiligheidsregio Twente is een verplicht samenwerkingsverband van alle 14 Twentse gemeenten in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De gemeenschappelijke regeling is op 1 januari 2011 in werking getreden. Veiligheidsregio Twente is gevestigd in Enschede.</p>	<p>Veiligheidsregio Twente heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De verplichting tot instelling van en deelname aan een veiligheidsregio vloeit rechtstreeks voort uit de Wet</p>	<p>Op grond van artikel 11 van de Wet veiligheidsregio's vormen de burgemeesters van de deelnemende gemeenten het algemeen bestuur. Elk lid van het algemeen bestuur beschikt in de vergadering over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het algemeen bestuur over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal</p>	<p>De bijdrage van Dinkelland over 2016 bedroeg € 1.535.980. EV: € 73.000 VV: € 57.525.000 Resultaat: € 0</p>

	<p>veiligheidsregio's die op 1 oktober 2010 in werking is getreden.</p> <p>Met ingang van 2013 is de gemeentelijke brandweer overgeheveld naar de Veiligheidsregio.</p>	<p>inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt (analoog aan de stemverhouding binnen Regio Twente).</p>	
EUREGIO			
<p>EUREGIO is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van 131 Nederlandse en Duitse overheden.</p> <p>EUREGIO is een ingetragener Verein (e.V.) naar Duits recht. Via Regio Twente is Dinkelland indirect lid van EUREGIO. EUREGIO is gevestigd in Gronau (D). De gemeenteraad heeft in 2015 ingestemd met een wijziging van de rechtsvorm van EUREGIO in een grensoverschrijdend openbaar lichaam. Deze wijziging zal naar verwachting pas in de loop van 2016 worden geëffectueerd. Om die reden is deze wijziging nu nog niet in de paragraaf Verbonden Partijen van de begroting 2016 verwerkt</p>	<p>EUREGIO heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.</p>	<p>De EUREGIO-raad is het politieke orgaan van EUREGIO. De samenstelling is gebaseerd op een partijpolitieke en regionale sleutel. De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen bepaalt welke partijen in de EUREGIO-raad vertegenwoordigd zijn. Het inwonertal bepaalt het aantal zetels per deelnemende gemeente. Dinkelland bezet 2 van de 41 Nederlandse zetels; twee raadsleden.</p>	<p>De jaarlijkse bijdrage bedraagt 0,29 euro per inwoner.</p> <p>EV: € 1.307.700 VV: € 35.629.700 Resultaat: € 1.307.700</p>
WOT			
<p>Het openbaar lichaam Werkvoorzieningsschap Oost Twente (WOT) is een samenwerkingsverband van Dinkelland, Losser en Oldenzaal in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. WOT is gevestigd in Oldenzaal.</p>	<p>Het WOT voerde voor de deelnemende gemeenten de Wet sociale werkvoorziening uit. Het WOT is 100% aandeelhouder van Top Craft BV, het uitvoeringsbedrijf van het WOT.</p>	<p>Het college wijst uit haar midden twee (plaatsvervangende) leden ten behoeve van het algemeen bestuur aan. In het algemeen bestuur heeft Dinkelland 2 van de 6 stemmen. Eén collegelid is daarnaast lid van de Raad van Commissarissen van TopCraft BV.</p>	<p>Het WOT is per november 2016 formeel geliquideerd.</p>
Crematoria Twente			
Het Openbaar Lichaam	Het OLCT is verantwoordelijk	Als gevolg van de wijziging	Crematoria Twente /

<p>Crematoria Twente (OLCT) is een samenwerkingsverband van 13 Twentse en Achterhoekse gemeenten door middel van een gemeenschappelijke regeling. OLCT is gevestigd in Enschede.</p> <p>De raad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling OLCT per 1 januari 2016. Vanaf die datum is de gemeenschappelijke regeling OLCT een collegeregeling.</p> <p>Met ingang van 1 januari 2016 neemt Winterswijk geen deel meer aan de gemeenschappelijke regeling OLCT.</p>	<p>voor de uitvoering van de Wet op de lijkbezorging. Per 1 januari 2000 zijn deze taken ondergebracht in Crematoria Twente / Oost- Nederland B.V.</p>	<p>van de gemeenschappelijke regeling OLCT benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur.</p> <p>Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem per 20.000 inwoners (of een gedeelte daarvan) van de gemeente die hij vertegenwoordigt, met dien verstande dat geen der individuele gemeentes zo veel stemmen kan hebben, dat zij zelfstandig een meerderheid kan vormen.</p>	<p>Oost-Nederland B.V. keert jaarlijks dividend uit aan OLCT, die het dividend aan de deelnemende gemeenten uitkeert naar rato van het aantal crematies per deelnemende gemeenten. Er is in 2016 geen uitkering ontvangen. EV: € 1.591.000 VV: € 13.000 Resultaat: -/- € 11.000</p>
<p>Stadsbank Oost Nederland</p>			
<p>Het openbaar lichaam Stadsbank Oost Nederland is een samenwerkingsverband van 22 Twentse en Achterhoekse gemeenten door middel van een gemeenschappelijke regeling. Stadsbank Oost Nederland is gevestigd in Enschede.</p> <p>De raad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 ingestemd met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland per 1 januari 2016. Vanaf die datum is de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland een collegeregeling.</p>	<p>De Stadsbank Oost Nederland is een intergemeentelijke kredietbank die zich ten behoeve van ingezetenen van de deelnemende gemeenten op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze bezighoudt met kredietverstrekking, budgetbeheer, schuldhelpverlening, preventie en voorlichting.</p>	<p>Als gevolg van de wijziging van de gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland benoemt het college uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid van het algemeen bestuur.</p> <p>Elk lid van het algemeen bestuur heeft in de vergadering één stem.</p>	<p>Er is sprake van twee vormen van financiering:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De financiering van de bestaanskosten is gebaseerd op 50% het aantal huishoudens in een gemeente en 50% op basis van de gedeclareerde omzet. 2. De financiering van de dienstverlening wordt gefactureerd aan de hand van de geleverde diensten conform het productenboek. De bijdrage over 2016 bedroeg € 96.310. EV: € 1.698.000 VV: € 18.795.000 Resultaat: -/- € 6.000
<p>Twentebedrijf</p>			
<p>De gemeenteraad van Dinkelland heeft op 3 november 2015 aan het</p>	<p>Het doel van het Twentebedrijf is om, met inachtneming van de</p>	<p>Het college benoemt uit zijn midden een (plaatsvervangend) lid.</p>	<p>EV: n.v.t. VV: n.v.t. Resultaat: n.v.t.</p>

college toestemming verleend tot het treffen van de gemeenschappelijke regeling Twentebedrijf, per 1 januari 2016. Het Twentebedrijf is een bedrijfsvoeringsorganisatie en is een samenwerkingsverband van 14 Twentse gemeenten en het openbaar lichaam Regio Twente en is gevestigd in Enschede.	autonomie van de deelnemers, door middel van samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering en uitvoering, kwaliteits-, schaal- en efficiëntievoordelen te behalen waardoor de deelnemers beter in staat zijn zich te focussen op hun kerntaken.	Een lid van het bestuur beschikt over één stem.	
Stichting Participatie Dinkelland			
De stichting voert voor de gemeente Dinkelland de Wet sociale werkvoorziening en de Wet werk en bijstand uit. De stichting is gevestigd in de gemeente Dinkelland.	De stichting heeft ten doel: - het exclusief ten behoeve van de gemeente Dinkelland (doen) uitvoeren van de Wsw en de Wwb; - het ter beschikking stellen van arbeidskrachten: Wsw-medewerkers en Wwb-medewerkers.	De stichting heeft een raad van toezicht die bestaat uit de leden van het college.	Het inkomen/vermogen van de stichting wordt gevormd door de uitvoeringsvergoedingen Wsw/Wwb, te ontvangen van de gemeente Dinkelland. De bijdrage over 2016 bedroeg € 284.485. EV: € 0 VV: € 403.800 Resultaat: € 0
Cogas			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van negen Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo	Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Cogas.	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een collegelid.	Dinkelland bezit 463 aandelen (9,1%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividend uitkering in 2016 bedroeg € 926.000. EV: € 185,9 miljoen VV: € 78,9 miljoen Resultaat: € 15,0 miljoen
Enexis Holding N.V.			
In 2009 is besloten om het belang in de commerciële activiteiten van Essent NV te verkopen aan RWE en om aandelen te gaan houden in Enexis Holding	Enexis beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland, waaronder Overijssel. Dinkelland valt onder het	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	Dinkelland bezit 96.993 aandelen (0,06%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in

N.V. (voormalige Essent Netwerk BV). De aandelen van de naamloze vennootschap Enexis Holding zijn in handen van zes provincies en 130 gemeenten. Enexis is gevestigd in 's-Hertogenbosch.	verzorgingsgebied van Enexis.		2016 bedroeg € 72.250. EV: € 3.704 miljoen VV: € 2.608 miljoen Resultaat 2016/2017: € 207 miljoen
Vordering op Enexis B.V.			
Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij de economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis destijds over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen is deze omgezet in een lening van Essent. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer was opgenomen dat er na splitsing geen financiële kruisverbanden mochten bestaan tussen het productie- en leveringsbedrijf (Essent) en het netwerkbedrijf (Enexis). Omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren, is besloten de lening over te dragen aan de verkopende aandeelhouders van Essent. Op het moment van overdracht in 2009 bedroeg de lening € 1,8 miljard. Deze lening is vastgelegd in een lening-overeenkomst bestaande uit vier tranches.	N.v.t.	N.v.t.	De vordering (geldleningen) van Dinkelland op Enexis bedraagt € 550.795 euro. Op 30 september 2016 is de 3e tranche afgelost. De 4e tranche zal op 30 september 2019 worden afgelost. EV: € 350 miljoen VV: € 6,3 miljoen Resultaat 2015/2016: € 16.900 Resultaat 2016/2017: € 0.
Verkoop Vennootschap B.V.			
In het kader van de verkoop in 2009 van Essent	Eind juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap B.V.	N.v.t.	EV: € 1,4 miljoen VV: € 2.000

<p>aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Het merendeel van deze garanties en vrijwaringen is door de verkopende aandeelhouders overgedragen aan Verkoop Vennootschap.</p> <p>Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de Verkopende Aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd in het General Escrow Fonds wordt aangehouden. Buiten het bedrag dat in het General Escrow Fonds zal worden gehouden, zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties en vrijwaringen.</p>	<p>tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten € 29.768.308. Het restbedrag in het General Escrow Fonds van € 83.090.963 is door JP Morgan uitbetaald aan Verkoop Vennootschap B.V. Dit bedrag is vervolgens aan de aandeelhouders naar rato van hun belang in Verkoop Vennootschap B.V. uitbetaald.</p> <p>Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd.</p> <p>Ondanks dat het escrow fonds in juli 2016 is uitbetaald en geliquideerd, dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.</p>		<p>Resultaat 2015/2016: -/- € 430.000 Resultaat 2016/2017: € 500.000</p>
<p>CBL Vennootschap B.V.</p>			
<p>De functie van deze vennootschap is de verkopende aandeelhouders van energiebedrijf Essent ("Verkopende Aandeelhouders") te vertegenwoordigen als medebeheerder (naast RWE, Essent en Enexis) van het CBL Escrow Fonds en te fungeren als "doorgeefluik" voor betalingen in en uit het CBL Escrow Fonds.</p>	<p>Eind juni 2016 is het CBL Escrow Fonds geliquideerd. Het restantbedrag afgerond \$ 19,1 miljoen is door JP Morgan in de verhouding 50%-50% uitbetaald aan RWE en aan de vennootschap. Het restant bedrag is onder inhouding van \$ 1 miljoen en 15% dividendbelasting naar rato van het belang in CBL Vennootschap B.V. uitbetaald aan de aandeelhouders.</p> <p>Er is een bedrag van \$ 1 miljoen aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. De verwachting is dat dit bedrag medio 2017 nog grotendeels vrij zal kunnen vallen en uitgekeerd kan worden aan de aandeelhouders.</p> <p>Ondanks dat het escrow</p>	<p>N.v.t.</p>	<p>EV: \$ 830.000 VV: \$ 155.000 Resultaat 2015/2016: \$ 270.000 Resultaat 2016/2017: \$ 700.000</p>

	fonds in juni 2016 is uitbetaald en geliquideerd, dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.		
CSV Amsterdam B.V.			
Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders.	N.v.t.	EV: € 3,2 miljoen VV: € 162.000 Resultaat 2015/2016: € 3,3 miljoen Resultaat 2016/2017: € 3 miljoen
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.			
PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na	Ondanks dat het escrow fonds in juli 2016 is uitbetaald en geliquideerd (zie Verkoop Vennootschap B.V.), dient de vennootschap nog in stand gehouden te worden tot en met 2019. De reden hiervoor is dat de vennootschap partij is in een aantal juridische overeenkomsten (convenanten) die bij de overdracht van EPZ aan RWE	N.v.t.	EV: € 1,6 miljoen VV: € 45.000 Resultaat 2015/2016: € 65.000 Resultaat 2016-2017: € 0

verkoop gemoeid.	c.q. Delta zijn afgesloten.		
Twence B.V.			
Op 11 mei 2011 heeft het algemeen bestuur van de Regio Twente (Regioraad) besloten om de aandelen Twence over te dragen aan de aan Regio Twente deelnemende gemeenten. Door de aandelenoverdracht wordt onder meer Dinkelland individueel aandeelhouder in Twence B.V. Op 28 juni 2011 heeft het college van Dinkelland, gehoord de gemeenteraad, besloten tot deelname aan Twence B.V.	Twence B.V. is het afvalverwerkingsbedrijf dat al het huishoudelijke afval en veel van het bedrijfsafval binnen de regio Twente verwerkt. De oorspronkelijke overweging voor Regio Twente om in Twence B.V. deel te nemen was om in regionaal verband bedrijfs- en huisafval te verwerken waarbij de schaalgrootte zou resulteren in voor inwoners (en bedrijven) acceptabele tarieven.	Overeenkomstig het collegebesluit van 28 juni 2011 wordt Dinkelland in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Twence B.V. vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Afval.	Dinkelland bezit 34.056 aandelen (4,2%). Twence keert jaarlijks 2,5 miljoen euro + 40% van de netto winst na belasting als dividend uit. Het extra dividend boven de basisuitkering van 2,5 miljoen euro is tot 2018 bestemd voor de Agenda van Twente. De winstuitkering in 2016 bedroeg € 99.700. EV: € 126 miljoen VV: € 150 miljoen Resultaat: € 12 miljoen
Vitens			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Vitens zijn in handen van vijf provincies en 109 gemeenten. Vitens is gevestigd in Utrecht.	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en verzorgt de drinkwatervoorziening voor 5,4 miljoen mensen in de provincies Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in Drenthe en Noord-Holland. Dinkelland valt onder het verzorgingsgebied van Vitens.	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	Dinkelland bezit 43.085 aandelen (0,858%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2016 bedroeg € 165.000. Daarnaast is er aan Vitens een geldlening verstrekt met een restant-bedrag ultimo 2016 van € 943.860. In 2016 is € 36.440 aan rente ontvangen. EV: € 489,1 miljoen VV: € 1.249,2 miljoen Resultaat: € 48,5 miljoen
Wadinko			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.	Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid - en daarmee de werkgelegenheid - wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko is opgericht vanuit de	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	Dinkelland bezit 93 aandelen (3,893%), waarop onregelmatig dividend wordt uitgekeerd. De dividenduitkering in 2016 bedroeg € 46.500. EV: 65.626.500

	Waterleiding Maatschappij Overijssel, waar ook Dinkelland in deelnam.		VV: 1.440.500 Resultaat: 1.537.400
BNG			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de Staat en voor de andere helft in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. BNG is gevestigd in Den Haag.	De BNG heeft ten doel de uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. De BNG is huisbankier van Dinkelland.	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door de wethouder.	Dinkelland bezit 16.934 aandelen (0,03%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. De dividenuitkering in 2016 bedroeg € 17.270. EV: € 4.486 miljoen VV: € 149.483 miljoen Resultaat: € 369 miljoen
NV ROVA Holding			
De aandelen van de Naamloze Vennootschap NV ROVA Holding zijn in handen van 23 gemeenten met 340.000 aansluitingen. De aankoop van de aandelen is op dit moment nog niet helemaal afgerond. De gemeenteraad van Dinkelland heeft op 30 juni 2015 besloten om met ingang van 1 januari 2016 deel te nemen aan NV ROVA HOLDING.	ROVA verzorgt voor gemeenten alle publieke taken die voortkomen uit de gemeentelijke zorgplicht voor huishoudelijk afval (afvalinzameling en verwerking, beheer inzamelmiddelen).	Dinkelland wordt in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. vertegenwoordigd door een wethouder.	Dinkelland bezit 260 aandelen (7,67%), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. In 2016 is nog geen dividenuitkering ontvangen. EV: € 35.778.000 VV: € 50.476.000 Resultaat: € 9.142.000

*EV: Eigen Vermogen 31-12-2016; VV: Vreemd Vermogen 31-12-2016; Resultaat: Resultaat 2016.

Externe links

In de digitale jaarrekening (dinkelland.begrotingsapp.nl) vindt u daar waar mogelijk externe links naar de verbonden partijen van Dinkelland.

13. PARAGRAAF GRONDBELEID

Algemeen

In deze paragraaf treft u de voortgang van de verschillende grondexploitaties over het jaar 2016 aan. In 2016 waren woningbouwkavels beschikbaar in de gemeentelijke grondexploitaties:

Denekamp: Pierik en De Kafmolen

Ootmarsum: Brookhuis

Weerselo: Reestman, en Spikkert (1^e fase en 2^e fase)

Deurningen: Deurninger es

Lattrop: Kraakenhof

Saasveld: Diezelkamp

Rossum: De Schil

Noord Deurningen: Noord Deurningen

Tilligte: Tilligte West

Grondbeleid

De Raad heeft op 12 juli 2016 een nieuwe Nota Grondbeleid vastgesteld:

- Conform het provinciaal beleid mag Dinkelland bouwen voor lokale (eigen) behoefte en zijn definitieve afspraken gemaakt over een verschuiving van uitbreiding naar inbreiding.
- In het kader van de prestatieafspraken met de Provincie Overijssel zijn afspraken gemaakt over het aantal woningen dat Dinkelland tot 2020 mag realiseren.
- Het grondbeleid is ondersteunend aan de behoeftes uit de prestatieafspraken op de terreinen van volkshuisvesting en bedrijventerreinen.

Het grondbeleid van de gemeente is een instrument om (ruimtelijke) doelstellingen te bereiken. De nota Grondbeleid is een kader, waarmee sturing wordt gegeven aan de beleidsdoelstellingen volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en economie.

De complexen in 2016

Vanaf 1 januari 2016 is het BBV op het onderdeel grondexploitatie verder aangescherpt. Het grondbedrijf bestaat alleen nog uit de complexen in exploitatie; voor deze complexen heeft de raad een grondexploitatie vastgesteld en is er daarmee een concreet voornemen tot ontwikkeling.

De gronden van de overige complexen zijn overgeheveld naar de vaste activa en maken financieel gezien geen onderdeel meer uit van het grondbedrijf. Jaarlijks worden alle grondexploitaties geactualiseerd.

Complexen in exploitatie

Dit overzicht heeft betrekking op de complexen waarvoor de Raad een grondexploitatie heeft vastgesteld.

Per complex:

1. is een faseringsschema voor de nog te realiseren kosten en opbrengsten voor de komende jaren opgesteld;
2. zijn de grondprijzen uit de vastgestelde grondprijzbrief opgenomen als basis voor de inkomsten;
3. is geen rekening gehouden met tussentijdse winstnemingen. Dit is volgens de regels van BBV niet toegestaan.

Door elk jaar alle grondexploitaties te actualiseren kan bij vaststelling van de jaarrekening een voorstel worden gedaan over eventuele winst- en/of verliesnemingen.

Woningbouwcomplexen

1. Pierik: Binnen dit complex zijn van de nog 24 beschikbare kavels 15 kavels in optie. We verwachten daarmee dat het Pierik binnenkort uitverkocht zal zijn. De winstneming bedraagt € 1 miljoen.
2. Brookhuis: Nagenoeg de meeste gemeentelijke kavels zijn verkocht; alleen Wiggers Vastgoed heeft nog een redelijk aantal kavels beschikbaar. De aangekochte boerderij Kamphuis is geleverd aan de gemeente en de verwachting is dat de 2 kavels op deze locatie in 2017 zullen zijn verkocht.
3. Reestman: Omdat 1 kavel is verkocht kan de opbrengst hiervan als winst worden genomen.
4. Deurninger es: In 2016 zijn 17 kavels verkocht en zijn voor de overige kavels verkoopovereenkomsten afgesloten. De verwachting is dat dit plan binnenkort uitverkocht zal zijn.
5. De Schil: Voor de 3 woonwerklocaties is vorig jaar concrete belangstelling ontstaan.
6. Diezelkamp: Voor alle beschikbare kavels zijn verkoopovereenkomsten gesloten. Daarom verwachten

we dat dit plan binnenkort is uitverkocht.

7. Rossum Noord: Het bestemmingsplan is onherroepelijk geworden, in 2017 wordt gestart met het bouwrijp maken en de gronduitgifte.
8. Kraakenhof: Vanuit een plaatselijk initiatief is belangstelling getoond om de laatste 4 beschikbare kavels af te nemen.
9. Spikkert: Het bestemmingsplan is onherroepelijk geworden. De bijbehorende grondexploitatie heeft een langere uitgiftetermijn dan de maximale 10 jaren. Door het hanteren van het voorzichtigheidsprincipe (geen opbrengstenstijging) is het risico op de fasering van de grondopbrengsten acceptabel. Vanuit de getoonde belangstelling voor de tweede fase is de verwachting dat vanaf 2017 de boekwaarde kan worden afgebouwd. In 2016 zijn de verplichtingen rondom de grondaankopen afgewikkeld en in de grondexploitatie verantwoord.
10. Commanderie: Het bestemmingsplan is onherroepelijk geworden en de betreffende bouwka­vel tbv de brouwerij is verkocht. De grondexploitatie is geactualiseerd waarbij een taakstellend budget is opgenomen voor bouw- en woonrijp maken. De nog te realiseren subsidies zullen in 2017 worden afgewikkeld. De beide woningbouwplannen binnen dit complex zullen in 2017 in procedure gaan waarbij de eerste verkopen voor 2018 worden verwacht.
11. Noord Deurningen: Het plan ontwikkeld zich volgens verwachting.
12. Tilligte: Eind 2016 is eindelijk serieuze belangstelling getoond voor de kavels, daarom verwachten we dat in 2017 in dit plan de eerste kavels zullen worden verkocht.
13. Kafmolen: Hier is 1 kavel verkocht, verwacht wordt dat de laatste kavel in 2017 zal zijn verkocht.

Bedrijventerreinen

1. De Mors: In 2016 is 3.700m² aan bouwgrond verkocht, er is nog ruim 1 hectare beschikbaar.
2. Echelpoel: In 2016 is 9.500 m² bouwgrond verkocht en intentieovereenkomsten gesloten voor 1,1 hectare. Voor het vrij beschikbare deel van ongeveer 1,5 hectare is serieuze belangstelling getoond.
3. Sombeek IV: Het bestemmingsplan zal in 2017 worden vastgesteld. Naar verwachting kan in 2018 de eerste kavel worden verkocht

Resume:

In 2016 zijn in totaal 63 van de geprognosticeerde 50 bouw­kavels verkocht. En waren op ultimo 2016 voor nog eens 67 bouw­kavels verkoopovereenkomsten gesloten.

Woningbouw­kavels	Voorraad per 1-1-2016	Verkocht	Aanbieding	Beschikbaar per 31-12-2016
Vrijstaand	132	29	47	56
2 onder 1 kap	60	19	11	30
Rij­tjes	42	15	9	18
Totaal	234	63	67	104

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Vanaf 2016 is het grond­bedrijf vennootschapsbelasting­plichtig geworden. Door het toepassen van een complexe rekenmethode wordt onze fiscale winst bepaald. De fiscaal verlieslatende complexen worden uiteindelijk verrekend met de fiscaal winst­ge­vende complexen. De fiscale winst is een fictieve winst die niet overeenkomt met onze werkelijke winst- en of verlies­nemingen. Deze berekeningen dienen jaarlijks te worden gemaakt evenals de aangifte. Vooralsnog ziet het ernaar uit dat over 2016 en 2017 nog geen Vpb hoeft te worden betaald. Voor de jaren daarna is de voorlopige verwachting dat het jaarlijks om een relatief beperkt bedrag (tussen de € 0,5 ton en € 1 ton) gaat op een werkelijke winst­neming van ruwweg € 1 miljoen.

Financiële resultaat

In 2016 is voor een totaal­bedrag van € 7,2 miljoen aan inkomsten gerealiseerd. Hier stonden kosten van € 2,3 miljoen (o.a. verwervingen, bouw- en woonrijp maken, plankosten en rente) en een winst­neming van € 1,3

miljoen tegenover. Daarmee is de boekwaarde van het grondbedrijf na een winstneming van € 1,3 miljoen met € 3,6 miljoen gedaald tot 9,7 miljoen per ultimo 2016.

Reserve grondexploitatie en risico's

De winstneming van € 1,3 miljoen wordt toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. De stand van de reserve komt per 1-1-2017 daardoor uit op ruim € 1,9 miljoen. Uit de risico-analyse blijkt een risicovoorziening van € 1,265 miljoen toereikend te zijn. Dit betrekken wij bij de berekening van onze benodigde weerstandscapaciteit in relatie tot het beschikbare weerstandsvermogen. Hiervoor verwijzen wij u naar de paragraaf weerstandsvermogen.

14. PARAGRAAF DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELINGEN

Het ontwikkelen en uitvoeren van beleid is gericht op het bereiken van effecten in de toekomst. Weten hoe de samenleving zich ontwikkelt en wat dit voor de rol en positie van de gemeente betekent, is dus essentieel. Demografie speelt hierin een belangrijke rol. Demografie omvat de studie van de omvang, de structuur en de spreiding van de bevolking, en hoe de bevolkingsomvang in tijd verandert door geboorten, sterfgevallen, migratie en veroudering. Bij demografische ontwikkeling moet men naast bevolkingsdaling en migratie ook denken aan vergrijzing en ontgroening (de daling van het aantal jongeren).

Onderwerpen

Trends en ontwikkelingen

Het ontwikkelen en uitvoeren van beleid dat zich richt op de gevolgen van demografische ontwikkeling is voor de meeste gemeenten en provincies relatief nieuw. Demografie omvat de studie van de omvang, de structuur en de spreiding van de bevolking, en hoe de bevolkingsomvang in tijd verandert door geboorten, sterfgevallen, migratie en veroudering. Bij demografische ontwikkeling moet men naast bevolkingsdaling en migratie ook denken aan vergrijzing en ontgroening (de daling van het aantal jongeren). Deze demografische ontwikkeling verschilt per regio en per provincie. In krimpgebieden gaat het om relatief grote dalingen van de bevolking die vaak gecombineerd gaan met huishoudensdalingen.

Nut en noodzaak

In Dinkelland zijn de effecten nog niet zichtbaar, maar ziet men de bevolkingsomvang licht afnemen. Effecten van de bevolkingsopbouw zijn al wel zichtbaar. De beleidsmatige gevolgen van deze demografische ontwikkelingen gaan in de toekomst voelbaar zijn op meerdere beleidsterreinen, zoals wonen, onderwijs, economie en arbeidsmarkt, zorg, sport en cultuur. Deze beleidseffecten tezamen hebben weer grote gevolgen voor de leefbaarheid in een gebied. Werken aan leefbare kernen is iets van alle tijden, maar de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en trends (bijvoorbeeld demografie) zijn aanleiding om heel bewust na te denken over en te werken aan de toekomst van onze kernen. Daarom zullen demografische ontwikkelingen op kernniveau beschikbaar moeten worden gemaakt. Deze ontwikkelingen betreffen meerdere beleidsvelden en vragen daarom om een integrale benadering.

Inventarisatie/analyse

Om te kunnen anticiperen op de gevolgen van de demografische ontwikkelingen is het van belang te weten hoe de gemeente Dinkelland ervoor staat. Hieronder een kort overzicht.

Ontwikkelingen in Twente

Nieuwe cijfers van de provincie Overijssel (beleidsinformatie bevolkingsontwikkeling) laten zien dat bevolkingsdaling ook in Twente (Overijssel) is begonnen. Dit gebeurt voornamelijk op het platteland. Door individualisering en vergrijzing neemt het aantal huishoudens wel toe. Je ziet daarnaast dat veel 15- tot 35-jarigen uit het dorp vetrekken naar de stad, terwijl 50-plussers juist de omgekeerde weg bewandelen.

Onderwerpen

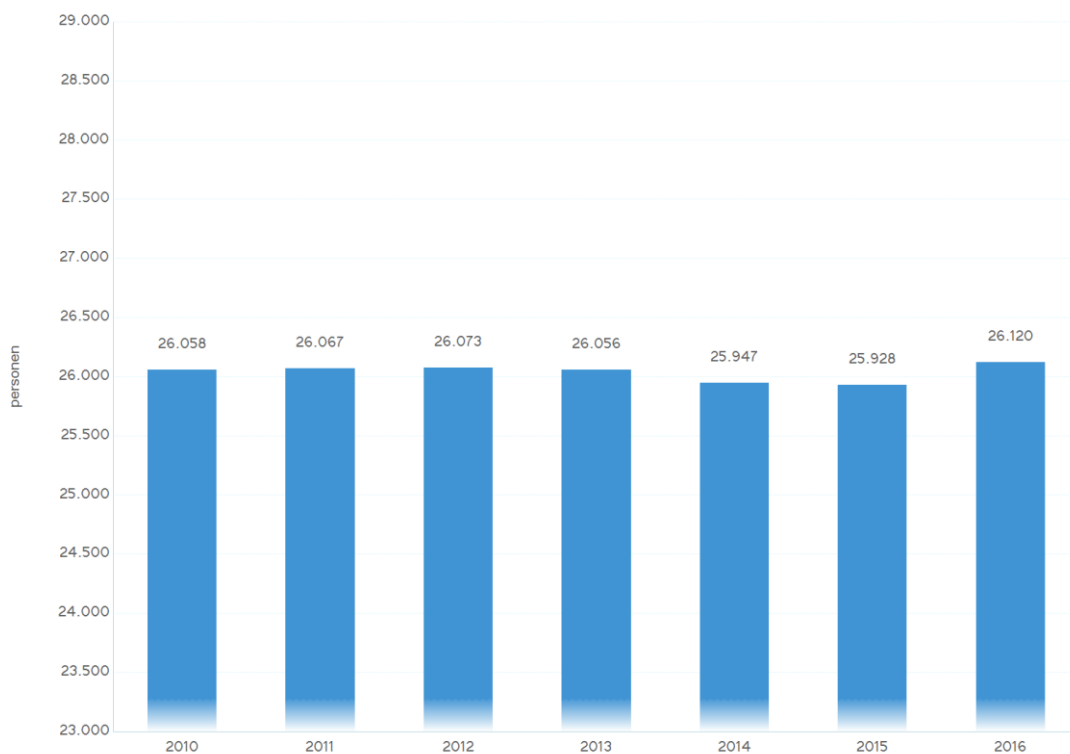
Cijfers

Welke cijfers gaat het om?

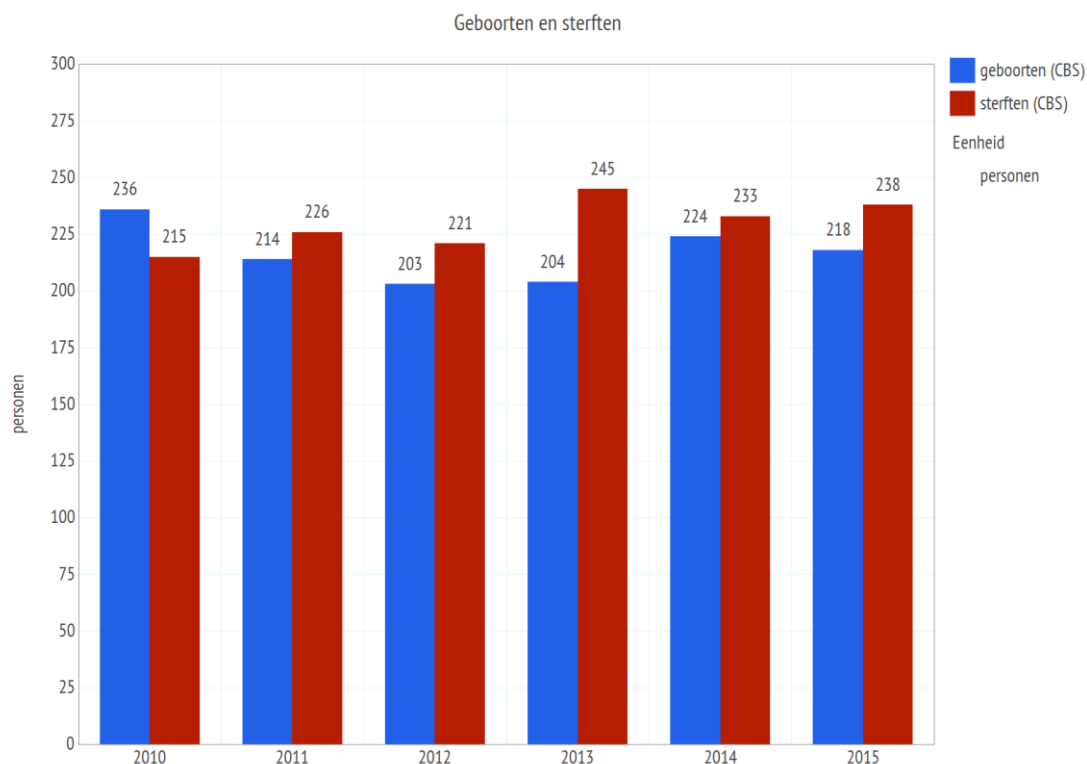
- Bevolkingsaantallen
- Bevolkingsopbouw
- Huishoudens

Bevolkingsaantallen

De bevolking gemeten op 1 januari van het jaar. Betreft de geregistreerde bevolking van Nederland.

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Bron: CBS - Bevolkingsontwikkeling

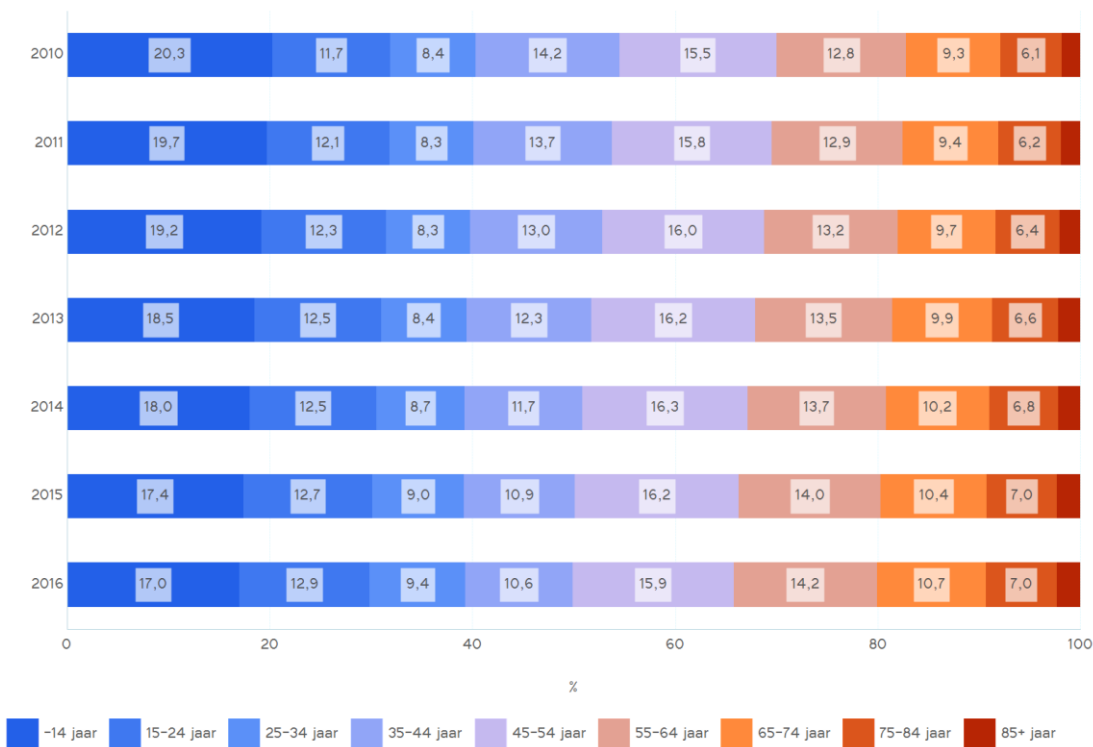
Wat valt op?

- Het aantal inwoners op 1 januari 2015 is 26.120.
- Dit is een kleine stijging van het aantal inwoners ten opzichte van 2014.
- Dinkelland heeft te maken met een negatief geboortecijfer.

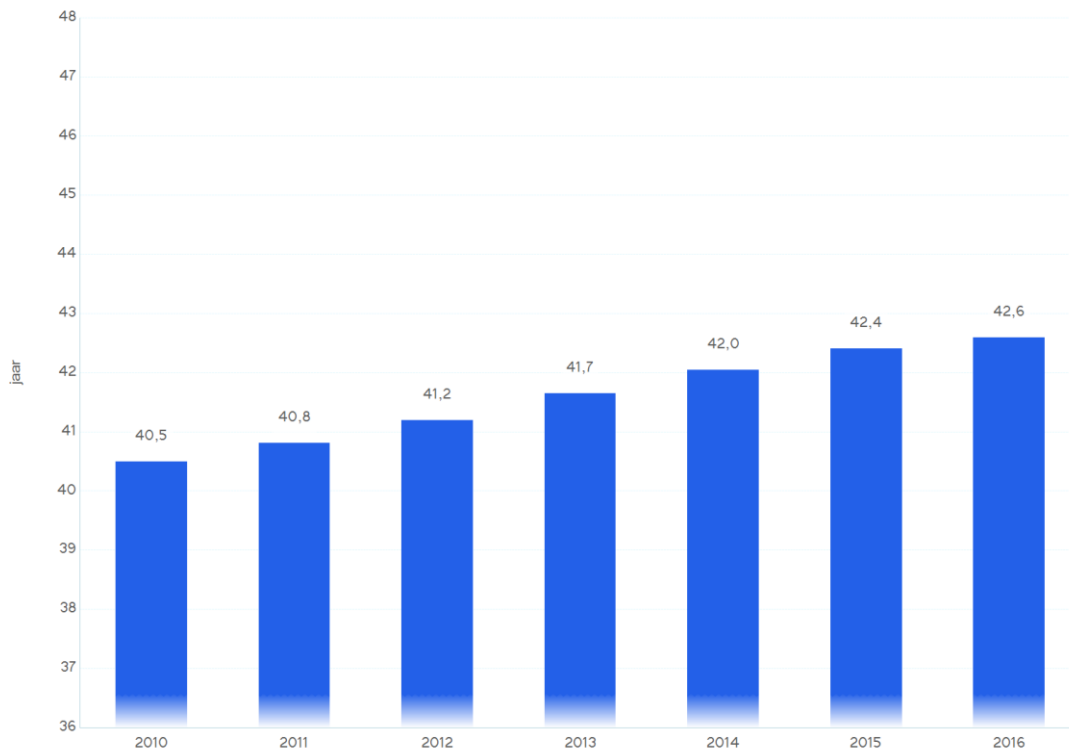
- Je ziet vanaf 2001 een matige bevolkingsafname.

Bevolkingsopbouw

Gegevens over bevolking naar leeftijdsklassen en gemiddelde leeftijd.

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Bron: CBS - Bevolkingsstatistiek

Wat valt op?

Ontwikkelingen in omvang:

- Veranderingen in leeftijdsgroepen.
- Het absolute aantal personen jonger dan 5 jaar is met 41% afgenomen over de periode 2001-2014.
- Het absolute aantal personen ouder dan 80 jaar is met 55% toegenomen over de periode 2001-2014.

Verschuiving leeftijdsklasse:

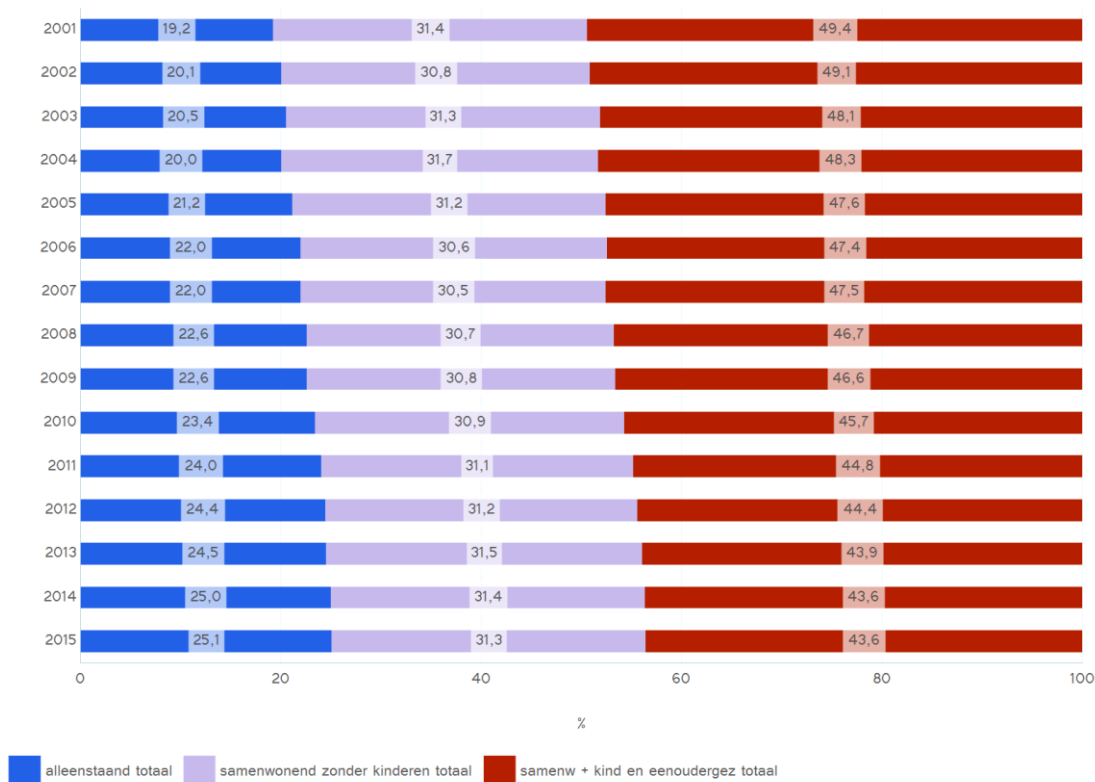
- Aandeel jonger dan 14 jaar neemt af.
- Aandeel leeftijd 15 tot 34 jaar neemt af.
- Aandeel leeftijd 45 tot 65 jaar neemt toe.
- Aandeel leeftijd 65+ neemt toe.

Gemiddelde leeftijd:

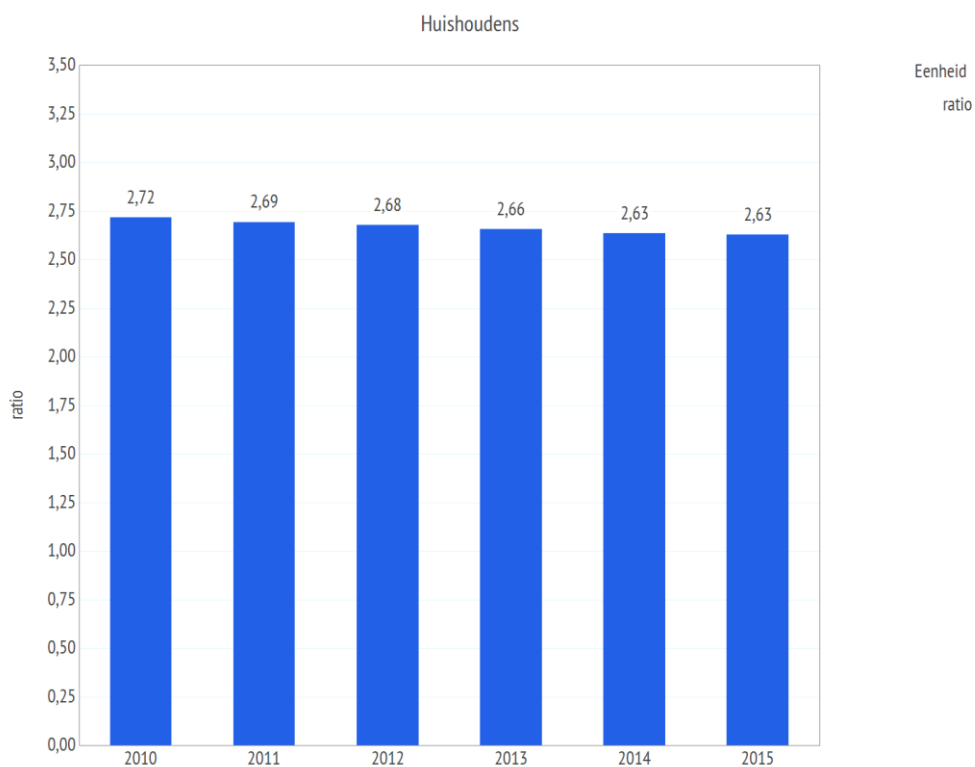
- De gemiddelde leeftijd is gestegen van 38,2 naar 42,6 over de periode 2001-2016.

Huishoudens

Gegevens over het aantal huishoudens naar samenstelling en omvang.

Bron: CBS - Huishoudens

Bron: CBS - Huishoudensstatistiek

Wat valt op?

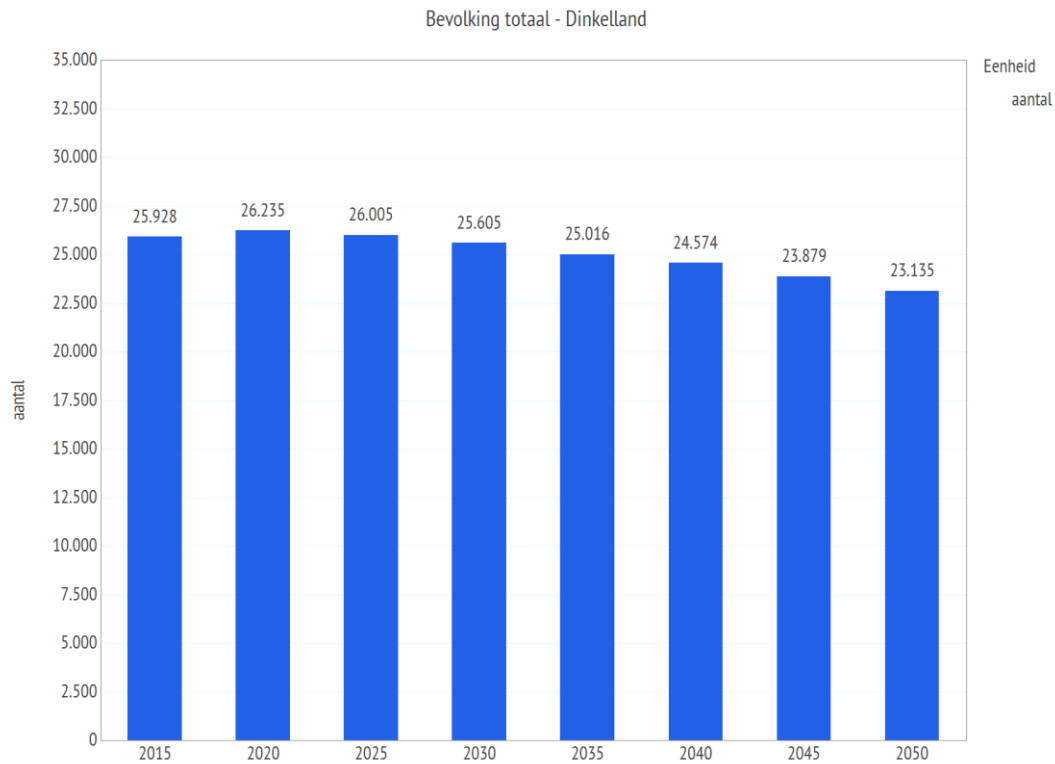
- Het aandeel eenpersoonshuishoudens is gestegen (mogelijk door individualisering en vergrijzing).
- Gemiddelde grootte huishoudens is 2,63, en is sinds 2001 gedaald.

Onderwerpen

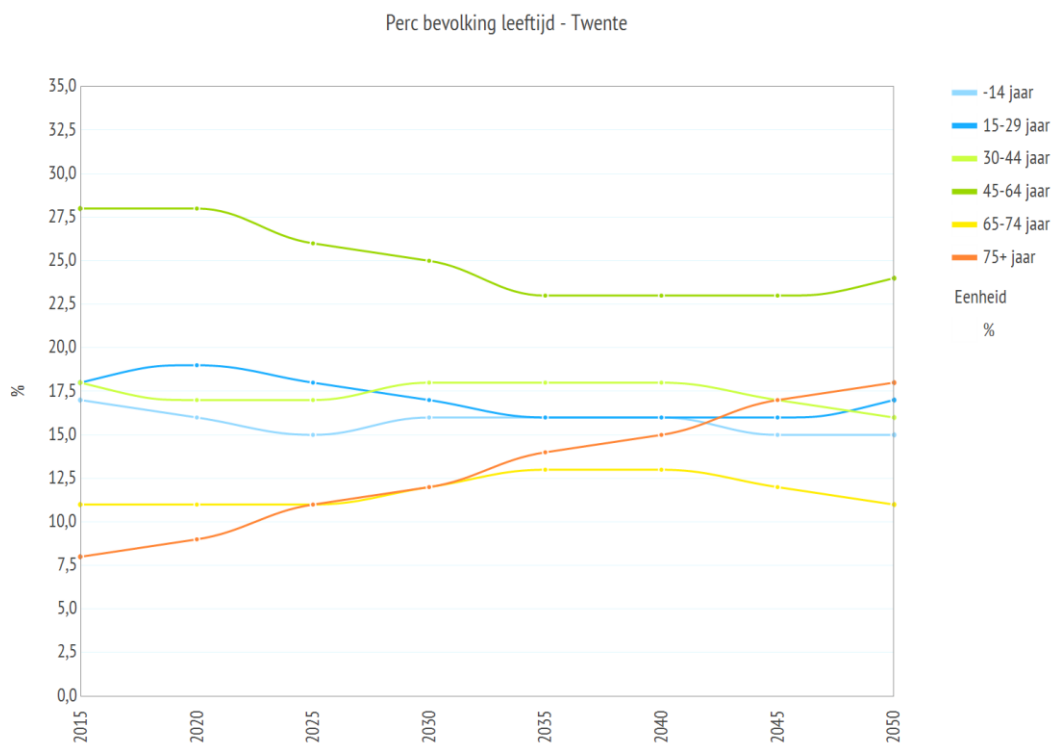
Aandachtspunten toekomst

Bevolkingsprognoses

Om de verandering in bevolkingssamenstelling te schatten kan de ABF Primos analyse gebruikt worden. In dit model worden prognoses gedaan over de periode 2015 tot 2040. In onderstaande figuren kunnen de resultaten daarvan worden bekeken. In het eerste twee figuren is het geschatte verloop van de bevolking van de gemeente Dinkelland en de Regio Twente te zien. In de onderste twee figuren wordt voor de gemeente en de regio Twente een inschatting gemaakt van het procentuele verloop van verschillende leeftijdsgroepen binnen de totale bevolking.

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016

Bron: ABF Research - Primos prognose 2016

Wat valt op?

Wat zegt de analyse over de toekomst?

- De bevolkingsomvang neemt af. Dezelfde lijn is op regionaal niveau te zien.
- Er is ook een veranderende samenstelling van de bevolking.

- Groter aandeel ouderen (aandeel 75+).
- Het aandeel 45-64 jarigen is de afgelopen jaren sterk in aandeel gestegen, maar zal waarschijnlijk na 2020 gaan dalen.
- Afname aandeel jongeren.

Daarom:

- Anticiperen op veranderingen.
- Verdiepen naar kernen en doelgroepen.
- Bewustzijn eigen organisatie en van de inwoners vergroten.
- Borgen van de beleidsinformatie.

Hoe gaan we in de toekomst met deze gegevens om?

- Duidelijker de gevolgen van de demografische ontwikkeling in de programma's en bijbehorende inspanningen terug laten komen.
- Een doorwerking realiseren voor de vitaliteit/ leefbaarheid in brede zin. Kortom een analyse en vertaling op lokaal niveau.
- Het effectief communiceren van de demografische ontwikkelingen met de samenleving.

15. PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING

De paragraaf Bedrijfsvoering is een beknopte weergave van de paragraaf bedrijfsvoering zoals deze is opgenomen in de al vastgestelde jaarrekening 2016 van 'Bedrijfsvoeringsorganisatie Noaberkracht Dinkelland Tubbergen'.

Bestuurs- en management ondersteuning

HUMAN RESOURCE MANAGEMENT (HRM)

In HRM staat de afstemming tussen de belangen en ontwikkeling van de medewerker(s) en de doelen en ontwikkeling van de organisatie centraal.

Visie

De medewerker denkt niet in regels, maar durft grenzen te verleggen en denkt in oplossingen. Medewerkers zijn hierbij in staat hun meerwaarde aan te tonen en vragen de kans om zich te bewijzen. Ze brengen mensen bij elkaar en organiseren oplossingen om bij te dragen aan de ontwikkeling van de samenleving om zo mensen verder te helpen.

De organisatie stuurt op het behalen van resultaten en het inzetten van de talenten van medewerkers. Vertrouwen is de basis voor deze relatie tussen de medewerker en de organisatie. Er moet ruimte zijn om te leren, maar ook verantwoordelijkheid genomen worden voor de prestaties. Flexibiliteit en aanpassingsvermogen zijn hierbij voorwaarden, om zo te ondernemen met lef. Dit betekent dat men loyaal is aan elkaar, de organisatie en de samenleving. Dit wordt met trots en respect naar elkaar uitgedragen.

HRM gesprekkencyclus en beloningsbeleid

De gesprekkencyclus is van groot belang om het streven te ondersteunen om kwaliteit en talenten van medewerkers optimaal te benutten binnen de organisatie. Op basis van een evaluatie van de bestaande HRM gesprekkencyclus is onderzoek verricht naar een nieuwe gesprekkencyclus. In 2016 zijn op enkele afdelingen pilots gestart met als doel de gesprekkencyclus op een andere, meer bij het betreffende team passende wijze vorm te geven. Koppeling met een andere wijze van belonen is daarbij randvoorwaardelijk.

Strategische personeelsplanning (SPP)

De SPP legt de basis voor een effectief en toekomst gericht HRM-beleid, zodat door het management beter onderbouwde afwegingen en keuzes kunnen worden gemaakt ten aanzien van de beoogde kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbezetting voor de komende jaren. Dit mede in het licht van de beoogde streefformatie in 2018 en het behalen van de taakstellingen. Uiteindelijk gaat het om beantwoording van de vraag: 'Hoe ziet de mix van beleid, instrumenten en maatregelen er voor Noaberkracht uit om te kunnen voorzien in de huidige en toekomstige vraag. Het bevordert betere beargumentering van beleidskeuzes, met name op het gebied van in-, door- en uitstroom van personeel.

Arbozorg, bedrijfshulpverlening en ziekteverzuimbeleid

Het ARBObeleid is als onderdeel van het personeelsbeleid onderwerp van overleg met de ondernemingsraad. De Twentse gemeenten hebben een ARBO contract afgesloten met de ARBO-unie. Daarbij wordt meer nadruk gelegd op de eigen regierol van het management bij de ziekteverzuimbegeleiding. Periodiek overleg vindt plaats tussen het management en de bedrijfsarts. In 2016 is een preventief medisch onderzoek (PMO) voorbereid. Dit is in januari 2017 opgestart.

In 2016 is een ARBO-risico-inventarisatie uitgevoerd. De Risico- Inventarisatie & -Evaluatie (RI&E) betreft de inventarisatie en evaluatie van de risico's die de arbeid voor de werknemers met zich brengt. De daaruit voortvloeiende aandachtspunten worden opgenomen in een ARBO-meerjarenplan dat begin 2017 wordt vastgesteld.

Ziekteverzuim

De verzuimcijfers zijn nagenoeg gelijk gebleven. Dat geldt voor zowel het gemiddeld verzuimpercentage als voor de meldingsfrequentie. Beide cijfers lopen in de pas of zijn net iets gunstiger dan de cijfers van de benchmark voor gemeentes.

Onderwerp	Noaberkracht		Landelijk	
	2015	2016	2015	2016
Het totale verzuimpercentage	4,32%	5,1%	5,3%	5,1%
Het verzuim percentage gemeenten 20.000 inwoners tot 50.000 inwoners				

Bron: Verzuimmodule Personeelsmonitor Arbeidsmarkt- en opleidingsfonds gemeenten 2016

Loopbaan en mobiliteit

Vanuit de HRM visie “maak je eigen baan” stimuleren we mobiliteit, flexibele inzetbaarheid en ontwikkeling. Zodat we gemotiveerde, opgeleide en getalenteerde medewerkers houden. Dit doen we o.a. door loopbaanbegeleiding. We begeleiden medewerkers bij het nemen van loopbaankeuzes en het ontwikkelen van hun loopbaan. Medewerkers staan het beste in hun kracht wanneer ze taken uitvoeren die het dichtst bij hun talent liggen. Medewerkers zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen ontwikkeling en loopbaan. Het gaat niet om gedwongen mobiliteit, maar wordt ingestoken vanuit een positieve benadering. Loopbaanontwikkeling kan zowel een stap vooruit, opzij of in goed overleg ook een stap achteruit zijn. In 2016 zijn er ±40 medewerkers begeleid. Ook is er aandacht voor teamontwikkelingstrajecten om de samenwerking te optimaliseren. In 2016 zijn er 9 van deze trajecten geweest. Regionaal nemen we deel aan het project “Twentse Kracht” waarin de 14 twentse gemeenten samenwerken. Daarbij maken we gebruik van de volgende producten en diensten: Vacature uitwisseling, loopbaandiensten en mobiliteitsbevorderende activiteiten.

Arbeidsvoorwaarden

Het huidige akkoord over de arbeidsvoorwaarden loopt tot 1 mei 2017. Per 1 januari 2016 zijn de salarissen verhoogd met 3% en per 1 januari 2017 met 0,4%. Per maart 2016 is de pensioenpremie verhoogd. Over de financiële gevolgen van het arbeidsvoorwaardenakkoord is gerapporteerd in het 1^e programmajournaal 2016. Met ingang van 1 januari 2017 geldt een individueel keuzebudget (IKB) voor medewerkers. Hierin wordt opgenomen de bestaande vakantietoelage, eindejaarsuitkering, levensloopbijdrage en de loonruimte van twee bovenwettelijke vakantiedagen. Medewerkers kunnen het opgebouwde budget binnen gestelde kaders naar eigen inzicht in de loop van het kalenderjaar besteden. De voorbereidingen daartoe zijn eind 2016 afgerond. In 2016 is een gewijzigde arbeidsvoorwaardenregeling vastgesteld waarin met name cao wijzigingen qua beloningsstructuur zijn opgenomen.

Generatiepact

Eind 2016 is een regeling generatiepact vastgesteld. De regeling voorziet er in dat oudere medewerkers korter kunnen gaan werken met gedeeltelijke loondoorbetaling en behoud van pensioenopbouw. Deelname is mogelijk voor 60% van de resterende tijd tot de AOW waarna ontslag wordt verleend. De regeling draagt bij aan het vitaal langer kunnen doorwerken maar bevordert ook de doorstroom van bestaande medewerkers en instroom van jong talent en draagt daardoor bij aan een meer evenwichtige leeftijdsopbouw van het personeelsbestand. Deze ontwikkeling past binnen de hiervoor geschetste ontwikkeling rond het talentlab en strategische personeelsplanning (SPP).

Wet normalisering rechtspositie ambtenaren

Eind 2016 is de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren vastgesteld. Dit leidt er op termijn toe dat voor het gemeentelijk personeel de ambtenarenstatus verdwijnt. In dat kader zal de eenzijdige aanstelling van medewerkers wijzigen in een tweezijdige arbeidsovereenkomst. Bovendien zal de huidige rechtspositie overgaan naar een CAO voor gemeenten dan wel decentrale overheden. Dit zal de komende jaren nodige werkzaamheden met zich brengen. Invoering wordt voorzien per 2020.

ORGANISATIE

Het creëren van een organisatie waar flexibilisering, kwaliteit, toekomstbestendigheid en talentontwikkeling een centrale rol spelen. Noaberkracht ondersteunt Tubbergen en Dinkelland in hun streven naar een vitale en zelfredzame samenleving. Noaberkracht heeft een focus op resultaat (de goede dingen goed doen). Daarom is het belangrijk dat Noaberkracht een wendbare organisatie blijft, die snel kan inspelen op veranderingen in de

samenleving. Daarbij zijn breed inzetbare, flexibele medewerkers een voorwaarde. Flexibilisering, kwaliteit, toekomstbestendigheid en talentontwikkeling spelen daarbij een centrale rol. Een aantal concrete organisatieontwikkelingstrajecten zijn binnen Noaberkracht inmiddels opgepakt:

Werken bij Noaberkracht

Medewerkers van Noaberkracht worden zo optimaal mogelijk gefaciliteerd om hen in staat te stellen daar te werken waar en wanneer dit nodig is (plaats- en tijdonafhankelijk werken). Daarvoor worden faciliteiten en trainingen/opleidingen evenals middelen daarvoor beschikbaar gesteld. Doel hiervan is dat het creëren van werkplekken die medewerkers in staat stelt hun werk op de beste manier te doen.

Huisvestingsplan

In 2016 is onder meer door de projectgroep Huisvesting een aanzet voorbereid voor gewenste bouwkundige aanpassingen en de inrichting van de twee gemeentehuizen

Talentlab

Hiermee wordt ingezet op talent, zowel intern (wat hebben medewerkers van Noaberkracht in huis) als extern (hoe kunnen jongeren Noaberkracht helpen). Dit gebeurt door diverse projecten en activiteiten zoals een opdrachtenbank, interne mobiliteit en interne trainingen. Daarnaast wil Noaberkracht de instroom van jongeren bevorderen. Daarvoor zijn eerder een viertal trainees aangesteld. Onlangs is de eerste trainee doorgestroomd naar een reguliere functie. Het eerste trainee-programma van Noaberkracht is de laatste fase ingegaan. Het proces van het traineeship is geëvalueerd en wordt beoordeeld op de meerwaarde die het de Noaberkrachtorganisatie biedt. Aan de hand hiervan zal mede worden bepaald of er een tweede trainee-programma gestart wordt.

Programmasturing

Het bereiken van maatschappelijke effecten is één van belangrijkste redenen van bestaan van Noaberkracht. Om deze maatschappelijke effecten ook daadwerkelijk te realiseren, zetten wij het middel van integrale doelsturing, in de vorm van programmasturing, in. Om dit middel nog beter te kunnen laten aansluiten bij processen die in de samenleving plaatsvinden, blijven wij voortdurend op zoek naar vernieuwings- en verbeteringsmogelijkheden van dit instrument. Eind 2016 is hiertoe een beleidsmedewerker programmasturing geworven.

Procesverbetering

De diverse geschetste organisatieontwikkelingen brengen een “verbeterbeweging” op gang. Omdat dit uiteraard een duurzame beweging moet zijn is het zaak dit te ondersteunen en te faciliteren met diverse middelen. Zoals daar zijn: Programmamanagement, Projectmatig Creëren, Lean werken, Scrum etc. Deze methodieken worden inmiddels toegepast binnen Noaberkracht. Omdat programmamanagement en projectmatig creëren twee belangrijke pijlers zijn onder de organisatieontwikkeling is vooral op deze twee procesverbeteringsmethodieken nader geïnvesteerd. In 2016 zijn de voorbereidingen getroffen om na de implementatie van projectmatig creëren binnen het domein ME, de implementatie nu voor de rest van de Noaberkrachtorganisatie op te pakken.

De Klant Centraal

In het organiseren van de dienstverlening beredeneerd vanuit de wens en de beleving van de samenleving, worden voortdurend verbeteringsstappen gezet. Onze medewerkers gaan daarvoor veelvuldig de samenleving in om ondersteuning te verlenen en om te “proeven” wat er leeft. Deze ervaringen nemen zij mee terug naar onze organisatie, waardoor wij in staat zijn om beter aan te sluiten bij de behoefte en de wens van onze inwoners.

Omgevingswet

Deze wet stelt het doel van een (samenleving)initiatief voorop en niet langer het middel (procedures) Dit biedt meer ruimte voor particuliere ideeën en vraagt in de beoordeling hiervan een fundamenteel andere houding van medewerkers (“ja mits” in plaats van “nee tenzij”). Een werkgroep met medewerkers van diverse afdelingen heeft onderzoek gedaan naar de impact op Noaberkracht. O.a. op basis van dit onderzoek is de keuze gemaakt om aan te sluiten bij de reeds binnen Noaberkracht in gang gezette transformatie naar een meer integrale, naar buiten gerichte en faciliterende organisatie. Een organisatie die initiatieven van de samenleving optimaal faciliteert binnen de wettelijke kaders en de beleidsruimte van de gemeente. Voor het

leiden van het project is eind 2016 een interne werving voor een projectleider gestart.

Uitvoeringsplan zwembad Dorper Esch

Een uitvoeringsplan wordt opgeleverd voor de ver-/nieuwbouw van het zwembad Dorper Esch en de daarbij gewenste (juridische) organisatorische opzet.. De bedoeling is dit traject uiterlijk af te ronden gelijktijdig met de realisatie van de ver-/nieuwbouw. De personele kosten van Dorper Esch maken onderdeel uit van de begroting van Noaberkracht maar worden 1 op 1 doorbelast aan de gemeente Dinkelland.

Fysiek regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Per 1 januari 2018 is de vorming voorzien van een fysiek regionale uitvoeringsdienst (RUD) die specifieke taken verricht op het gebied van milieuvergunningverlening. In dat kader vindt overdracht van taken het personeel plaats naar de RUD. De implementatie van deze reorganisatie heeft in 2016 geleid tot en zal in 2017 leiden tot de nodige werkzaamheden incl. de aandacht voor correcte overgang van medewerkers.

Geldmiddelen organisatieontwikkeling

Over het jaar 2016 hadden we de beschikking over een incidenteel budget voor organisatieontwikkeling ter grootte van € 1.058.000. Dit budget is opgebouwd uit de volgende twee overgehevelde budgetten vanuit het jaar 2015:

• Strategische personeelsplanning c.a.	€ 673.000
• Beschikbare middelen voor individueel loopbaanbegeleiding	€ 385.000
Totaal budget organisatieontwikkeling	€ 1.058.000

De post “strategische personeelsplanning c.a.” is via de begrotingen 2015 van de gemeenten Tubbergen en Dinkelland beschikbaar gesteld aan Noaberkracht in samenhang met de aanvullende structurele taakstelling op Noaberkracht van € 700.000. Er is namelijk gesteld dat het invullen van de aanvullende structurele taakstelling op Noaberkracht niet alleen mogelijk is via efficiencymaatregelen maar dat er ook op een strategische manier naar het personeelsbestand moet worden gekeken. Hierbij kan gedacht worden aan coaching, loopbaanbegeleiding, vorming en opleiding, inzet trainees, werkervaringsplaatsen, maar ook zaken als outplacement en maatwerk bij vervroegd uittreden.

Gezien de samenhang van het resterende budget voor individuele loopbaanbegeleiding met de verschillende instrumenten in het kader van de strategische personeelsplanning is besloten de beide budgetten met ingang van het jaar 2016 samen te voegen.

In totaliteit hebben we in 2016 € 134.654 uitgegeven aan organisatieontwikkeling. Dit betreft onder andere kosten van instroom, doorstroom en uitstroom maar ook aan het invoeren van de scrum methodiek en het verder digitaliseren van de P&C cyclus (pepperflow).

Het hierna resterende budget van € 923.346 dient overgeheveld te worden naar het jaar 2017 omdat we ook in 2017 (en wellicht ook in de jaren daarna) nog kosten gaan maken die 1 op 1 samenhangen met en de doorontwikkeling van de organisatie Noaberkracht maar ook met het structureel invullen van de aanvullende taakstelling op Noaberkracht (de 7 ton). Hierbij valt te denken aan:

- Verdere verbetering en borging van programmasturing en projectmatig creëren via opleidingen en creëren ruimte binnen personeelsbestand
- Verdere uitrol van het werken bij Noaberkracht en aanpassing van de organisatie daaraan (beloningssystematiek, gesprekkencyclus, communicatie, enz.)
- Verder invulling geven aan instroom, doorstroom en uitstroom via o.a. generatiepact
- Teamontwikkeling en loopbaanbegeleiding

COMMUNICATIE

Interactie, transparantie, acceptatie en verwachtingen

Het afgelopen jaar is ingezet om de doelen te behalen op de drie verschillende vlakken: inwoners, bestuur en Noaberkracht als organisatie. Onder andere door het project Mijn Dinkelland 2030 is interactie en transparantie een speerpunt geworden in de communicatie. Zowel intern als extern. Naar de inwoners hebben wij bijgedragen aan de acceptatie van het gemeentelijk beleid. Dit hebben wij gedaan door het informeren over het beleid, uitleggen, maar ook reactie en eigen inbreng vragen op het beleid. Daarmee hebben we het principe ‘van overheid naar nevenheid’ steeds meer in de praktijk gebracht in de communicatie.

Het team communicatie heeft geïnvesteerd in het aanhaken bij zowel de diverse afdelingen als het bestuur van Noaberkracht. Dit werd gedaan door het actief aansluiten bij ambtelijke werkgroepen, college en directieteam. De positie van team communicatie is hiermee verschoven van de rand naar het midden van de organisatie. Bij steeds meer thema's zijn wij aan de voorkant betrokken en staan aan de lat voor het opzetten van communicatiestrategieën en campagnes. Naast betrokkenheid bij projecten, organisatieontwikkeling, P&C cyclus en bestuur, heeft communicatie een steeds grotere rol gespeeld bij (het voorkomen of beperken van) crisissen, handhavingszaken en veiligheidstrajecten.

Digitale dienstverlening

De websites van beide gemeenten zijn ingezet voor het plaatsen van nieuwsberichten en het up to date houden van de informatie. Dit digitale punt is in communicatiecampagnes gebruikt om informatie te geven. Tevens hebben we er informatie uitgehaald; aangezien het een toptaken-website is, hebben we kunnen inventariseren welke onderwerpen de meeste aandacht hebben van de inwoners.

Social media

De social media-kanalen zijn gebruikt om de interactie, transparantie, acceptatie te bevorderen en verwachtingen te managen. Er zijn nieuwsberichten op geplaatst, vragen gesteld en gemonitord op onderwerpen die er speelden in de gemeenten. Vanuit de monitor is op signalen gereageerd. Veelal is in de nieuwsberichten een doorverwijzing gebruikt naar de gemeentelijke website voor de volledige informatie en om een verkeersstroom daar naartoe te genereren. Dit heeft erin geresulteerd dat een groot gedeelte van de bezoekers van de websites ons vinden via de social media kanalen.

Informatie en techniek

Het aanbrengen van samenhang en standaardisatie in processen, informatiestromen, gegevens en techniek was de afgelopen jaren de belangrijkste uitdaging voor de afdeling Informatie en Techniek. Deze samenhang en standaardisatie is inmiddels de meeste terreinen gerealiseerd, wat maakt dat we de blik naar buiten hebben geworpen in 2016 om onze dienstverlening en efficiëntie verder te verbeteren.

Op weg naar één applicatielandschap!

Noaberkracht had bij de start in 2013 voor de beide gemeentes ongeveer 250 applicaties in gebruik. Belangrijke doelstelling voor de afdeling Informatie en Techniek was om het aantal applicaties met 40 % terug te dringen. Begin 2016 is deze doelstelling behaald met de implementatie van een gezamenlijke nieuwe applicatie voor Belastingen. Deze harmonisatieslag heeft uiteindelijk geresulteerd in een jaarlijkse besparing van € 200.000 op het onderhoudsbudget voor alle gemeentelijke software. Daarnaast is het functioneel beheer op de diverse afdelingen afgenomen, omdat we minder applicaties te onderhouden hebben. Daarentegen staat dat de complexiteit is toegenomen, omdat bij de inrichting en koppelingen rekening gehouden moet worden met 2 gemeenten.

Digitaal zaakgericht werken

De doorontwikkeling van het digitaal zaakgericht werken was een belangrijke speerpunt voor 2016. Om deze doorontwikkeling mogelijk te maken is een nieuw zaakstelsel aanbesteed. In het voorjaar heeft de voorlopige gunning plaatsgevonden voor de levering en implementatie van dit nieuwe zaakstelsel. De nieuwe leverancier is na de zomer onderworpen aan een proeve van bekwaamheid (POC) en is hiervoor geslaagd. Dit geeft geresulteerd in een definitieve gunning eind 2016. Implementatie van het nieuwe stelsel start in 2017.

Harmonisatie en optimalisatie van Processen

In een snel veranderende samenleving moet onze organisatie zich voortdurend aanpassen. Veranderingen komen van alle kanten. Het rijk komt met nieuwe regels en bezuinigingen. Inwoners verwachten een andere rol van de overheid en stellen telkens nieuwe eisen aan producten en dienstverlening. En "last but not least": werken in een politiek bestuurlijke omgeving betekent dat een nieuw bestuur om de zoveel tijd nieuwe accenten zet. Dat vraagt om een organisatie die flexibel en slagvaardig weet om te gaan met deze voortdurende veranderingen. In onze organisatie pakken vakmensen samen met stakeholders gezamenlijk maatschappelijke vraagstukken aan, maar wordt ook ingezet op een efficiënte bedrijfsvoering en een dienstverlening die aansluit bij de behoefte van de klant. Continu willen verbeteren is de grondhouding die

maakt dat al deze ontwikkelingen in samenhang beschouwd en aangepakt kunnen worden. Continu verbeteren vormt dan ook het antwoord op continu veranderen. Noaberkracht gebruikte met name “Lean” als filosofie om continu te verbeteren. In 2016 is ook scrum geïntroduceerd voor de P&C-cyclus en zijn de voorbereidingen getroffen om ‘Projectmatig creëren’ organisatie breed te implementeren. Hiermee zijn we als organisatie steeds beter in staat om afhankelijk van de uitdaging op de juiste wijze in te spelen op deze uitdaging.

Afstemming basisregistraties

Het Stelsel van Basisregistraties speelt een belangrijke rol binnen tal van (gemeentelijke) werkprocessen en maatschappelijke vraagstukken. Of het nu gaat om uitrukkende hulpdiensten, het efficiënt verlenen van vergunningen of het opleggen van (gemeentelijke) belastingen. Alle betrokkenen hebben baat bij de in basisregistraties vastgelegde veel gebruikte overheidsgegevens. Denk aan adressen, persoonsgegevens, bedrijfsnamen en Geo-informatie. De afgelopen jaren is de basis voor dit stelsel gelegd. In 2016 is er ook bij Noaberkracht gewerkt aan een aantal onderdelen van dit stelsel.

Basisregistratie Grootchalige Topografie BGT

In juni 2016 is de nieuwe Basisregistratie Grootchalige Topografie voor Dinkelland en Tubbergen gereed gekomen en is deze opgenomen in de Landelijke voorziening. Aansluitend is een traject gestart om deze nieuwe basisregistratie zo efficiënt mogelijk in afstemming met de andere (basis)registraties te beheren. De eerste stappen zijn genomen om de verschillende gegevens en processen op elkaar af te stemmen, waarbij er o.a. ook gebruik gemaakt wordt van nieuwe technieken, zoals het signaleren van verschillen in luchtfoto's. Naast de interne afstemming moet er afstemming plaatsvinden met de overige bronhouders; waterschap Vechtstromen, de provincie Overijssel en de buurgemeenten.

Aansluiting op de LV WOZ

De WOZ waarde van woningen wordt al jaren gedeeld met o.a. het waterschap en de belastingdienst. Sinds 1 oktober 2016 is de WOZ-waarde daarnaast een openbaar gegeven en een basisregistratie geworden. Om de uitwisseling van deze gegevens zo efficiënt mogelijk te maken is er een Landelijke voorziening WOZ (LV WOZ) ingericht bij het kadaster. Alle gemeenten zijn verplicht aan te sluiten op de LV WOZ. Ten behoeve van deze aansluiting zijn in 2016 de gegevens geoptimaliseerd en zijn de WOZ objecten gekoppeld aan de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). Vanwege personele problemen bij de software leverancier hebben we de daadwerkelijke aansluiting nog niet kunnen realiseren. Het aansluittraject wordt na de belastingaanslagen en heffingen in het voorjaar van 2017 weer opgepakt.

Basisregistratie Personen (GBA)

De GBA is begin 2014 opgegaan in de basisregistratie personen (BRP). De ontsluiting in een landelijke database is uitgesteld tot 2019. Na de aansluiting in 2019 zullen een aantal voor de bedrijfsvoering essentiële gegevens niet meer lokaal beschikbaar zijn. In 2016 zijn we een onderzoek gestart om te bepalen welke maatregelen getroffen moeten worden om de gegevens beschikbaar te houden. In 2017-2018 worden de voorbereidingen voor de aansluiting en de maatregelen die nodig zijn projectmatig opgepakt.

Digimelding en Digilevering

Naast de implementatie en het beheer van basisregistraties, waarvan de gemeente bronhouder is, is het ook verplicht gebruik te maken van de overige basisregistraties. Om dit zo efficiënt mogelijk te kunnen doen wordt er gebruik gemaakt van Digimelding en Digilevering. Dit zijn voorzieningen voor het melden van onjuistheden en het afsluiten van abonnementen op andere basisregistraties. Voor de basisregistratie kadaster is de aansluiting in 2016 gerealiseerd. De aansluiting op de basisregistratie Handelsregister (ondernemers en rechtspersonen) en de basisregistratie ondergrond (BRO) zijn uitgesteld, omdat de landelijke voorzieningen nog niet gereed zijn.

Harmonisatie/aanbesteding mobiele telefonie abonnementen

In 2015 is door de VNG/KING Europese Aanbesteding georganiseerd voor Mobiele Telefoonabonnementen. De deelname was overweldigend, ruim 260 gemeenten hebben zich hiervoor ingeschreven. Dit heeft geresulteerd in de uitloop van de planning. Ook wij als Noaberkracht namen deel aan deze aanbesteding. Op 20 december 2016 heeft de gunning voor Noaberkracht plaatsgevonden. In januari 2017 vinden de besprekingen en ondertekening van het contract plaats. De verwachting is uiteindelijk een aanzienlijke daling van de maandelijkse abonnementskosten van de bestaande verschillende mobiele telefooncontracten in

2017.

Digitalisering archief en laatste fase bouwarchief

Vanaf 1 mei 2011 heeft de gemeente Tubbergen substitutie gekregen en is het digitale archief leidend. Vanaf 1 juli 2013 geldt dit voor de gemeente Dinkelland en voor Noaberkracht is dit vanaf 1 januari 2013.

In 2016 zijn de WMO cliëntendossiers, Milieudossiers en de gebruikersvergunningen van beide gemeenten digitaal gemaakt. Eind 2017/begin 2018 vindt er een onderzoek plaats naar het digitaliseren van de bouwarchieven van de gemeente Dinkelland en Tubbergen. Uitvoering hiervan hangt samen met de komst van het nieuwe zaakstelsel en wordt daarom na het invoeren hiervan eind 2017/begin 2018 opgepakt

Informatiebeveiliging

Afgelopen jaar hebben we de verdere uitwerking/implementatie van de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten opgepakt. Daarbij is ook het informatieveiligheidsplan aangepast en verder aangevuld. De bedoeling is dat er uiteindelijk een compleet aangepast informatieveiligheidsplan komt. Er is ook aandacht geschonken aan "awareness" (informatiebeveiliging en datalekken) voor de werknemers door middel van informatiesessies voor het management en alle afdelingen. De sessies werden verzorgd door de afdelingen KAC en I&T.

Kwaliteitszorg

KWALITEITSZORG

Kwaliteitszorg kan omschreven worden als "het aansturen van een continu verbeterproces om zodoende aan de kwaliteitseisen te voldoen". Middels het uitvoeringsplan kwaliteitszorg is hier vorm aan gegeven voor Noaberkracht. Dit plan richt zich op het verbeteren van de kwaliteit rondom de aspecten rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid. Deze kwaliteitszorg, en een aantal instrumenten die daarbinnen worden ingezet, moet bijdragen aan een verbetering van de uitvoering door de organisatie Noaberkracht. In 2016 zijn kwaliteitsaudits uitgevoerd en instrumenten ingezet op een aantal processen en indicatoren. Het onderdeel zorg van het KCC is, gezien de intensiteit in 2016, apart vermeld.

Zorg:

- Optimaliseren werkprocessen
- Audit kwaliteit brieven
- Audit werkproces
- Verbeteren datakwaliteit
- Inrichten monitor sociaal domein

Andere kwaliteitsaudits of instrumenten betreffen:

- Audit naar klantwaardering van de Wabo
- Audit naar klantwaardering van de meldingen Openbare Ruimte
- Procesverbetering evenementenvergunning
- Procesverbetering van de verleende subsidies
- Beleid ontwikkelen rondom datakwaliteit en monitoring (Business Intelligence)
- Digitaliseren van de P&C cyclus
- Doorontwikkelen programmasturing
- Scrum inzetten als methodiek om resultaten te verbeteren
- Inpassen indicatoren van de vernieuwde BBV

Daarnaast is een start gemaakt met:

- Onderzoek naar de beleving van de toeristen
- De invulling van de beheersmatige kant (oa sturen en monitoren) van het projectmatig creëren
- Audit naar klantwaardering bij burgerzaken en het telefoonteam
- Verbetering van het proces jaarrekening (als onderdeel van het verbeterplan p&c cyclus)
- Evaluatie programmasturing

De uitkomsten van deze audits en verbetertrajecten gaven voor ons aanleiding om verbeteringen te laten doorvoeren in deze processen en eventueel in nieuw beleid. Het gebruik van juiste en actuele statische en

demografische gegevens is ook een onderdeel dat de kwaliteit van toekomstig beleid en besluitvorming verhoogt. Hier is door onder andere het P&C document “trends en cijfers” invulling aan gegeven.

PLANNING en CONTROL

Vernieuwde P&C-cyclus

N.a.v. de samenwerking tussen Tubbergen en Dinkelland is de wens uitgesproken om ook de P&C-cyclus tegen het licht te houden. De destijds ingestelde werkgroep planning en control kreeg met betrekking tot het onderwerp planning en control systematiek de onderstaande opdrachten mee. Per punt staat aangegeven welke stappen in 2016 zijn gezet. Daaronder zijn verschillende speerpunten apart toegelicht.

Informatiebehoefte bepalen (verschillende doelgroepen en niveaus)

In januari 2016 is aan beide raden het document ‘Trends en Cijfers’ aangeboden. Hierbij werd voldaan aan de wens van beide raden om meer informatie te ontvangen ter voorbereiding op het formuleren van de raadswensen voor 2017. Ook in 2017 komt het document Trends en Cijfers terug. Daarnaast is door beide colleges aangegeven dat door het jaar heen de (beleidsmatige) afstemming met de ambtelijke afstemming is verbeterd. Met instrumenten zoals Pepperflow en Scrum zijn stappen gezet om het verantwoordelijkheidsgevoel van medewerkers m.b.t. de P&C cyclus te vergroten.

Model ontwikkelen (modern, actueel, digitaal, relevant, frequentie)

Tijdens het jaarrekeningproces is met succes voor het eerst het instrument Scrum toegepast. Deze systematiek is voor alle P&C documenten gebruikt in 2016. In samenwerking met Pepperflow is op deze manier getracht een betere coördinatie van de P&C cyclus te realiseren. Hoewel er genoeg ruimte overblijft voor verbetering is er een aanpak geformuleerd waarbij de doelen in het proces zijn belegd bij de verantwoordelijke teams, en er centraal toezicht (afdeling KAC) wordt gehouden op het behalen daarvan.

Plan van aanpak hoe het model kan worden ingevoerd

Bovenstaande activiteiten hebben geleid tot een aanpak die toepasbaar is op elk P&C document. Vanuit een centrale planning werkt de afdeling financiën aan de administratieve begroting. In zogenoemde ‘mini-scrum’ momenten sparren medewerkers van de programma’s met financieel adviseurs over de beleidsteksten. In een afstemmingsweek vinden vervolgens gesprekken plaats met medewerkers, programmamanagers, opdrachtgevers uit de directie en portefeuillehouders, waarna het document aansluitend ter besluitvorming wordt aangeboden aan het college. Het is eind 2016 gelukt om dit proces volledig digitaal bij te houden Pepperflow. Alle P&C documenten van 2016 zijn tevens in de begrotingsapps van beide gemeenten te vinden.

Programmasturing

In de begroting 2015 van de beide gemeenten is de ombouw naar de nieuwe wijze van programmasturing gerealiseerd. Om de doelstellingen te toetsen worden verschillende indicatoren gebruikt binnen elk thema van de programma’s. Een indicator heeft een signalerende functie en geeft een aanwijzing over de mate van kwaliteit. Ook in 2016 zijn deze indicatoren geactualiseerd en hebben een plek in de verschillende documenten gevonden. Met instrumenten zoals het document Trends en Cijfers, het belevingsonderzoek Openbare Ruimte en indicatoren uit de nieuwe BBV is geprobeerd om programmasturing te versterken.

Voortgangsrapportages Noaberkracht

Conform afspraak zijn 2 programmajournaals door het bestuur van Noaberkracht vastgesteld. Ook zijn separate voortgangsrapportages als zienswijze naar de raad verstuurd. In programmajournaal 2 in door het bestuur van ingestemd met een nieuwe rapportagesystematiek voor Noaberkracht. Dit zal als eerste een concreet effect hebben op de begrotingsopzet 2018 voor Noaberkracht. Voor deze cyclus zal worden aangesloten bij instrumenten die ook al voor beide gemeenten zijn ingezet.

Verbeterplan P&C

In mei 2016 heeft er op initiatief van BDO een gesprek plaatsgevonden tussen BDO en Noaberkracht. Aanleiding hiervoor was volgens BDO het stroef verlopen controleproces dat op dat moment nog niet ten einde was. Afgesproken is dat Noaberkracht het initiatief neemt tot het opstellen van een verbeterplan t.b.v. dit overleg en die als basis kan dienen voor het onderlinge vertrouwen in een gezamenlijke toekomst. Dit verbeterplan is inmiddels opgesteld. Op basis van een evaluatie zijn verschillende speerpunten geformuleerd om de P&C cyclus met daarbij de aanlevering aan de accountant te versoepelen. Dit plan vormt tevens het

start document om de komende jaren de activiteiten omtrent het coördineren en verbeteren van de P&C cyclus vorm te geven. Zo is eind 2016 gestart met een *Lean*-traject jaarrekening, waarbij het proces nog eens goed onder de loep is genomen. Het doel in 2017 is dan ook om de resultaten van verschillende verbetertrajecten in de P&C cyclus op te nemen.

Digitalisering

Zoals aangegeven zijn alle P&C documenten in 2016 met Pepperflow en de begrotingsapps tot stand gekomen. Duidelijk is dat er slagen zijn gemaakt in het volledig digitaliseren van de P&C cyclus. In 2016 zijn nog niet alle functies van Pepperflow benut, zo is het mogelijk om met het financiële systeem te koppelen, het werkproces verder in te richten, en ook volledig digitaal P&C documenten aan de raad aan te bieden.

Scrum

Ook zijn goede resultaten zijn geboekt met de 'Scrum-methodiek'. P&C documenten komen met deze documenten niet alleen veel sneller maar ook met hogere kwaliteit tot stand. Een belangrijke kerngedachte in scrum is dat je de kracht benut van multidisciplinaire teams die zich flexibel opstellen en gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor het eindresultaat. Scrum heeft in 2016 vooral bijgedragen aan procesverbetering, waarbij vooral de afstemming tussen veel verschillende actoren een winstpunt is geweest. Scrum biedt de mogelijkheid om in de toekomst inhoudelijk nog eens goed naar de verschillende P&C documenten te kijken.

Nieuwe BBV

Begin maart is binnen Noaberkracht een werkgroep gestart om alle zaken die uit het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) op beide gemeenten afkomen integraal op te pakken. Deze werkgroep bestond uit medewerkers die vanuit de lijn verantwoordelijk zijn voor een bepaald thema uit de BBV. Hoewel voor de cyclus 2017 is voldaan aan de wettelijke kaders bleek een afdeling overstijgende aanpak niet geslaagd. Concrete acties voor de cyclus van 2018 zijn bij de verantwoordelijke afdelingen belegd.

CENTRALE INKOOP

Wij hebben de doelstelling om gemeenschapsgelden zo doelmatig en integer mogelijk te besteden. Op regionale schaal wordt daarom samengewerkt met de acht Twentse plattelandsgemeenten. Daarnaast wordt regiobreed opgetrokken met alle 14 Twentse gemeenten binnen de (Veiligheids-) Regio Twente. Met als doel het behalen van voordeel voor alle deelnemende organisaties is een inkoop samenwerking opgezet ten behoeve van het samen bundelen en/of delen van informatie en expertise, hulpmiddelen en/of volume op het gebied van inkoop. Om de voordelen maximaal te benutten is er een onderzoek geweest naar een uitbreiding van de huidige inkoop samenwerking van Dinkelland en Tubbergen (voornamelijk met Haaksbergen, Hellendoorn, Hof van Twente, Rijssen-Holten, Wierden en Twenterand) met de overige gemeenten (Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Losser en Oldenzaal). Op sommige gebieden wordt al veel samengewerkt met alle 14 Twentse gemeenten, met name op het gebied van zorginkoop. Het onderzoek heeft als resultaat opgeleverd dat "verdergaande samenwerking van de twee inkoopgroepen in Twente" meerwaarde heeft. Hiervoor wordt momenteel een plan van aanpak opgesteld.

Lopende contracten

Onderwerp	Looptijd	Contractwaarde Per jaar
- Nationale openbare aanbesteding asfaltonderhoud	a. 3 jaar vanaf 2016 b. verlengingsmogelijkheid met 2 x 1 jaar	€ 800.000
- Europese aanbesteding Reiniging kolken en lijnafwatering gemeenten Dinkelland en Tubbergen	a. 3 jaar vanaf eind 2015 b. verlengingsmogelijkheid met 2 x 1 jaar	Dinkelland € 36.700

- Europese aanbesteding Abri's	a. 10 jaar vanaf 1-11-2015 b. optionele verlenging met 10 jaar	
- Energielivering	2016 t/m 2018	€ 160.000

Afgeronde aanbestedingen in 2016

Onderwerp	Looptijd
- Europese aanbesteding regiotaxi	1 juli 2016 t/m 30 juni 2017
- Maatwerkvoorzieningen alle leeftijden	1 januari 2017 t/m 31 december 2017
- Zaaksysteem Noaberkracht	1 januari 2017 t/m 31 december 2017
- Postbezorging Noaberkracht	1 januari 2017 t/m 31 december 2018 met optionele verlenging van 2 keer 1 jaar
- Herinrichting Brinkstraat in Denekamp	Eenmalige opdracht
- Aanbesteding EMC storage	Eenmalige opdracht
- Bouwrijpmaken 't Spikkert fase 2 te Weerselo	Eenmalige opdracht
- Bouwrijpmaken de Scholt fase 2 te Fleringen	Eenmalige opdracht

Afgeronde aanbestedingen in 2016 (vervolg)

Onderwerp	Looptijd
- Renoveren 12 rioolstrengen 2016 in de gemeente Dinkelland	Eenmalige opdracht
-	

- Rioolvervanging wijk Kerkeres fase 3 te Denekamp	Eenmalige opdracht
- Raamovereenkomst Grootonderhoud Openbare Verlichting	1 januari 2017 t/m 31 dec. 2018 met optionele verlenging van 2x1 jaar
- Europese aanbesteding Trapliften	1 januari 2017 t/m 31 dec. 2020 met optionele verlenging van 2x1 jaar
- Reiniging & Inspectie riolering gemeente Dinkelland	Eenmalige opdracht
- Aanbesteding sociale kaart	1 juli 2016 t/m 30 juni 2019 met een optionele verlenging van 2x1 jaar

Lopende aanbestedingen die in 2017 worden afgerond:

- Vernieuwbouw sport- en zwemcomplex Dorper Esch
- Maatwerkvoorziening vervoer Twentse gemeenten
- Reiniging en inspectie riolering gemeente Dinkelland
- Aanbesteding brandstof
- Raamovereenkomst inhuur RO diensten
- Uitzenddiensten regio Twente

Facilitaire dienstverlening en taakstelling

FACILITAIRE DIENSTVERLENING

Gebouwenbeheer

Noaberkracht maakt gebruik van beide gemeentehuizen in Denekamp respectievelijk Tubbergen alsmede van de centrale werf in Ootmarsum, voor zover het gaat om ruimte, die nodig is voor de bedrijfsvoering van Noaberkracht. Daarvoor zijn bruikleenovereenkomsten gesloten tussen betreffende gemeenten (gebouweigenaren).

Op grond van die overeenkomsten is er een splitsing in de onderhoudskosten aangebracht, waarbij de eigenaren het daartoe behorende onderhoud voor zijn rekening neemt en het gebruikersdeel komt voor rekening van Noaberkracht. Het zwaartepunt van de onderhoudskosten ligt bij de gebouw-eigenaren.

Gemeentehuizen Dinkelland en Tubbergen

Door voornamelijk contractueel preventief onderhoud van installaties (verlichting, verwarming, liften, en dergelijke), maar ook herstel-reparaties is het budget lichtelijk overschreden.

De energiekosten zijn door de zachte winter beduidend minder geweest. Een deel van dit voordeel vertaald zich naar een lagere gebruiksvergoeding door Het Podium in Denekamp

Facilitaire voorzieningen

Doordat er in toenemende mate wordt gewerkt met digitale hulpmiddelen betekent dit, dat de vraag naar bureaubehoeften afneemt. De portokosten zijn mede door het referendum over de Associatieovereenkomst tussen de Europese Unie en Oekraïne overschreden. Het (algemeen)onderhoud aan de inrichting is door zuinig beleid binnen de budgetten gebleven. Per saldo is de facilitaire dienstverlening nagenoeg kostenneutraal verlopen.

TAAKSTELLING BEDRIJFSVOERING

Tubbergen en Dinkelland hadden voor de periode 2013 - 2016 een bestaande nog te realiseren taakstelling

van € 1.261.000. In beide gemeenten is geconstateerd dat de ambtelijke samenwerking van Tubbergen en Dinkelland een wezenlijke voorwaarde is voor het invullen van deze taakstelling. Daarboven bestaat de overtuiging dat de samenwerking aanvullend structureel minimaal € 1 miljoen jaarlijks kan opleveren. Bij de vaststelling van de begroting 2014 van de beide gemeenten is besloten om met ingang van 2017 nog eens € 200.000 als extra taakstelling op te nemen. De voordelen van de samenwerking kunnen niet reeds in het eerste jaar van samenwerking worden gerealiseerd. Uitgangspunt is dat de efficiencywinst volledig bereikt is binnen een termijn van 5 jaar. Aanvullend op de taakstelling, in te vullen middels efficiencymaatregelen, is bij de vaststelling van de beide gemeentebegrotingen 2015 besloten tot een aanvullende taakstelling die oploopt tot een bedrag van € 703.000 structureel. Hierbij is de opmerking gemaakt dat deze extra taakstelling op Noaberkracht gevolgen kan hebben voor het niveau van de dienstverlening en/of de omvang van het aantal uit te voeren taken. Afsproken is dat hierover een discussie met de beide raden zal plaatsvinden.

In totaliteit komt de omvang van de taakstelling op Noaberkracht uit op onderstaand bedrag.

• In basis is de taakstelling gesteld op	€	1.261.000
• Voortschrijdend inzicht leerde dat aanvullende bezuinigingen mogelijk zijn waardoor de taakstelling is verhoogd met	€	1.000.000
• Verhoging taakstelling Noaberkracht 2014	€	200.000
• Verhoging taakstelling Noaberkracht 2015	€	<u>703.000</u>
Taakstellende opdracht	€	3.164.000

Verloop taakstellingsopdracht x € 1.000

	2016	2017	2018	2019	2020
Ingebrachte taakstelling bedrijfsvoering vanuit Tubbergen en Dinkelland	1.261	1.261	1.261	1.261	1.261
Taakstelling Noaberkracht	0	0	1.000	1.000	1.000
Verhoging taakstelling Noaberkracht 2014		200	200	200	200
Eerder realiseren taakstelling	240	360	0	0	0
Verhoging taakstelling Noaberkracht 2015	200	350	703	703	703
Totale taakstelling	1.701	2.171	3.164	3.164	3.164
Gerealiseerde taakstelling: loonkosten personeel	1.430	1.808	1.961	2.075	2.082
Gerealiseerde taakstelling: kosten ICT	-12	125	148	131	148
Gerealiseerde taakstelling: overige kosten	283	267	290	277	277
Gerealiseerde taakstelling	1.701	2.199	2.399	2.483	2.507

Openstaande taakstelling	0	-28	765	681	657
--------------------------	---	-----	-----	-----	-----

Toelichting tabel

Zoals uit de tabel blijkt is de taakstelling 2016 volledig ingevuld. De meerjarige invulling is in termen van richtinggevende uitspraken betrokken bij het raadsperspectief 2017 en verwerkt in de begroting 2017. De daadwerkelijke uitwerking vindt in 2017 plaats.

16. JAARREKENING

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Balans, exploitatie en rechtmatigheid

Balans

Balans per 31 december					
(bedragen x € 1.000,--)	2016	2015		2016	2015
ACTIVA			PASSIVA		
Vaste activa			Vaste passiva		
Materiële vaste activa			Eigen vermogen		
Investeringen met een economisch nut			Reserves		
a. gronden uitgegeven in erfpacht	1.080	1.080	Algemene reserve	9.078	8.310
b. overige investeringen met economisch nut	47.981	48.005	Bestemmingsreserves	28.973	28.807
c. Investeringen met maatschappelijk nut	559	2.075	Gerealiseerd resultaat	1.447	1.393
d. strategische gronden	1.262	1.262		39.497	38.510
	50.882	52.422	Voorzieningen		
Financiële vaste activa			Verplichtingen, verliezen en risico's	2.734	2.347
Kapitaalverstrekking aan:			Door derden beklemde middelen	1.411	730
a. deelnemingen	2.479	1.992	Toekomstige verplichtingen	499	866
b. gemeenschappelijke regelingen	41	41		4.644	3.943
	2.520	2.033	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer		
			a. binnenlandse pensioenfondsen en		
Leningen aan:			verzekeringsinstellingen	694	771
a. woningbouwcorporaties	636	713	b. binnenlandse banken en overige		

b. Leningen aan deelnemingen	222	682	financiële instellingen	36.565	39.808
	858	1.395		37.259	40.579
overige langlopende leningen u/g	6.589	8.156			
bijdr. aan activa in eigendom van derden	167	175			
	6.756	8.330			
Totaal vaste activa	61.016	64.181	Totaal vaste passiva	81.400	83.032
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden			Nettoschulden met een rente-		
a. gronden in exploitatie	9.654	13.406	typische looptijd korter dan één jaar		
b. overige voorraden	701	1.287	a. kasgeldleningen	0	0
	10.355	14.693	b. bank- en girosaldi	0	0
			c. overige schulden	3.281	4.321
Uitzettingen looptijd korter dan 1 jaar				3.281	4.321
a. vorderingen op openbare lichamen	9.000	4.928			
b. belastingvorderingen	436	459			
c. overige vorderingen	1.245	1.441			
d. uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	1.217	384			
	11.899	7.211			
Liquide middelen					
a. kas	13	6			
b. bank- en girosaldi	4.152	4.848			

	4.165	4.853			
Overlopende activa	2.208	2.176	Overlopende passiva	4.960	5.761
Totaal vlottende activa	28.622	28.934	Totaal vlottende passiva	8.242	10.082
Totaal activa	89.642	93.115	Totaal passiva	89.642	93.115
			Waarborgsommen en garanties	79.400	83.579

Overzicht baten en lasten

Programmarekening 2016 (Bedragen x € 1.000)	Ontwerp baten	Ontwerp lasten	Ontwerp Saldo	Begroting baten	Begroting lasten	Begroting saldo	Rekening baten	Rekening lasten	Rekening saldo
a. Omschrijving programma									
Krachtige kernen	12.918	31.369	-18.451	19.538	42.683	-23.146	18.571	37.074	-18.502
Programma Economische kracht & werk	52	1.333	-1.281	2.305	3.916	-1.611	2.194	3.544	-1.350
Programma Omzien naar elkaar	6.694	25.985	-19.291	4.276	22.977	-18.701	4.156	19.679	-15.523
Programma Burger en bestuur	503	4.870	-4.366	503	5.050	-4.547	607	5.342	-4.735
Sub-totaal	20.167	63.557	-43.390	26.623	74.627	-48.004	25.527	65.638	-40.111
b. Alg. dekkingsmiddelen									
1. Lokale heffingen	6.705	0	6.705	6.745	0	6.745	6.812	0	6.812
2. Algemene uitkeringen	30.608	0	30.608	31.894	-22	31.916	31.465	-22	31.487
3. Dividend	1.302	86	1.217	1.505	86	1.420	1.381	76	1.305

4. Saldo financieringsfunctie	2.018	434	1.585	2.129	401	1.728	2.062	335	1.727
5. Overige alg. dekkingsmiddelen	558	309	249	580	79	501	374	546	-172
Sub-totaal	41.192	828	40.363	42.854	544	42.311	42.093	935	41.158
6. Onvoorzien	0	85	-85	0	45	-45	0	62	-62
Sub-totaal	0	85	-85	0	45	-45	0	62	-62
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	61.358	64.470	-3.112	69.477	75.215	-5.739	67.621	66.635	986
c. Mutaties reserves									
1. Mutaties reserves	12.580	9.469	3.112	31.816	26.077	5.739	30.323	29.862	460
Sub-totaal	12.580	9.469	3.112	31.816	26.077	5.739	30.323	29.862	460
Het gerealiseerde resultaat	73.939	73.939	0	101.293	101.293	0	97.943	96.497	1.446

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2016 van de Commissie BBV zijn er echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen bij open-einde regelingen. In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring overschrijding	Conclusie
	begroot	werkelijk	verschil		
Burger en Bestuur	5.050	5.342	(292)	Hogere dotatie pensioenvoorziening wethouders	Past binnen het beleid
				Vakantierechten	Past binnen het beleid

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De in deze jaarrekening verantwoorde bedragen zijn vermeld in euro's (€).

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen in het boekjaar waarin het dividend betaalbaar gesteld wordt (besluit tot toekenning van het dividend door de AvA).

Stelselwijziging

De gemeente kent per 31 december 2015 een bestemmingsreserve afval.

De commissie BBV beveelt stellig aan deze reserve te analyseren en om te zetten naar de van toepassing zijnde voorziening(en), op basis van de oorzaak waarvoor de bestemmingsreserve in de afgelopen jaren overwegend is gevormd. Per 31 december 2016 is deze reserve omgezet naar een voorziening op basis van artikel 44 lid 2 van de BBV. Hierin wordt bepaald dat tot de voorzieningen ook worden gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Balans

Immateriële vaste activa

Leningen en disagio

Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden in het eerste jaar na ingebruikname lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Jaarlijks wordt de boekwaarde met een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggedenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken en geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

Voor 2011 en volgende jaren zijn de kosten van onderwijshuisvesting doorgerekend volgens het rapport "Samen Scholen". Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat er afschrijving op de gebouwen zal plaatsvinden tot een restwaarde, de kostprijs dekkende grondwaarde op basis van € 90 per m².

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Investeringen met economisch nut	Afschrijvingstermijn
Gronden en terreinen	N.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Vervoersmiddelen	5-10
Machines apparaten en installaties	15

Overige vaste activa waaronder:	
Inventarissen	5
Automatisering	3-5

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Met betrekking tot investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut worden de volgende termijnen toegepast:

Investerings in de openbare ruimte (met uitsluitend maatschappelijk nut)	Afschrijvingstermijn
Wegen	20-25
Bruggen	25
Tunnels	40

Jaarlijks wordt de boekwaarde met een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering tot marktwaarde plaatsvinden. Bijdragen aan activa van derden zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa: voorraden

De voorraden goederen zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde en zijn opgenomen onder de materiele vaste activa als strategische gronden. Op de boekwaarde van deze bouwgronden wordt rente bijgeschreven. De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddelde betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde. De als "onderhanden werk" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden voorraden tegen lagere marktwaarde gewaardeerd. Het treffen van een voorziening gebeurt bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van dit volledige verlies. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich met name voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenen ten behoeve van de wethouders zijn echter op de actuariële waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Vorderingen en overlopende passiva

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december: Activa

Activa

Vaste Activa

Materiële vaste activa

De post materiële vaste activa word onderscheiden in:

Materiële vaste activa	Saldo	Saldo
(bedragen x € 1.000)	31-12-2016	31-12-2015
In erfpacht uitgegeven gronden	1.080	1080
Investeringen met een economisch nut	47.981	48.005
uitsluitend maatschappelijk nut	559	2.075
Strategische gronden	1.262	1.262
Totaal	50.882	52.422

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiele activa weer:

Materiële vaste activa	Boekwaarde	Investe-	Desin-	afschrijvingen	Boekwaarde
(bedragen x € 1.000)	1-1-2016	ringen	vesteringen		31-12-2016
In erfpacht uitgegeven gronden	1.080				1.080
Gebouwen	25.730	1.380		945	26.165
Gronden en	199			27	172

terreinen M.N.*					
Gronden en terreinen E.N.**	5.841		50	15	5.776
Grond,weg en waterw.M.N	1.829	5		1.447	386
Grond,weg en waterw.E.N	13.900	695		655	13.940
Overige mat.vaste activa E.N.	385		12	42	331
Overige mat.vaste activa M.N.	47			47	0
Vervoermiddelen	221			87	134
Duurzame bedrijfsmiddelen E.N	1.928	1	20	275	1.634
Strategische gronden	1.262				1.262
*M.N. maatschappelijk nut					
**E.N. economisch nut					
Totaal	52.421	2.081	82	3.540	50.882

De strategische gronden bestaat uit de volgende onderdelen:

Strategische gronden	Boekwaarde 1-1-2016	Mutaties 2016	Wijziging balansindeling	Boekwaarde 31-12-2016
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>				
Ruilgronden zonder directe bestemming	981			981
Euro Eiland	315			315
Rossum Noord Overig	-138			-138
Drosteweg Saasveld	104			104
Totaal	1.262			1.262

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen in materiële vaste activa met economisch nut staan in

onderstaand overzicht vermeld:

Materiële vaste activa met economisch nut	gesteld	voorgaande	dienstjaar	krediet
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	krediet	dienstjaren		
Nieuwbouw basisschool Rossum	2.277	311	1.370	596
Riolering: vervangingsmaatrvrijverval riolering	600	176	424	0
Riolering: vervangingsmaatrvrijverval riolering	133	2	98	33
Riolering: vervangingsmaatrvrijverval riolering	600		137	463
Totaal	3.610	489	2.029	1.092

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Kredietoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2016 van de Commissie BBV zijn er situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uitgezette beleid en binnen het doel blijven waarvoor het krediet beschikbaar is gesteld. Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt dat er geen kredietoverschrijdingen zijn die de groter zijn dan € 10.000.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Financiële vaste activa	Boekwaarde 1-1-2016	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijving/aflossing	Boekwaarde 31-12-2016
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>					
Kapitaalverstrekkingen:					
Deelnemingen	1.992	487			2.479
Gemeenschappelijke regelingen	41				41
	2.033	487	0	0	2.520
Leningen aan :					
Woningbouwcorporaties	713			77	636
Leningen aan deelnemingen	682		460		222
	1.395	0	460	77	858
Overige langlopende leningen	8.156	47		1.614	6.589
Bijdr. aan activa in eigendom van derden	174			7	167

	8.330	47	0	1.621	6.756
Totaal	11.758	534	460	1.698	10.134

vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar in exploitatie genomen bouwgronden en overige voorraden. De niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn ondergebracht onder de materiele activa onderdeel strategische gronden. Van de in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden gegeven:

Gronden in exploitatie	Boekwaarde	Mutaties in het jaar 2016			Boekwaarde	Nog uit te geven grond
		Uitgaven	Inkomsten	Winstneming		
	per				per	
	1-1-2016				31-12-2016	31-12-2016
	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	(*1.000)	m2
Pierik	-728	107	1.081	1.000	-702	10.146
Brookhuis	2.526	248	1.630		1.144	18.394
Reestman	13	37	126	65	-12	1.327
Deurninger es	2.405	183	1.344		1.244	10.532
De Schil	441	22	87		375	4.390
Diezelkamp	-50	27	101	80	-44	2.311
Rossum Noord	454	50			504	7.503
Kraakenhof	75	6			82	1.560
Spikkert	2.231	1.021	471		2.781	32.258
Commanderie	2.140	371	1.054		1.456	12.611
Noord Deurningen	63	25	88		0	8.526
Tilligte West	199	4			203	4.848
De Kafmolen	-21	0	109	120	-10	345
De Mors IV	560	38	295		303	17.302
Echelpoel III	2.057	64	870		1.250	24.151
Sombeek IV	1.042	67	31		1.078	27.595

Totaal	13.406	2.271	7.287	1.265	9.654	183.799
--------	--------	-------	-------	-------	-------	---------

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Vorderingen	Saldo	Saldo
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2016	31-12-2015
Vorderingen op openbare lichamen	9.000	4.928
Belastingvorderingen	436	459
Overige vorderingen	1.245	1.441
uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	1.217	384
Totaal	11.899	7.211

Specificatie uitzettingen in 's Rijks schatkist:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	516			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	402	475	431	440
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	114	41	85	76
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	68.800			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal	68.800			

	dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen				
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	516			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	36.565	43.180	39.681	40.482
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	402	475	431	440

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	Saldo	Saldo
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2016	31-12-2015
Kas	13	6
Bank	4.152	4.848
Totaal	4.165	4.853

Alle liquide middelen staan ter onmiddellijke beschikking van de gemeente.

Overlopende activa

Overlopende activa	Saldo	Saldo
--------------------	-------	-------

<i>(Bedragen x € 1.000)</i>	31-12-2016	31-12-2015
Vooruitbetaalde bedragen	1	832
Nog te ontvangen bedragen	2.208	1.344
Totaal	2.208	2.176

Toelichting op de balans per 31 december: Passiva

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Reserves	Saldo	Saldo
<i>bedragen x € 1.000</i>	31-12-2016	31-12-2015
Algemene reserve	9.078	8.310
Bestemmingsreserves	28.973	28.807
Resultaat na bestemming	1.447	1.393
Totaal	39.497	38.510

Het verloop van de reserves wordt hieronder toegelicht:

Algemene reserve				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Buffer om in uiterste noodzaak incidentele onverwachte/onvoorziene uitgaven maar ook rekeningterkorten te dekken.				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen		1.632.905,00		
Reserve gemeentehuis		3.206,00		
Vorbereidingskosten Dorper Esch			31.739,25	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			837.000,00	
Algemene reserve - Totaal	€ 8.310.330,99	1.636.111,00	868.739,25	€ 9.077.702,74

Reserve nog te bestemmen resultaat vorig boekjaar									
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12					
Doel/motief: Het te verdelen resultaat van de exploitatie toe te voegen aan het eigen vermogen									
Resultaatbestemming 2015			1.393.184,00						
Reserve saldo van de rekening - Totaal	€ 1.393.184,00	0,00	1.393.184,00	€ 0,00					
Reserve dekking kapitaallasten accommodaties									
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12					
Doel/motief: Dekking kapitaallasten uitvoering accommodatieplan 1992 en verstrekte investeringsbijdragen 1994-1999.									
Renteberekening		112.785,12							
Kapitaallasten diverse investeringen			171.664,27						
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			2.196.823,10						
Reserve dekking kapitaallasten accommodaties - Totaal	€ 2.255.702,25	112.785,12	2.368.487,37	€ 0,00					
Reserve grondexploitatie									
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12					
Doel/motief: Buffer voor activiteiten verband houdend met de exploitatie van gronden voor woningbouw en bedrijfsterreinen.									
Renteberekening		13.258,80							
Complex Diezelkamp te Saasveld		80.000,00							
Complex Kafmolen te Denekamp		120.000,00							
Complex Reestman te Weerselo		65.000,00							
Complex 't Pierik fase 2 te Denekamp		1.000.000,00							
Kosten afgewikkelde complexen			4.247,70						
Reserve grondexploitatie - Totaal	€ 662.940,88	1.278.258,80	4.247,70	€ 1.936.951,98					
Reserve verbeteren toeristische entrees kernen/rotondes									

Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Incidenteel realisering kunstwerken.				
Twee kunstwerken op Rotonde			400,00	
Reserve kunst - Totaal	€ 67.000,00	0,00	400,00	€ 66.600,00
Reserve rente egalisatie				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Om rentefluctuaties te kunnen beheersen binnen de begroting.				
Renteberekening		50.289,60		
Vrijval ivm plafond			50.289,60	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			1.257.240,32	
Reserve rente egalisatie - Totaal	€ 1.257.240,32	50.289,60	1.307.529,92	€ 0,00
Reserve onderhoud gebouwen				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Spreiden van de lasten welke voortvloeien uit het groot onderhoud van diverse gemeentelijke gebouwen (met uitzondering van onderwijsgebouwen).				
Dotatie aan reserve onderhoud gebouwen		335.000,00		
Onderhoudskosten			112.806,89	
Reserve onderhoud gebouwen - Totaal	€ 1.150.003,53	335.000,00	112.806,89	€ 1.372.196,64
Reserve huisvesting onderwijs				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Gelijkmatische verdeling van lasten betreffende onderwijshuisvesting.				
Dotatie onderwijshuisvesting		1.125.584,00		
Afwikkeling Scheeperschool		139.000,00		
Kapitaallasten nieuwbouw Rossum		78.000,00		

Voordeel onderhoud en zakelijke kosten		48.000,00			
Voordeel afwikkeling laatste investeringen		17.000,00			
Onttrekkingen onderwijshuisvesting			1.727.395,40		
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			1.101.344,21		
Reserve huisvesting onderwijs - Totaal	€ 1.421.155,61	1.407.584,00	2.828.739,61	€ 0,00	
Reserve dividend WMO Beheer					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12	
Doel/motief: Afgezonderd houden van algemene reserve en (deels) inzetten om verlies structureel dividend als gevolg van verkoop te compenseren.					
Renteberekening		320.000,04			
Compensatie verlies Dividend WMO			125.000,00		
Dekkingsmiddelen WMO			195.000,04		
Reserve dividend WMO Beheer - Totaal	€ 8.000.000,00	320.000,04	320.000,04	€ 8.000.000,00	
Reserve dekking afschrijvingen investeringen majeure projecten					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12	
Doel/motief: Dekking kapitaallasten investeringen welk bij de begroting 2017 uit de exploitatie zijn gehaald.					
Reserve majeure projecten		6.233.201,89			
Reserve dividend WMO Beheer - Totaal	€ 0,00	6.233.201,89	0,00	€ 6.233.201,89	
Reserve majeure projecten					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12	
Doel/motief: Realiseren viertal majeure projecten uit het collegeprogramma "Bouwen aan de toekomst".					
Reserve incidenteel beschikbare		3.495.000,00			

algemene middelen				
Ondernemersloket			51.977,69	
Commanderie/stadsweide			48.319,97	
Klooster Ootmarsum			28.963,83	
Herinrichting Vledderstraat- Brinkstraat Denekamp 2e fase			14.870,00	
Verbinding Meijerij			4.440,00	
Kulturhus Denekamp/van reserve vastgoed			-522.601,00	
Gymzaal Tilligte			39.500,00	
Afkoop groot onderhoud sport			266.815,59	
Uitvoering dorpsplan plus Tilligte			1.511,00	
Bijdrage kleedkamers DTC en privatisering			176.349,00	
"Zuinig op sport"-kunstgrasvelden			100.000,00	
Uitvoering gebiedsvisie NO- Twente			4.013,67	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			575.793,88	
Rondweg Weerselo			11.904,83	
Centrumplein			33.284,28	
Dorpsplan Plus Lattrop/van reserve vastgoed			-303.337,00	
Uitvoering dorpsplan plus Agelo			69.413,50	
Dusinksweg 2e fase			7.599,00	
Sanering Diepengoor			300.000,00	
Gymvoorziening Lattrop			200.000,00	
Kanaal Almelo Norhorn			14.875,78	
Reserve kapitaallasten investeringen majeure projecten			6.233.201,89	
Reserve majeure projecten - Totaal	€ 4.677.413,91	3.495.000,00	7.356.895,91	€ 815.518,00

Reserve dekk.kap.lst.werf O/brdw.kaz.O+W				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Dekking van de investeringen in de centrale gemeentewerf en kazernes. Activa met een meerjarig economisch nut moeten geactiveerd worden en er dient op consistente wijze op te worden afgeschreven. Reserves mogen hier niet ineens op in mindering gebracht te worden. Investeringen met een meerjarig maatschappelijk nut mogen, mits gedaan in de openbare ruimte, geactiveerd worden. Het is wel wenselijk ze in een zo kort mogelijke termijn af te schrijven en derhalve is het ook toegestaan reserves hierop in mindering te brengen.				
Kapitaallasten investeringen			104.150,15	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			1.893.227,00	
Reserve dekk.kap.lst.werf O/brdw.kaz.O+W - Totaal	€ 1.997.377,15	0,00	1.997.377,15	€ 0,00
Reserve conversie aandelen Vitens				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Reserveren opbrengst aandelen ter aflossing lening.				
Aflossing lening Vitens			188.773,00	
Reserve conversie aandelen Vitens - Totaal	€ 1.131.506,44	0,00	188.773,00	€ 942.733,44
Reserve Dusinksweg Oms				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Reserveren gelden t.b.v. dekking van de afschrijving van de Dusinksweg Ootmarsum.				
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen			273.918,00	
Reserve Dusinksweg Oms - Totaal	€ 273.918,00	0,00	273.918,00	€ 0,00
Reserve afval				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Egalisatierekening die dient om ongewenste schommelingen (sterke fluctuatie) van door de gemeente aan burgers in rekening te brengen tarieven voor afvalstoffenheffing en reinigingsrecht op te vangen. Uitgangspunt hierbij is kostendeekkende tarief.				
Exploitatie tekort			76.316,95	
Sanering Diepengoor			122.017,00	

Voorziening afval			870.586,56		
Reserve afval - Totaal	€ 1.068.920,51	0,00	1.068.920,51	€ 0,00	
Reserve wegen en kunstwerken					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12	
Doel/motief: Spreiden van de lasten welke voortvloeien uit het groot onderhoud van wegen en kunstwerken.					
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen		1.000.000,00			
Reserve wegen en kunstwerken - Totaal	€ 0,00	1.000.000,00	0,00	€ 1.000.000,00	
Reserve vastgoed					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12	
Doel/motief: Inzicht verschaffen in de financiële claims die rusten op de verschillende vastgoedlocaties en de financiële gevolgen daarvan voor de gemeente te beperken					
Verkoop gemeentewerf te Weerselo		310.212,66			
Verkoop grenswisselkantoor Rammelbeek		35.000,00			
Verkoop gronden gymvoorziening te Lattrop		144.809,09			
Verkoop gronden Dorpsplan plus Tilligte		66.000,00			
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen		860.991,19			
Kulturhus Denekamp/naar reserve majeure projecten			522.601,00		
Dorpsplan Plus Lattrop/naar reserve majeure projecten			303.337,00		
Historische claim werf Weerselo (reserve incidenteel beschikbare algemene middelen)			780.370,00		
Boekwaarde gronden			50.072,86		

gymvoorziening te Lattrop					
Boekwaarde gronden Dorpsplan plus Tilligte			31.931,24		
Verkoopkosten vastgoed			32.627,94		
Reserve vastgoed - Totaal	€ 303.927,10	1.417.012,94	1.720.940,04	€ 0,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen					
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12	
Doel/motief: Vrij beschikbare algemene middelen					
Reserve Majeure projecten		575.793,88			
Historische claim werf Weerselo (reserve vastgoed)		780.370,00			
Stelpost crisismaatregelen		70.000,00			
Saldo meerjarenbegroting 2016		330.027,00			
Saldo 2e programmajournaal 2015		176.625,00			
Saldo 2e programmajournaal 2016		2.130.770,00			
Algemene reserve		837.000,00			
Resultaatbestemming 2015		1.237.057,00			
Reserve rente egalisatie		1.257.240,32			
Reserve dekking kapitaallasten accommodaties		2.196.823,10			
Reserve onderwijshuisvesting		1.101.344,21			
Reserve dekking kapitaallasten centrale werf en kazerne		1.893.227,00			
Reserve Dusinksweg		273.918,00			
Reserve gemeenthuis			3.206,00		
Reserve majeure projecten			3.495.000,00		
Algemene reserve			1.632.905,00		
Afboeken investeringen maatschappelijk nut			1.398.827,12		
Saldo 1e programmajournaal 2016			172.881,00		

Volkshuisvesting			231.219,46	
Reserve vastgoed			860.991,19	
Reserve wegen en kunstwerken			1.000.000,00	
Reserve incidenteel beschikbare algemene middelen - Totaal	€ 4.540.227,80	12.860.195,51	8.795.029,77	€ 8.605.393,54
Reserves - Totaal	€ 38.510.848,49	€ 30.145.438,90	€ 30.605.989,16	€ 38.050.298,23

Voorzieningen

De in de balans opgenomen voorzieningen bestaan uit de volgende posten:

Voorzieningen	Saldo	Saldo
<i>bedragen x € 1.000</i>	31-12-2016	31-12-2015
Verplichtingen, verliezen en risico's	2.734	2.347
Door derden beklemde middelen	1.411	730
Toekomstige verplichtingen	499	866
Totaal	4.644	3.943

Het verloop van de voorzieningen wordt hieronder toegelicht:

Voorziening pensioenaanspraken wethouders				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: (Oud-)wethouders kunnen op basis van hun rechtspositie aanspraak maken op een pensioenuitkering. Om deze toekomstige verplichting te kunnen voldoen, is deze voorziening in het leven geroepen.				
Storting pensioen aanspraken wethouders		557.101,05		
Pensioen uitkeringen			170.683,00	
Voorziening pensioenaanspraken wethouders - Totaal	€ 2.347.419,80	557.101,05	170.683,00	€ 2.733.837,85
Voorziening liquidatie Top Craft				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Dekking van toekomstige kosten verband houdend met de herstructurering/ontmanteling van de				

Gemeenschappelijke Regeling WOT en Top-Craft.				
Afbouw voorziening			367.164,65	
Voorziening liquidatie Top Craft - Totaal	€ 866.040,00	0,00	367.164,65	€ 498.875,35
Voorziening riolering				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Egalisatierekening die dient om ongewenste schommelingen (sterke fluctuatie) van door de gemeente aan burgers in rekening te brengen tarieven voor rioolrecht op te vangen. Uitgangspunt hierbij is kostendekkende tarieven voor rioolrecht.				
Toevoeging exploitatieoverschot		10.850,47		
Sanering Diepengoor			200.000,00	
Voorziening riolering - Totaal	€ 729.594,89	10.850,47	200.000,00	€ 540.445,36
Voorziening afval				
Omschrijving boeking	Stand 1/1	Bij	Af	Stand 31/12
Doel/motief: Egalisatierekening die dient om ongewenste schommelingen (sterke fluctuatie) van door de gemeente aan burgers in rekening te brengen tarieven voor afvalstoffenheffing en reinigingsrecht op te vangen. Uitgangspunt hierbij is kostendekkende tarief.				
Reserve afval		870.586,56		
Voorziening afval - Totaal	€ 0,00	870.586,56	0,00	€ 870.586,56
Voorzieningen - Totaal	€ 3.943.054,69	€ 1.438.538,08	€ 737.847,65	€ 4.643.745,12

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Vaste schulden (<i>bedragen x € 1.000</i>)	Saldo	Saldo
Rentetypische looptijd 1 jaar of langer	31-12-2016	31-12-2015
Onderhandse leningen:		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	694	771

- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.565	39.808
Totaal	37.259	40.579

Er is een nieuwe lening aangetrokken van € 10 miljoen. Daarnaast is er € 13,32 miljoen afgelost waardoor het totaal aan leningen komt op € 37,26 miljoen. De totale rentelast voor het jaar met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 0,98 miljoen.

Flottende passiva

Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar

Netto-vlottende schulden (bedragen x € 1.000)	Saldo	Saldo
	31-12-2016	31-12-2015
<i>Rentetypische looptijd korter dan 1 jaar</i>		
Overige schulden:		
Crediteuren	1.938	2.634
Waarborgsommen	49	62
Verplichtingen	1.102	1.365
Transitorische rente	192	260
Totaal	3.281	4.321

Overlopende passiva

Overlopende passiva	Saldo	Saldo
	31-12-2016	31-12-2015
<i>bedragen x € 1.000</i>		
Van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen op specifieke uitkeringen	3.190	1.547
Nog te betalen bedragen	1.770	4.214
Totaal	4.960	5.761

Specificatie van derden ontvangen bedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel:

Overlopende passiva	Saldo	Ontvangsten	Betalingen	Saldo
	1-1-2016			31-12-2016
van derden ontvangen bedragen				
Regeling:				
ILG Nationaal Landschap		100.000	40.000	60.000

RMC gelden (reg.meld-en coördinatiefunctie)	134.298	93.153	56.287	171.164
Herstructurering ind.terrein De Mors Ootmarsum	442.500		442.500	-
Herstructurering ind.terrein Echelpoel Weerselo	30.000		30.000	-
Externe Veiligheid (MEVO)	27.444		27.444	-
Volkshuisvesting/Wonen, zorg en welzijn	221.260		221.260	-
Investeren met gemeenten: project Masterplan O'sum	0	1.090.328	369.455	720.873
Opstellen van 8 bedrijfsnatuurplannen	2.715			2.715
IMG: project Weerselo	23.670	1.027.850	30.086	1.021.434
IMG: Centrum Weerselo	99.000	11.000	63.088	46.912
Kunstwerken buitenruimte Natura Docet	0			-
Subsidie sportaccommodaties Ti-Volly Tilligte	0			-
Investering kwaliteitsimpuls groene omgeving	39.561		37.500	2.061
Planvorming Vliegveldstraat	31.970		10.471	21.500
Agenda van Twente/Fonds Recreatie en Toerisme 2012	60.544		24.200	36.344
Subsidie Camping De Haer	2.948			2.948
Gemeentelijk energieloket 2.0	3.780	43.205		46.985
Kwaliteit stedelijke leefomgeving De Timp	93.749	93.749		187.498
Herontwikkeling Maddog Grotestraat D'kamp	200.000			200.000
Restauratie Het Molenhuisje O'sum	44.636		44.636	-
Herinrichting populierenpark Molenbeek Ootmarsum	90.000			90.000
Herstel omgeving Kuiperberg		121.596		121.596
Trambaan Oldenzaal Denekamp		29.200		29.200
Planuitwerking Natura 2000		407.626		407.626
Kanaal Almelo Nordhorn		21.075		21.075
Totaal	1.548.075	3.038.781	1.396.926	3.189.930

Waarborgen en garanties

Gegarandeerde leningen

In onderstaande tabel zijn leningen opgenomen, waarvoor de gemeente een achtervangpositie inneemt. In geval van achtervang houdt het risico in dat de gemeente kan worden aangesproken, mits in eerste instantie de instelling zelf en het WSW in tweede instantie niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen.

Geldnemer	Aard / omschrijving	Oorspronkelijk	Percentage	Restant per
		bedrag x € 1.000	dekking	31-12-2016 x € 1.000
Stichting Mijande Wonen	garantie	1.374	100%	1.307
St. Bibliotheek Dinkelland	garantie	330	100%	291
St. Zorggroep Sint Maarten	garantie	913	100%	722
		2.617		2.320

Geborgde leningen

Het risico voor de gewaarborgde geldleningen doet zich voor als de instelling niet langer aan zijn financiële verplichting kan voldoen.

geldnemer	Aard / Omschrijving	Oorspronkelijk	Restantschuld per
		bedrag x € 1.000	31-12-2016 x € 1.000
Stichting Mijande Wonen	borg WSW	89.715	77.080
		89.715	77.080

Daarnaast staat de gemeente Dinkelland borg voor een tweetal geldleningen van Veiligheidsregio Twente . De borgstelling is naar ratio van het aantal aandelen en bedraagt € 941.786.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente Dinkelland is verwikkeld in langlopend conflict betreffende de verkoop en terugkoop van een bedrijfskavel. Ter uitvoering van een vonnis van de rechtbank is in 2007 verkochte grond in 2012 door de gemeente tegen betaling van de oorspronkelijk koopprijs en rente teruggekocht. Tegen deze uitspraak is door de gemeente tot aan de Hoge Raad geprocedeerd. Deze komt tot dezelfde conclusie als de rechtbank. Daarmee is de gemeente aansprakelijk te stellen voor eventueel door de toenmalige koper geleden schade. De rechtbank heeft drie deskundigen benoemd om te komen tot een schadebepaling. Het rapport zal in eerste instantie met de status "concept" worden aangeboden aan de beide partijen die daarna nog een reactie mogen geven. Het definitieve deskundigenrapport wordt medio 2017 bij de rechtbank ingediend, en dan zal de rechtbank er nog een oordeel over moeten geven. Naar verwachting van onze advocaat is een uitspraak

van de rechtbank niet eerder te verwachten dan medio september 2017.

Van de eventuele verplichting kan op dit moment geen betrouwbare schatting gemaakt worden. Daarom is dit risico opgenomen in de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Wel is met dit soort risico's rekening gehouden in de paragraaf weerstandsvermogen.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet in uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

Leerlingenvervoer

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
DVG	Schooljaar 2013/2014 t/m schooljaar 2015/2016. Optionele verlenging van 2x1 jaar. Verlengd tot schooljaar 2016/2017	€ 660.000 voor Dinkelland en Tubbergen samen.

Omdat dit een gezamenlijke aanbesteding is en er ritten gepland worden waar kinderen van beide gemeenten in zitten kan dit bedrag niet gesplitst worden tussen Dinkelland en Tubbergen.

Levering elektra en gas

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Greenchoice (electra) Eneco (gas)	1 januari 2016 tot en met 31 december 2018	€ 475.000

In samenwerking met het inkoopcollectief van Twentse gemeenten zijn contracten afgesloten.

Huisvuilinzameling

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Van Gansewinkel	Van 1 januari 2016 t/m 31 december 2020 met een optionele verlenging van 3 x 1 jaar. Contractbeheer gaat via ROVA vanaf 1 januari 2016.	€ 380.000
ROVA	Vanaf 1 januari 2016 beheer en organisatie kosten en kosten DIFTAR	€ 160.560

WMO Huishoudelijke hulp

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Verschillende leveranciers	1 januari 2015 t/m 31-12-2015. Contracten zijn verlengd tot 31-12-2016.	€ 1.450.000

De gemeente heeft voor de duur van 1 jaar raamovereenkomsten afgesloten. Klanten die zorg in natura wensen kunnen kiezen uit verschillende gecontracteerde aanbieders.

WMO hulpmiddelen

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Harting-Bank	1 januari 2013 t/m 31 december 2016. Optionele verlenging van tweemaal 1 jaar.	Verschildt erg per jaar, afhankelijk van afname.

WMO maatwerkvoorzieningen

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca. € 2.500.000
diversen	1 januari 2015 t/m 31 december 2015. Optionele verlenging van driemaal 1 jaar. Verlengd tot 31 december 2016	De klant heeft keuzevrijheid bij welke zorgaanbieder wordt ingekocht. Uiterlijk 1 april 2017 hebben de zorgaanbieders hun jaarrekeningen ingediend. Dan is er enige duidelijkheid over de financiële verplichtingen

Jeugdzorg

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
diversen	1 januari 2015 t/m 31 december 2015. Optionele verlenging van driemaal 1 jaar. Verlengd tot 31 december 2017	De klant heeft keuzevrijheid bij welke zorgaanbieder wordt ingekocht. Uiterlijk 1 april 2017 hebben de zorgaanbieders hun jaarrekeningen ingediend. Dan is er enige duidelijkheid over de financiële verplichtingen

Regio Taxi

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Brookhuis	1 oktober 2011 t/m 30 juni 2016.	€ 307.000
DVG/Nijhuis	1 juli 2016 t/m 30 juni 2017	

Nieuwe aanbesteding voor regiotaxi en het leerlingenvervoer is inmiddels gepubliceerd.

Trapliften

Leverancier	Looptijd	Jaarlijkse verplichting ca.
Otto Ooms BV	2011 t/m 2014. Verlengd tot 31 december 2016.	Verschildt erg per jaar, afhankelijk van afname.

Inzake levering, onderhoud en reparatie van trapliften.

Verlof

	Looptijd	Verplichting
Dinkelland	1 juni t/m 31 december 2016	Vakantiegeld € 10.884 Verlof € 19.850

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Toelichting en analyse op de baten en lasten

Onderstaand zijn de belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging toegelicht voor ieder afzonderlijk programma en thema. De belangrijkste verschillen tussen de begroting na wijziging en de gerealiseerde baten en lasten zijn ook reeds benoemd in de nota van aanbidding en de programmaverantwoording 2016 in het Jaarverslag 2016, dat een onlosmakelijk deel vormt van deze Jaarstukken 2016.

Programma Krachtige kernen								
Thema Wonen en vastgoed								
				Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisati e versus begr. na wizj.	
Baten				6.360	9.365	10.908	1.543	
Lasten				9.386	14.757	14.275	483	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten				-3.026	-5.393	-3.367	2.025	
Ontrekkingen aan reserves				62	2.203	-125	-2.327	
Toevoegingen aan reserves				1.000	1.000	1.265	-265	
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten				-3.964	-4.190	-4.757	-567	
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:							€	€
Voordelen								
*	Volkshuisvesting/wonen, zorg en welzijn (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar)						56	
*	Omgevingsvergunninge						20	

	n									
*	Energiekosten gebouwen							46		
*	Gronden							31		
*	Grondbeleid							22		
									175	
<u>Nadele</u>										
*	Storting voorziening Klooster Ootmarsum							-750		
									-750	
*	Per saldo overige voor- en nadelen								8	
Totaal nadeel per saldo									-567	
Thema Mobiliteit en bestendigheid										
					Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.		
Baten					5.541	7.856	6.391	-1.465		
Lasten					15.832	20.119	15.552	4.566		
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten					-10.291	-12.262	-9.161	3.101		
Ontrekkingen aan reserves					3.811	6.012	2.825	-3.187		
Toevoegingen aan reserves					48	0	0	0		
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten					-6.527	-6.250	-6.336	-86		
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:								€	€	
<u>Voordelen</u>										
*	Bedrijfsvoering brandweer							22		
*	Herinrichting centrum Denekamp (budget overgeheveld naar het volgend									

	dienstjaar)						55		
*	Verkeer						67		
*	Sociaal domein*						25		
								169	
<u>Nadele</u>									
*	Onderhoud wegen						-21		
*	Straatmeubilair						-16		
*	Sanering Diepengoor (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar)						-228		
								-265	
*	Per saldo overige voor- en nadelen							10	
Totaal nadeel per saldo								-86	
Thema Maatschappelijke voorzieningen									
				Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.		
Baten				1.016	2.316	1.273	-1.044		
Lasten				6.151	7.807	7.246	561		
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten				-5.134	-5.491	-5.974	-483		
Ontrekkingen aan reserves				1.815	1.632	2.553	920		
Toevoegingen aan reserves				1.126	1.126	1.336	-211		
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten				-4.445	-4.984	-4.757	227		
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:							€	€	
<u>Voordelen</u>									
*	Verplaatsing vv DTC'07 (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar)						26		
*	Zwembad Dorper Esch (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar voor een								

	dienstjaar)						13		
								13	
<u>Nadele</u>									
*									
								0	
*	Per saldo overige voor- en nadelen								-2
Totaal voordeel per saldo									
								11	
Thema Ondernemen en arbeidsmarkt									
				Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.		
Baten				0	113	550	436		
Lasten				616	671	910	-239		
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten				-616	-558	-360	198		
Ontrekkingen aan reserves				270	287	62	-225		
Toevoegingen aan reserves				0	0	35	-35		
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten				-346	-271	-333	-62		
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:							€	€	
<u>Voordelen</u>									
*	Bevordering handel en ambacht (budget overgeheveld naar het volgend dienstjaar voor € 15 k)								
							21		
								21	
<u>Nadele</u>									
*	Terrein Avia Tankstation grensovergang								-75

										-75
*	Per saldo overige voor- en nadelen									-8
Totaal voordeel per saldo										-62
Thema Plattelandseconomie										
				Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.			
Baten				0	2.154	1.486	-668			
Lasten				-52	2.446	1.787	658			
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten				52	-292	-301	-10			
Ontrekkingen aan reserves				0	25	19	-6			
Toevoegingen aan reserves				0	0	0	0			
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten				52	-267	-282	-16			
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:							€		€	
<u>Voordelen</u>										
*										0
<u>Nadelen</u>										
*	Uitvoering Plattelandstoerisme						-15			
										-15
*	Per saldo overige voor- en nadelen									-1
Totaal nadeel per saldo										-16
Programma Omzien naar elkaar										

Thema Zelf										
					Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.		
Baten					5	5	3	-2		
Lasten					984	546	569	-23		
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten					-979	-542	-567	-25		
Ontrekkingen aan reserves								0		
Toevoegingen aan reserves								0		
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten					-979	-542	-567	-25		
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:								€	€	
<u>Voordelen</u>										
*									0	
<u>Nadelen</u>										
*	Sociaal domein*							-23		
									-23	
*	Per saldo overige voor- en nadelen									-2
Totaal nadeel per saldo									-25	
Thema Samen										
					Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.		
Baten					5.784	3.070	3.148	77		
Lasten					13.307	10.746	9.576	1.170		
Gerealiseerde totaal saldo van					-7.523	-7.676	-6.429	1.247		

baten en lasten								
Ontrekkingen aan reserves		3	2	2	0			
Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0			
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-7.520	-7.674	-6.426	1.247			
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:					€	€		
<u>Voordelen</u>								
*	Huisvesting en begeleiding nieuwkomers				35			
*	Sociaal domein*				1.216			
							1.251	
<u>Nadelen</u>								
*								
							0	
*	Per saldo overige voor- en nadelen						-4	
Totaal voordeel per saldo							1.247	
Thema Overdragen								
			Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.		
Baten			905	1.201	1.005	-196		
Lasten			11.694	11.685	9.533	2.152		
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten			-10.789	-10.483	-8.528	1.956		
Ontrekkingen aan reserves			0	135	135	0		
Toevoegingen aan reserves			0	0	0	0		
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten			-10.789	-10.348	-8.393	1.956		

De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:							€	€
Voordelen								
*	Sociaal domein*						1.956	
							1.956	
Nadele								
*	Per saldo overige voor- en nadelen							
Totaal voordeel per saldo								1.956
<u>Opmerking m.b.t. eigen bijdragen WMO huishoudelijke hulp</u>								
<p><i>Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau.</i></p>								
Programma Burger en bestuur								
Thema Samenwerking								
				Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.	
Baten				0	0	0	0	
Lasten				358	359	305	54	
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten				-358	-359	-305	54	
Ontrekkingen aan reserves							0	

Toevoegingen aan reserves						0		
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-358	-359	-305	54			
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:						€	€	
<u>Voordelen</u>								
*	Budget onderzoek horizonverkenning				20			
*	Bijdrage casco Twente bedrijf				30			
							50	
<u>Nadelen</u>								
*								
							0	
*	Per saldo overige voor- en nadelen						4	
Totaal voordeel per saldo							54	
Thema Dienstverlening								
		Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Vershil realisatie versus begr. na wijz.			
Baten		503	503	607	103			
Lasten		4.512	4.691	5.036	-345			
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten		-4.009	-4.188	-4.430	-242			
Ontrekkingen aan reserves		0	0	0	0			
Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0			
Gerealiseerde totaal resultaat van baten en lasten		-4.009	-4.188	-4.430	-242			
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:						€	€	

Voordelen									
*	Verkiezingen								37
*	Lagere kosten en hogere boeten bij invordering leges, rechten en retributies								27
*	Sociaal domein*								3
									67
Nadele n									
*	Wethouderspensioen en wachtgelden								-325
									-325
*	Per saldo overige voor- en nadelen								16
Totaal voordeel per saldo									-242
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien									
				Raming begrotingsjaar voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar	Verschil realisatie versus begr. na wijz.		
BATEN									
A. Lokale heffingen				6.705	6.745	6.812	67		
B. Algemene uitkeringen				30.608	31.894	31.465	-430		
C. Dividend				1.302	1.505	1.381	-125		
D. Saldo financieringsfunctie				2.018	2.129	2.062	-67		
E. Overige algemene dekkingsmiddelen				558	580	374	-206		
F. Onvoorzien				0	0	0	0		
TOTAAL BATEN				41.192	42.854	42.093	-761		
LASTEN									
A. Onroerende zaak belasting				0	0	0	0		
B. Algemene uitkeringen				0	-22	-22	-0		
C. Dividend				86	86	76	-10		

D. Saldo financieringsfunctie			434	401	335	-66		
E. Overige algemene dekkingsmiddelen			309	79	546	467		
F. Onvoorzien			85	45	62	17		
TOTAAL LASTEN			913	589	997	408		
Saldo van baten en lasten			40.278	42.266	41.097	-1.169		
Mutaties reserves			-727	-2.509	-2.389	119		
Resultaat van baten en lasten			39.551	39.757	38.707	-1.050		
De verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:						€	€	
<u>Voordelen</u>								
*	Baten toeristenbelasting					86		
*	Algemene uitkering					196		
							282	
<u>Nadele</u>								
*	Baten forensenbelasting					-14		
*	Onderuitputting kapitaallasten					-258		
*	Vakantierechten 2016					-364		
*	CAO aanpassingen					-51		
*	Sociaal domein*					-626		
								-1.313
*	Per saldo overige voor- en nadelen							-19
Totaal nadeel per saldo								-1.050

17. BIJLAGEN

In dit hoofdstuk zijn bijlagen te vinden ter ondersteuning van, en verdieping op de jaarrekening. Het gaat hierbij om:

- Overzicht incidentele baten en lasten
- Wet Normering en bezoldiging Topfunctionarissen en semipublieke sector
- Single audit Single information (SiSa)
- Investeren met gemeenten (IMG) en Externe Veiligheid
- BTW nieuwe taken decentralisaties sociaal domein

Overzicht van incidentele baten en lasten

Begrotingstechnisch is over 2016 rekening gehouden met een saldo van incidentele baten en lasten van € 3.385.000. Hierover bent u geïnformeerd van raadsplan 2016 t/m 2^e programmajournaal 2016. In werkelijkheid is er sprake van een saldo van € 2.897.000. Er is sprake van een positief saldo als de incidentele lasten hoger zijn dan de incidentele baten. Structureel gezien is dit een positieve ontwikkeling.

De belangrijkste incidentele baten en lasten betreffen:

- grondexploitatie
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve grondbedrijf
- voorbereidingskosten Dorper Esch;
 - budgettair neutraal door dekking uit algemene reserve;
- budgetoverheveling
 - budgettair neutraal door dekking uit algemene reserve;
- projecten volkshuisvesting
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve incidenteel beschikbare algemene middelen;
- meerjarig verdelen van lasten betreffende onderwijshuisvesting
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve huisvesting onderwijs;
- majeure projecten
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve majeure projecten;
- huishoudelijk afval
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve afval;
- Afstoten vastgoed
 - budgettair neutraal, mee- en tegenvallers in opbrengsten worden met elkaar verevend door inzet van de reserve vastgoed;
- kapitaallasten kredieten met maatschappelijk nut
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve incidenteel beschikbare algemene middelen;
- dotatie reserve wegen en kunstwerken
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve incidenteel beschikbare algemene middelen;
- meerjarig onderhoudsplan gebouwen (MOP)
 - budgettair neutraal door dekking uit reserve onderhoud gebouwen;
- afrekening subsidies verkeersveiligheid

In de volgende tabel worden de incidentele mee- en tegenvallers over 2016 weergegeven (afgerond op € 1.000).

Programma	Begroting/Werkelijk	lasten	baten	toevoeging reserve	beschikking reserve	saldo incidentele lasten en baten	
RP 11 KR KERNEN, WONEN-VASTGOED	Begroting	8.182	9.373	-1.000	2.181	10	
	Werkelijk	9.701	8.208	-1.455	44	-82	

RP 12 KR KERNEN, MOBILITEIT-BEST	Begroting	4.469	9.883	0	6.012	-598	
	Werkelijk	3.029	5.363	0	2.825	-491	
RP 13 KR KERNEN, MTSCH VOORZIENI	Begroting	1.482	3.333	-2.139	2.476	1.514	
	Werkelijk	432	2.773	-1.336	2.383	1.295	
RP 21 EC KRACHT&WERK, VRIJETIJD	Begroting	0	123	0	77	46	
	Werkelijk	115	162	0	15	33	
RP 22 EC KRACHT&WERK, ONDERN-ARB	Begroting	0	252	0	287	-35	
	Werkelijk	-438	-456	-35	62	-45	
RP 23 EC KRACHT&WERK, PLATTEL EC	Begroting	2.154	2.179	0	25	0	
	Werkelijk	1.481	1.503	0	19	3	
RP 32 OMZIEN NAAR ELKAAR, SAMEN	Begroting	0	50	0	0	50	
	Werkelijk	0	20	0	0	20	
RP 33 OMZIEN NAAR ELKAAR, OVERDR	Begroting	0	369	0	135	234	
	Werkelijk	0	135	0	135	0	
RP 99 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Begroting	-63	0	-23.274	21.171	2.165	
	Werkelijk	-189	0	-24.897	22.921	2.164	

	Begroting	16.224	25.562	-26.413	32.365	3.385	
	Werkelijk	14.131	17.709	-27.723	28.404	2.897	

Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector in werking getreden (WNT). De WNT bevat vooral een regeling over de hoogte van de bezoldiging en de ontslagvergoeding van topfunctionarissen, en ook over de openbaarmaking van deze gegevens welke voor het eerst zijn opgenomen in de jaarrekening 2013.

De gemeentesecretaris van Dinkelland heeft binnen de gemeente Dinkelland een onbezoldigde functie. Hij bekleedt binnen het Openbaar lichaam Noaberkracht Dinkelland Tubbergen een bezoldigde functie als algemeen directeur en in het kader van de WNT is zijn bezoldiging vermeld in de jaarstukken 2016 van Noaberkracht.

De griffier van de gemeente Dinkelland heeft binnen Dinkelland een bezoldigde functie.

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Belastbare kostenvergoedingen	Voorzorgen betaalbaar op termijn	Beëindigingsuitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
A. Damer	Secretaris	1 januari t/m 31 december 2016	n.v.t.	€0	€0	€0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
R. Huitema	Griffier	1 januari t/m 31 december 2016	1 fte	€101.879	€ 1.625	€ 10.309	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Single audit Single information (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2016 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2017								
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2017 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9/01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9/02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D9/03	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle R Indicatornummer: D9/04		
			€ 50.235	€ 10.256	€ 3.001	€ 0		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet, gemeentedeel 2016 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2/06
			€ 2.521.357	€ 42.435	€ 452.959	€ 4.279	€ 17.114	€ 547
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2016 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2/12
			€ 37.047	€ 0	€ 0	€ 46.098	€ 13.200	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen), gemeentedeel 2016 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3/01	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3/02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3/03	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3/04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3/05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3/06
			€ 65.568	€ 9.654	€ 13.090	€ 13.678	€ 0	€ 0
			€ 0	€ 0	Ja			

Investeren Met Gemeenten (IMG) en Externe Veiligheid

Stand per 31 december 2016								
Beschikkingnummer provincie	Project afgerond / eindverantwoording Ja-Nee	In de verleningsbeslissing opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Besteed t.l.v. gemeentelijke middelen 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen dec 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
1507771: 2011/0161443	Nee	€ 110.000	€ 63.088,00	€ 63.088,00	€ 63.088,00	€ 63.088,00	1-1-2018	
1657813: 2011/032543	Nee	€ 1.127.850	€ 30.086,00	€ 30.086,00	€ 106.416,00	€ 327.924,00	1-1-2018	

9								
2012/003201								
8								
2016/003388								
6								

	Beschikkingnummer provincie	Project afgerond / eindverantwoordiging Ja-Nee	In de verleningsbeschikking opgenomen subsidie voor dit project	Besteed tlv provinciale middelen 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Besteed t.l.v. gemeentelijke middelen 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv provinciale middelen 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Cumulatief besteed tlv gemeentelijke middelen dec 2016 (conform baten/lastenstelsel)	Geplande einddatum	Optionele toelichting op één van de voorgaande kolommen
Aard controle	D1	D1	R	R	R	R	R	D1	D1
Masterplan Ootmarsum	2010/0167924 2016/0120138	Nee	826.000	255.269	261.536	5.126	2.10 2.2 02.462	1-7-2017	

BTW nieuwe taken decentralisaties sociaal domein

BTW nieuwe taken decentralisatie sociaal domein

Jaar: 2016

Naam gemeente: Dinkelland

Omschrijving

Bedrag: nihil

- BTW op facturen die door samenwerkingsverbanden aan gemeenten worden gestuurd en die betrekking heeft op de decentralisatietaken;
- BTW die door de hiervoor bedoelde samenwerkingsverbanden met gebruikmaken van de transparantieregeling aan de deelnemende gemeenten via een brief/opgave kenbaar wordt gemaakt.

Totaal

18. OVERIGE GEGEVENS

In dit hoofdstuk zijn de controle verklaring, het raadsvoorstel en raadsbesluit te vinden.

Controleverklaring

De controleverklaring is afzonderlijk bijgevoegd.

Voorstel en besluit

Voorstel

Wij stellen u voor de jaarstukken 2016 conform vast te stellen en het positief resultaat van € 1.446.000 als volgt te bestemmen:

- a. toevoeging reserve verplichtingen voorgaand dienstjaar € 394.000;
- b. toevoeging aan de reserve incidenteel beschikbaar algemene middelen € 1.052.000

Denekamp, 12 juni 2017

Burgemeester en Wethouders van Dinkelland,

de secretaris,

de burgemeester,

Besluit

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Dinkelland in zijn openbare vergadering van 11 juli 2017.

de griffier,

de voorzitter,